

Anul XXXVII
Serie nouă
AUGUST 2026

8

(CCCI)

48 pagini

ISSN 1220-742X

ACTUALITATEA MUZICALĂ

REVISTĂ LUNARĂ A UNIUNII COMPOZITORILOR ȘI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA

Din s u m a r:

- ✓Convorbirile „A.M.”: Diana Moș
- ✓Opera pe lac
- ✓Enescu – mereu surprinzător
- ✓Acasă la Pavarotti
- ✓Jazz la Gărâna
- ✓Ileana Șipoteanu

La traviata pe scena Festivalului de la Bregenz

Foto: Bregenzer Festspiele © Anja Koehler

Concursul Internațional „George Enescu” la a XX-a ediție

Înființat în 1955, imediat după moartea lui George Enescu, Concursul Internațional care îi poartă numele făcea parte din setul de măsuri adoptat de guvern chiar în ziua de 4 mai, care cuprindea înființarea Festivalului, a Casei memoriale din Liveni și alte câteva demersuri de cinstire a memoriei marelui artist, printre care redenumirea Filarmonicii de stat din București și a comunei natale.

Anul acesta marcăm a XX-a ediție a Concursului, lansat efectiv în toamna anului 1958, simultan cu Festivalul. Din comitetul de organizare condus de Traian Săvulescu (Președintele Academiei R.P.R.), făceau parte printre alții Ion Pas - vicepreședinte (fost Ministrul al artelor în guvernul Petru Groza, prim-locuitor al Ministrului culturii Constanța Crăciun în primul guvern Chivu Stoica și Președinte al Radiodifuziunii), cel mai important muzician cu rol de coordonare fiind Ion Dumitrescu (secretarul Uniunii Compozitorilor).

La acea primă ediție au existat două secțiuni - vioară și pian, alături de o a treia, care avea în vedere strict interpretarea *Sonatei a III-a pentru pian și vioară* de George Enescu, aceasta din urmă beneficiind de un premiu separat.

În septembrie 1958 juriul, format printre alții din David Oistrach, Yehudi Menuhin, Claudio Arrau, Halina Czerny-Stefanska, a decis ca laureații să fie următorii: la secțiunea vioară, Ștefan Ruha din România și Solomon Snitkovski din URSS, la pian, Li Min Cean din China, iar la interpretarea *Sonatei a III-a* de George Enescu, primul loc a revenit cuplului de muzicieni Valentin și Ștefan Gheorghiu.

Ulterior concursul a coexistat cu Festivalul, cadența fiind de o dată la trei ani. Din cauza ingerințelor politice, în ultimul deceniu al comunismului Concursul a fost anulat (după ce anterior fusese reconfigurat în formula vioară, pian, canto).

Reluat în anii '90, Concursul a ajuns acum la cea de-a XX-a ediție, existând ca o entitate separată, din doi în doi ani, în alternanță cu Festivalul. Între timp secțiunile sale au sporit, fiind adăugate și violoncelul și compoziția. Juriile sunt mai numeroase, premiile sunt mai mari, incluzând invitarea câștigătorilor pentru concerte în Festival (și nu numai). Organizator (producător, în limbajul zilelor noastre) a rămas ARTEXIM, pe vremuri cunoscut ca OSTA (Oficiul de Spectacole și Turnee Artistice) sau ARIA (Agenția Română de Impresariat Artistic), în numele Guvernului României respectiv al Ministerului Culturii. Concursul este finanțat de la bugetul național, la fel ca și Festivalul, și beneficiază de fonduri generoase, care au permis organizarea unui adevărat festival, cuprinzând concerte și recitaluri ale laureaților edițiilor precedente și ale membrilor juriilor, precum și master-classes susținute de Cristian Măcelaru,

Festivalul „Enescu” 1958 – prezidiu și public

care deține și funcția de director artistic al Festivalului și Concursului.

Concertul inaugural din acest an a avut loc la Ateneul Român pe 23 august, lansând o ediție cu un număr record de participanți (819 din 58 de țări), construită sub sloganul „În căutarea excelenței”, care pune în joc premii de peste 150.000 de euro și care a fost extinsă inclusiv în provincie: Sibiu, Constanța, Brăila.

Despre evenimentele acestei manifestări veți putea citi pe larg în numărul nostru din octombrie.

Mihai COSMA

DIN SUMAR

Convorbirile „A.M.”: Diana Moș.....	2-4
Opera pe lac.....	5-8
Muzica românească în Germania.....	9-10
Enescu – mereu surprinzător.....	11
„Țintea Muzicală” 2026.....	16-17
Acasă la Pavarotti.....	25-27
Cei mai frumoși ani – Mamaia '94.....	32-35
„Cerbul de aur” – în loc de concluzii....	44-47

Diana Moș: „Universitatea trebuie să participe activ la viața culturală a societății pe care o servește”

Violonista Diana Moș, profesor universitar doctor și rector al Universității Naționale de Muzică din București, prima femeie rector a instituției din 1864 până în prezent, răspunde despre poziția instituției în viața muzicală a capitalei și în sistemul universitar românesc așa cum se vede el în 2026, an cu un record de participare a candidaților la admiterea în învățământul artistic muzical.

Oltea Șerban-Pârâu: *A trecut mai bine de un deceniu de când violonista și prof.univ.dr. Diana Moș este rector al Universității Naționale de Muzică din București (UNMB), perioadă cu multe dificultăți dar și cu momente frumoase, fiind prima femeie rector a instituției. Cum simțiți această perioadă?*

„Universitatea există înainte de toate pentru studenți”

Diana Moș: Într-adevăr, am fost aleasă prin votul tuturor profesorilor titulari și al reprezentanților studenților, direct și secret. Ceea ce contează este parcursul instituției și capacitatea ei de a continua o tradiție începută în 1864, prin actul de înființare semnat de către domnitorul Alexandru Ioan Cuza. Istoria UNMB obligă, generații întregi de profesori excepționali au format aici muzicieni care au marcat viața culturală românească. Cred că aceasta este provocarea cea mai importantă a prezentului: cum păstrăm tradiția fără să rămânem captivi în trecut și cum pregătim studenții pentru o carieră artistică într-o societate în care valorile culturale au nevoie, poate mai mult decât oricând, de susținere și vizibilitate. Universitatea există înainte de toate pentru studenți. Toate investițiile, toate proiectele și toate deciziile administrative au sens numai dacă, în cele din urmă, se transformă într-o șansă în plus pentru un student. Comunitatea academică a UNMB număra în această vară 1033 de studenți înmatriculați la cele trei cicluri de licență, master și doctorat, 112 cadre didactice titulare, 72 de cadre didactice asociate și 5 cercetători, iar structurile administrative și de suport sunt asigurate prin cele 130 de persoane angajate în cadrul personalului administrativ (didactic-auxiliar și nedidactic).

Trebuie să spun, cu toată convingerea, că nimeni nu poate construi ceva important de unul singur. Toate realizările despre care am vorbit sunt rezultatul muncii unei comunități și al unei echipe care a împărtășit aceeași viziune. Senatul universitar stabilește direcțiile strategice și adoptă marile decizii ale instituției, iar rectorul are responsabilitatea de a le pune în practică și de a reprezenta universitatea.

Nu am privit niciodată funcția de rector ca pe o poziție de autoritate, ci ca pe una de responsabilitate. Rolul rectorului nu este să decidă singur, ci să creeze cadrul în care oamenii competenți să poată lucra împreună și să își pună în valoare ideile. Am avut șansa să lucrez alături de colegi excepționali, care și-au asumat, pe lângă activitatea artistică și didactică, numeroase responsabilități administrative. Le sunt profund recunoscătoare tuturor. Fără profesionalismul și generozitatea lor, nimic din ceea ce am realizat împreună pentru administrarea universității nu ar fi fost posibil.

Apartenența noastră la alianța europeană InTune și mobilitățile Erasmus oferă oportunități

O.S.P.: *Universitatea Națională de Muzică din București, fostul Conservator, a stat la bazele a ceea ce s-a întâmplat în muzica românească, de-a lungul a mai bine de un secol și jumătate de istorie. Așadar, ați trecut prin trei rânduri de alegeri și vă aflați în cel de-al 11-lea an de mandat. Câți studenți are la acest moment UNMB?*

D.M.: În anii din urmă, numărul studenților a fost relativ constant, în jurul a 950. În mod surprinzător însă, anul universitar 2025-2026 ne-a adus o creștere semnificativă. Până în această vară aveam 1033 de studenți înmatriculați la toate cele trei cicluri – licență, master și doctorat. A fost o surpriză foarte plăcută. Probabil că mai mulți factori au contribuit la această evoluție. Observăm, de exemplu, că tot mai mulți tineri aleg să studieze în România, fără să considere plecarea

Foto: Virgil Oprina

în străinătate singura opțiune pentru o carieră muzicală. Acest lucru ne bucură și ne responsabilizează în egală măsură. În același timp, apartenența noastră la alianța europeană InTune și mobilitățile Erasmus le oferă studenților posibilitatea de a studia și de a performa în unele dintre cele mai prestigioase instituții muzicale europene. Există încă multe lucruri pe care trebuie să le îmbunătățim. O universitate nu este niciodată un proiect încheiat.

O.S.P.: *Modernizarea procesului de învățământ este extrem de importantă și te tot gândești ce se poate moderniza la cântatul la vioară sau la compoziția academică. Știu că ați derulat în ultimii 10 ani numeroase proiecte. Ce a contribuit la modernizarea activității UNMB în această perioadă, din acest punct de vedere, al proiectelor care nu au legătură neapărat cu activitatea educativă de zi cu zi?*

D.M.: Am urmărit ca proiectele să rezolve nevoile reale ale studenților și ale universității. Un proiect nu are valoare doar prin finanțarea pe care o aduce, ci prin schimbarea pe care o produce în viața universității. Este esențial să pornim de la o nevoie reală. Ministerul Educației a avut, în ultimii ani, o inițiativă extrem de inspirată prin crearea Fondului pentru Dezvoltare Instituțională (FDI). Pentru universitățile de dimensiunea UNMB, aceste finanțări au însemnat mai mult decât un sprijin financiar: au reprezentat șansa de a transforma în realitate idei pe care altfel le-am fi amânat ani

întregi. Privind în urmă, observ că toate proiectele pe care le-am dezvoltat au avut un numitor comun. Fiecare dintre ele a încercat să rezolve o problemă concretă, să deschidă o direcție nouă sau să creeze oportunități pe termen lung. Ca să dau câteva exemple, un proiect emblematic a fost **Arhiva Muzicii Românești**, idee inițiată de compozitorul Dan Dediu. Obiectivul a fost unul ambițios: recuperarea, cercetarea, digitizarea și punerea în circulație a patrimoniului muzical românesc. În timp, proiectul a cunoscut mai multe etape și denumiri, însă miza a rămas aceeași: ca muzica românească să poată fi accesată și cunoscută oriunde în lume, prin intermediul unei platforme moderne. Este un proiect de patrimoniu cultural național. Tot în acest context a fost creat și **Centre for Nineteenth - Century Music Studies**, care reunește astăzi o amplă rețea internațională de cercetare științifică. Aceste rezultate nu ar fi fost posibile fără activitatea unei echipe excepționale de tineri cercetători, în coordonarea muzicologilor Valentina Sandu-Dediu și Nicolae Gheorghită, cărora le datorăm o parte importantă din vizibilitatea internațională de care se bucură azi cercetarea muzicologică a universității. Dacă ar fi să aleg un proiect care să exprime cel

mai bine felul în care înțelegem misiunea universității, probabil că acesta ar fi **PerformArt**. Am dorit ca UNMB să nu aștepte pur și simplu viitorii studenți, ci să meargă către ei. Au rezultat, datorită muncii asidue a cercetătorului Cătălin Crețu și a decanului FIM, Cristina Popescu-Stănești, zeci de parteneriate cu aproape toate liceele și școlile de muzică din România, sute de masterclassuri gratuite, activități remediale, consiliere psihologică, împrumuturi, donații și reparații de instrumente, recitaluri și concerte dedicate elevilor. **Virtue-All** și **DOORs** sunt proiecte datorate doamnelor prorector Verona Maier și prodecan Raluca Ouatu și care arată că dincolo de pregătirea profesională a studenților noștri prin aducerea unor personalități de prestigiu ale vieții muzicale internaționale, ne-am preocupat și de pregătirea complementară a studenților. Ideea de antreprenoriat studențesc a prins foarte bine în mediul nostru academic, de unde și succesul repetat pe parcursul mai multor ani al proiectului UNMB în acest domeniu, coordonatoarea proiectelor de antreprenoriat din toți acești ani, doamna prodecan Ana Diaconu, fiind o persoană care a debutat ca manager de proiect fiind încă studentă.

O.S.P.: Cât de internațională este activitatea UNMB?

D.M.: Direcția *Internaționalizarea învățământului superior în România* a fost susținută prin proiecte, ani de-a rândul, de către șeful Serviciului de Relații Internaționale și Programe Comunitare, Cezar Paul-Bădescu, iar ultimul proiect derulat, aflat în coordonarea cercetătorului Cătălin Cernătescu, – **Internaționalizarea UNMB prin networking, transformare digitală și extinderea reprezentativității academice peste hotare** – exprimă destul de bine direcția în care ne dorim să continuăm. Un proiect ce poate fi considerat emoționant prin dimensiunea umană și socială pe care le presupune este **Ferestre sonore către lume**, coordonat de Sorin Marinescu. Acest proiect exprimă convingerea noastră că performanța artistică trebuie să fie însoțită de incluziune și de egalitatea șanselor. Un alt domeniu căruia i-am acordat o atenție deosebită este pregătirea studenților pentru integrarea pe piața muncii. **Musical Jobs** s-a bucurat încă de la apariție de un succes enorm în rândul muzicienilor din România și chiar de mai departe! Dincolo de formarea artistică propriu-zisă, trebuie să îi ajutăm pe tineri să înțeleagă oportunitățile profesionale existente și să își construiască o carieră într-un domeniu aflat într-o permanentă transformare. În acest spirit au fost dezvoltate **Construirea unei cariere muzicale de succes**, coordonat de decanul Facultății de Compoziție, Muzicologie și Pedagogie muzicală, Olga Lupu, și **Musical Jobs** coordonat de Elena Badea. Un rezultat important a fost și promovarea noilor ocupații din domeniul muzical introduse în Clasificarea Ocupațiilor din România (C.O.R.), demers la care universitatea a contribuit în mod activ.

O.S.P.: Trecând mai departe la proiectele internaționale – știu că există acum **IN.TUNE**, știu că există evident **PNRR**-urile. Ce ne puteți spune despre acest tip de proiecte care presupun o colaborare internațională?

„InTune nu este doar un proiect despre internaționalizare. Este un proiect despre viitor”

D.M.: Proiectul **IN.TUNE** ocupă un loc aparte între toate inițiativele internaționale la care participăm. Nu este doar un proiect european, ci o construcție pe termen lung, care schimbă modul în care înțelegem colaborarea dintre universitățile de muzică din Europa. **InTune** este prima alianță universitară europeană dedicată exclusiv domeniului muzical și artelor. Pentru noi este o onoare și, în același timp, o mare responsabilitate să facem parte din această comunitate alături de universități de prestigiu din Paris, Viena, Haga, Helsinki, Oslo, Barcelona și Belgrad. Alianțele universitare europene reprezintă una dintre cele mai ambițioase inițiative ale Comisiei Europene în domeniul învățământului superior. Ele urmăresc să creeze comunități academice integrate, în care studenții, profesorii și cercetătorii să colaboreze firesc, dincolo de granițele naționale.

O.S.P.: Pe aceeași direcție a internaționalizării, aș adăuga două experiențe care au avut o semnificație aparte: participarea studenților UNMB la **Expozițiile Mondiale de la Dubai** și de la **Osaka**, din 2022, respectiv 2025.

D.M.: Dincolo de valoarea artistică a acestor participări, ele au însemnat o extraordinară oportunitate de reprezentare culturală. Studenții noștri au fost, în adevăratul sens al cuvântului, ambascadori ai culturii românești și ai școlii muzicale românești în fața unui public internațional extrem de divers. Pentru studenți, astfel de experiențe pot valora cât un semestru întreg de studiu. În orice caz, ecurile din presă de la Expo Osaka au avut un impact mult mai puternic decât mi-aș fi putut imagina.

„Festivalul „Chei” a fost gândit ca o deschidere către oraș”

O.S.P.: Pentru că am ajuns la posibilitatea de a intra în contact cu publicul încă din timpul ciclurilor de învățământ, există un festival al Universității Naționale de Muzică care se cheamă Chei, ajuns la a 17-a ediție, în 2026, care se întâmplă întotdeauna primăvara?

D.M.: Festivalul „Chei” este, cred, expresia cea mai vizibilă a identității Universității Naționale de Muzică din București. El nu este doar un festival organizat de Universitate, ci Festivalul Universității, în care comunitatea noastră academică se prezintă publicului așa cum este, prin studenți, profesori, ansambluri, prin creație și prin cercetare. Încă de la prima ediție, inițiată de profesorul și compozitorul Dan Dediș, festivalul a fost gândit ca o deschidere către oraș, ieșind din spațiul sălilor de curs, sau ale universității și ajungând în fața publicului, în cele mai reprezentative săli de concert și spectacole. Formațiile reprezentative, orchestrele, corurile UNMB, formații camerale diverse și soliști sunt cele care în acest festival reflectă întreaga diversitate a universității. Publicul poate asculta muzică simfonică, operă, muzică de cameră, muzică veche, creație contemporană, jazz sau muzică pop, poate participa la simpozioane, spectacole de mișcare scenică și alte manifestări care ilustrează bogăția vieții academice din UNMB.

O.S.P.: În acest deceniu despre care vorbim s-a trecut prin pandemie. Acest moment a reconfigurat și, a făcut esențială introducerea tehnologiei în procesul de învățământ. Și așa ajungem la PNRR, unul dintre ele dedicat digitalizării UNMB.

D.M.: Pandemia a fost, fără îndoială, unul dintre cele mai dificile momente pentru o universitate de muzică, învățământul online fiind evident o soluție de avarie. După improvizarea din acea perioadă, am știut că digitalizarea trebuie să devină o prioritate strategică pentru universitate. Proiectul PNRR dedicat digitalizării universității ne-a oferit șansa de a transforma această lecție într-o investiție pe termen lung. Nu ne-am propus doar să cumpărăm echipamente, ci să construim un mediu de învățare adaptat cerințelor prezentului și mai ales ale viitorului. Am modernizat infrastructura digitală a universității, de la rețeaua informatică și securitatea cibernetică, până la platformele de management universitar și de bibliotecă. Am dotat sălile cu echipamente moderne, table interactive, calculatoare performante și tehnologii indispensabile domeniilor precum producția muzicală, procesarea sunetului sau compoziție asistată de calculator.

Am înțeles însă foarte repede că investiția cea mai importantă nu este în aparatură, ci în oameni. De aceea am acordat o atenție deosebită programelor de formare de competențe digitale, fără de care întregul proiect și-ar fi pierdut sensul.

O.S.P.: În afară de acest PNRR ce privește digitalizarea, mai există unul care se va încheia în cursul acestui an și este vorba despre construirea unui nou cămin al UNMB...

D.M.: Da, dintr-o statistică reiese faptul că mai mult de jumătate dintre studenții noștri nu sunt bucureșteni. 500 și ceva dintre studenții aflați în universitate ar avea nevoie de o locuință în București. Cred că unul dintre cele mai importante proiecte ale ultimilor ani este construirea noului cămin al universității. Poate că, la prima vedere, nu pare un proiect spectaculos, dar pentru viața studenților noștri este, probabil, una dintre cele mai importante investiții pe care le putem face. Căminul nostru actual, din strada Berthelot, are o capacitate limitată de cazare, și este o clădire veche, inițial proiectată

pentru o cu totul altă destinație și nu mai răspunde standardelor pe care ni le dorim. Construirea unui nou cămin reprezintă un obiectiv vechi al universității, urmărit de generații succesive de rectori. Ani la rând, proiectul s-a lovit de dificultăți administrative și birocratice. Din păcate, chiar după semnarea contractului am primit avizul negativ privind amplasamentul inițial, ceea ce pune în pericol întregul proiect. A urmat, probabil, una dintre cele mai intense perioade prin care am trecut. În mai puțin de zece zile, a trebuit să identificăm un nou teren, să îl achiziționăm și să adaptăm întregul proiect, astfel încât finanțarea să nu fie pierdută. Privind în urmă, pare aproape incredibil că am reușit. Au existat momente în care am avut impresia că toate

Cristian Mandeal, Diana Moș

Foto: Sorin Antonescu

lucrurile se așează în mod providențial. Speranța noastră este ca încă din această toamnă primii studenți să poată locui în noul cămin. Cred că acesta va însemna mai mult decât o clădire nouă. Va însemna condiții mai bune de viață și de studiu, mai multă liniște, mai multă siguranță și sentimentul că universitatea are grijă de cei care îi încredințează anii cei mai importanți ai formării lor.

O.S.P.: Care este situația studenților străini? Pentru că am discutat, la un moment dat, de ce UNMB nu are predare în limba engleză și, respectiv, o deschidere mai mare către studenții din străinătate.

D.M.: Cred că următorul pas firesc în dezvoltarea universității este extinderea ofertei educaționale în limba engleză. Este un obiectiv în care cred cu convingere și pe care îmi doresc să îl realizăm cât mai curând. UNMB este deja o universitate deschisă către spațiul internațional, însă acreditarea unor programe de studii în limba engleză ar reprezenta un pas important în consolidarea acestei deschideri. Desigur, procesul presupune un efort administrativ și birocratic considerabil și resurse importante. Dar cred că beneficiile justifică pe deplin acest efort și sper ca în viitorul apropiat să putem oferi asemenea programe.

Oltea ȘERBAN-PĂRĂU

Opera pe lac

În fiecare vară, la intersecția a trei granițe (Austria, Germania, Elveția), iubitorii de operă se adună în număr mare pentru a asista la reprezentațiile celebrului festival lacustru, găzduit de o scenă plutitoare amplasată pe apa uriașei întineri de ape botezată Bodensee. Ediția din 2026 este una aniversară, prilejuită de sărbătorirea celei de-a optzecea ediții a acestui spectaculos eveniment, lansat la un an după

Foto: Bregenzer Festspleie © Daniel Ammann

încheierea celui de-al doilea război mondial, finanțat printr-o fundație sprijinită de guvernul federal și de autoritățile locale, ca și de sponsori de primă mărime.

După ce a fost condus, în ultimul timp, de personalități importante precum regizorul David Pountney (Președinte mulți ani al organizației Opera Europa) ori de Elisabeth Sobotka, începând de anul trecut la cârma festivalului a fost numită Lilli Paasikivi, coordonatorul artistic care are ca sarcină gestionarea laturii muzicale și a programărilor, în timp ce managementul efectiv revine unui Consiliu de administrație, care îl are în frunte pe cu Președintele Festivalului.

Istoria ultimilor 50 de ani a înregistrat titluri atractive, în regii spectaculoase, toate legate de decorul natural spectaculos – în principal lacul, dar și splendidele peisaje de la apusul soarelui, urmate la lăsarea întinericului de gongul inaugural al spectacolului. Conceptul artistic gravitează în jurul a două producții: una aleasă dintre „slagărele” operei, jucată în fiecare seară, de la mijlocul lui iulie până la începutul toamnei, în aer liber, într-un amfiteatru de 7000 de locuri. Cea de-a doua, jucată în Sala Mare a Festivalului (Festspielhaus), cu o capacitate de aproape 1700 de locuri, este de regulă o creație valoroasă dar mai puțin „circulată”, care este programată doar pentru câteva reprezentații. În această ultimă ipostază s-a regăsit anul trecut opera *Oedipe* de George Enescu, despre a cărei premieră am relatat de la fața locului, subliniind succesul deosebit, valoarea interpretării muzicale și scenice, ca și prezența tuturor autorităților de vârf ale statului austriac și ale regiunii Vorarlberg și ale orașului Bregenz.

Dar să revin la istoricul montărilor: mi-au reținut atenția producții precum *Carmen* regizată de Kasper Holten (2017), *Flautul fermecat* imaginat de David Pountney (2013 și 2014), *Rigoletto* în viziunea lui Philippe Stölzl în 2019 (care a revenit cu o lăudată versiune a operei *Der Freischütz*), *Tosca* montată de Philipp Himmelmann în 2007 și 2008 (care apare într-unul dintre filmele James Bond – „Quantum of Solace”), *Turandot* în montarea lui Marco Arturo Marelli (2016) sau *Aida* propusă de Graham Vick (2009).

Anul acesta, în mod oarecum surprinzător, noua directoare artistică și regizorul Damiano Michiello au optat pentru un titlu la care nu te gândești în primul rând pentru spectaculozitatea decorurilor sau pentru dinamismul acțiunii: *La traviata* (premieră absolută în Festival). Pe de altă parte, opțiunea a apărut neașteptată deoarece cu doar 2-3 săptămâni mai devreme avusese loc premiera care domină stagiunea actuală a Arenei din Verona, tot *La traviata*, montată de Paul Curran (vezi cronică în numărul 6/2026 al revistei noastre) într-o cheie deloc îndepărtată de ceea ce a propus, pe 22 iulie, Michiello. Ambii mari regizori au văzut în opera lui Verdi lumea petrecerilor pariziene, fastul, luxul, dezmățul, sclipiciul care acoperă orice detaliu uman, personal, profund și care propune aparențe strălucitoare, extinse, în fapt în maxim contrast cu lumea interioară a sentimentelor de iubire ori cu fatalitatea unui sfârșit implacabil urmare a bolii secolului XIX, tuberculoza.

Pe parcursul Preludiului, lumina oferă o perspectivă asupra întregii scene, al cărui fundal este o imensă oglindă, spartă și cu bucăți desprinse. Pe fundalul orchestral intră Violetta, care duce în brațe o oglindă de perete

Foto: Bregenzer Festspleie © Anja Koehler

(reminiscență a trecutului bogat și punte către amintiri), pe care, chiar înainte de pasajele ascendente rapide care vor deschide Actul I, o aruncă cu putere în lac. Regia a încercat să lege cumva acțiunea de activități acvatice: petrecerea zgomotoasă din actul I adună musafiri care vin în costume de baie viu colorate, cu colaci, cu saltele de apă, cu mingi de plajă etc., ce se aruncă în valuri și stropesc în toate părțile. În fața îngrijorării mele legate de disconfortul contactului

cu apa foarte rece a sosit un răspuns liniștitor: deși invizibil, în fața scenei este amplasat un „separator de ape” care închide partea în care are loc „bălăceala”, permițând încălzirea acestei zone în așa fel încât protagoniștii să nu tremure de frig și să nu se îmbolnăvească (vorbind despre apa unui lac de munte și despre reprezentații programate la

Francesco Maria Piave, preluat din drama (și romanul) lui Alexandre Dumas-fiul.

Tot pentru a folosi „oferta casei”, regizorul folosește în actul II mecanismul sofisticat al scenei, făcând ca din peretele înalt al încăperii palatului parizian din actul I să se deschidă ca o fereastră rabatantă, o platformă care devine

camera lui Alfredo de la conacul de la țară, tenorul cântându-și partitura din primele scene de acolo, de sus, ca dintr-un balcon. La finalul tabloului 1 al acestui act Violetta aruncă în apă florile care simbolizau viața fericită de la țară, după ce a luat decizia de a se reîntoarce la Paris și a renunța la fericire, la cererea tatălui lui Alfredo. Regizorul va crea o frumoasă punte peste timp în ultima scenă, când Violetta, iertată de Germont, iubită din nou de Alfredo, parcă își revine din boală pentru câteva momente, fericită, secvență în care vedem respectivele flori renăscând din apă și acoperind, acum, întreaga suprafață scenică, ca un câmp al fericirii.

Mai puțin congruentă dramaturgic mi s-a părut ideea de a folosi același grup mixt de coriști/dansatori pentru cele două secvențe pitorești de la bal: țigăncile și matadorii, care

începutul nopții, când temperatura ambientală scade sever). Pentru că mulțimea aceasta de petrecăreți are o prezență efemeră în economia întregului, ulterior interacționează cu apa (într-o mod cam nenatural, forțat și demonstrativ) și personajele principale (la fel și corul, cu toții în ținute de gală), cărora regizorul nu le găsește ceva mai bun de făcut decât să coboare o treaptă de pe scenă într-o zonă cu apă puțin adâncă, pentru a cânta de acolo sau pentru a se deplasa pleoscăind dintr-un loc într-altul, în pantofi, ciorapi și pantaloni de ceremonial respectiv pantofi și rochii de seară lungi până la pământ, care, evident, se udă imediat... Suntem în anii 20 ai secolului trecut, adică cam la trei sferturi de veac depărtare de contextul promovat de Giuseppe Verdi și libretistul

Foto: Bregenzer Festspiele © Anja Koehler

Foto: Bregenzer Festspiele © Anja Koehler

participă laolaltă deși, evident, și acțiunea și distribuția vocilor implică separarea. O apariție de mare efect are bătrânul Germont, la scandalul de la balul Florei, când i se revelează publicului prin răsucirea unei insulițe care plutea pe apă, moment în care pe fotoliul respectiv îl recunoaștem pe acesta când se întoarce cu fața, publicul realizând că personajul de fapt stătuse acolo tot timpul, „nevăzut”.

O idee frumoasă, mișcătoare, desprinsă de „obligațiile” acvatice sau mecanizate, apare în final: după ce Violetta expune sfârșitul ei implacabil, pe cămașa de noapte apare o mare pată neagră, rotundă, ca o umbră pe o radiografie pulmonară. Acest cerc al morții se transformă în ultimele scene ale operei într-o sferă uriașă amplasată

Foto: Bregenzer Festspiele © Daniel Ammann

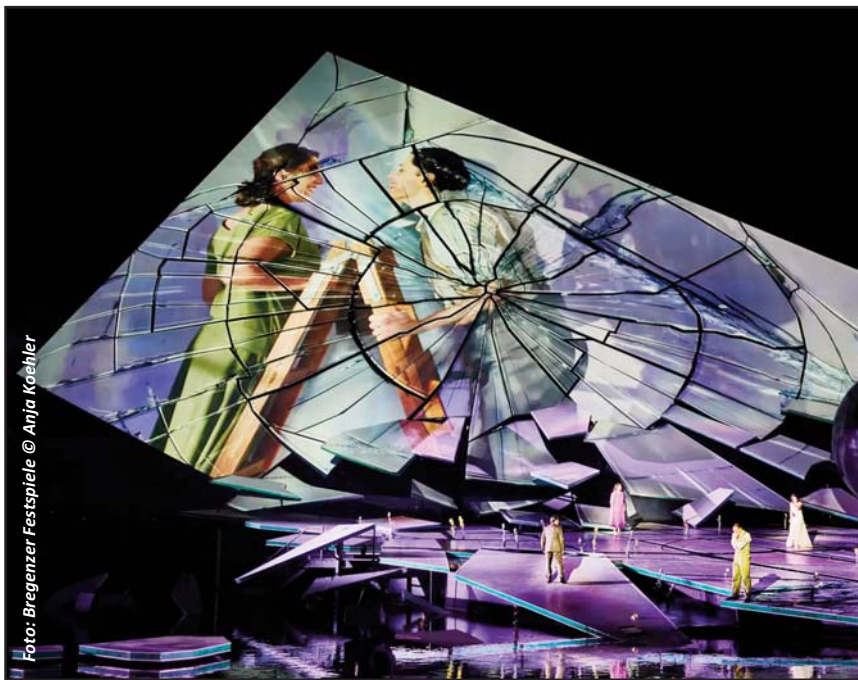

Foto: Bregenzer Festspiele © Anja Koehler

în partea cea mai înaltă a scenei, formând pupila unui ochi a-toate-văzător. Pe măsură ce momentul morții se apropie, sfera neagră coboară și apoi ajunge din ce în ce mai aproape de Violetta, până când aceasta o atinge, ceea ce devine atingerea morții. Ca de-obicei în producțiile lui Damiano Michiletto, scenografia este semnată de Paolo Fantin (laureatul celei mai recente ediții a International Opera Awards – „Oscar-urile” operei).

Dacă regia (dincolo de câteva idei cu mesaj) nu oferă multe motive de admirație, partea muzicală se poate spune că a fost la înalt nivel, așa cum ne-am obișnuit la Festivalul de la Bregenz. Prezența orchestrei Wiener Symphoniker asigură un acompaniament de cea mai bună calitate, sub conducerea lui Kirill Karabits, dirijor născut în 1976 în Ucraina și lider timp de 15 ani al Orchestrei simfonice din Bournemouth, unde a

rămas în continuare dirijor de onoare (vă amintiți, desigur, că celebra acum formație simfonică a fost scoasă din anonimat și adusă în prim-planul valoric de Constantin Silvestri, care a preluat-o atunci când a părăsit România și s-a stabilit în Anglia). Și echipa solistică s-a ridicat la un foarte bun nivel, cu o Violetta foarte sigură pe ea în complexa arie „È strano... Sempre libera” (Mariukka Tepponen în data de 22 iulie, la premieră – soprana finlandeză care a mai fost invitată la Bregenz, pentru rolul Liù), cu un Alfredo eroic în cabaletta „De miei bolenti spiriti” (francezul Julien Behr) și cu un Germont aplaudat pentru aria „Di Provenza il mar, il suol...” (bulgarul Vladimir Stoyanov, bariton cu o carte de vizită impresionantă). Distribuțiile se vor modifica pe parcursul acestor multe săptămâni care urmează, pe afiș ajungând și numele câștigătorului concursului „Grand Prix” de la București, tenorul chinez Long Long, ori Julia Muzychenko, soprana rusă cu o carieră foarte dinamică, pregătită la Programul pentru tineri artiști al Teatrului „Bolșoi”, laureată a Concursului „Montserrat Caballé” etc.

Foto: Bregenzer Festspiele © Daniel Ammann

Foto: Bregenzer Festspiele © Daniel Ammann

A doua zi după deschidere oficială a Festivalului, pe 23 iulie, a avut loc premiera operei care reprezintă categoria rarităților și modernismului. De data aceasta a fost aleasă una dintre creațiile compozitorului ceh Leoš Janáček, o comedie muzicală, un diptic care îl are în centrul acțiunii pe domnul *Brouček*, care prima dată face o excursie pe lună iar a doua oară călătorește în timp, întorcându-se în epoca medievală, în secolul XV, în istoria Boemiei. Deși a semnat nu mai puțin de 10 opere și 1 balet, Janáček nu a reprezentat o tentăție pentru organizatorii vieții muzicale românești. Singura întâlnire recentă cu muzica sa a avut loc în martie 2026, când, la Iași, în cadrul Festivalului Classix, a putut fi

urmărită, în concert, o versiune prescurtată, tradusă în limba română, a operei pentru copii *Vulpișoara cea isteată* (*Příhody lišky Bystroušky*). Pentru că cele mai cunoscute opere ale compozitorului au fost intens promovate pe scenele europene (*Jenůfa*, *Káťa Kabanová*, *Vec Makropoulos*), organizatorii au optat pentru rar prezentul set de opere satirice (în premieră la Bregenz dar jucat, de exemplu, în 2025 la Innsbruck).

La pupitrul excelentei orchestre Wiener Symphoniker s-a aflat Robert Jindra, director muzical al Operei din Praga, deci o alegere cât se poate de potrivită. La fel a fost și prezența (tradițională) a corului Filarmonicii pragheze, asigurând o autenticitate lingvistică și o potrivire stilistică ideală cu

orchestrei (amplasată în interiorul Festspielhaus) și al restului corului (și el prezent tot în teatru) este realizată perfect, cu ajutorul unui sistem audio creat special pentru Festival, numit "Bregenz Directional Hearing System", bazat pe Bregenz Open Acoustics, acum ajuns la un update software și hardware numit BOA 2.0, care asigură o experiență audio imersivă și compatibilă cu spațializarea mișcărilor personajelor pe scenă.

Dar să revin la seara cehă. Distribuția a fost dominată de englezul Peter Hoare, excepțional creator de personaj și impecabil din punct de vedere vocal. Cititorii noștri poate își vor aduce aminte că solistul a evoluat în rolul principal din *Damnațiunea lui Faust* de Berlioz la Sala Palatului, în

2017, în Festivalul Internațional „George Enescu”, revenind în 2023 în fruntea distribuției din opera în concert *Le Grand Macabre* de György Ligeti, de la Ateneu Român. Tenorul leton Mihails Culpajevs, distribuit în rolurile Mazal, Blankytty, Petrik, mi-a prilejuit plăcuta revedere cu cel care, anul trecut, dădea viață personajului Păstorul din opera *Oedipe*. Tatev Baroyan a fost și ea în trei roluri - Malinka, Etherea, Kunka, ambii demonstrând o bună stăpânire a unei partituri moderne, ca și o emisie sigură, percutantă în registrul acut. De notat că soprana născută în Armenia a putut fi văzută la începutul acestui an la Opera Națională București și la Opera Națională Română Cluj Napoca, cântând rolul Tatiane din *Evgheni Oneghin*.

Muzica lui Janáček are, fără îndoială, valoare. Pe alocuri, chiar și atractivitate și umor. Nu aș putea spune însă că stagiunile românești suferă prin lipsa acestei opere, care probabil că și-ar găsi mai ușor locul într-un festival, probabilitatea de a vinde toate biletele la un număr mare de reprezentanții, distribuit de-a lungul stagiunii, fiind, totuși redusă.

Deja directoarea artistică Lilli Paasikivi a anunțat că anul viitor *La traviata* rămâne în repertoriul principal, pe

Foto: Bregenzer Festspiele © Daniel Ammann

partitura liderului școlii muzicale cehe moderne. Yuval Sharon, regizor american (care de curând a montat *Tristan și Isolda* la MET și care în stagiunea 2027-2028 va realiza integrala *Inelului nibelungului*), a fost cel care a pus în scenă această producție, într-o cheie modernă dar ne-agresivă, care a permis muzicii să iasă în evidență. Observând cum garnitura solistică s-a bazat pe cântăreți familiarizați cu muzica lui Janáček, nu m-am putut opri să mă gândesc ce păcat a fost că Ionuț Pascu nu era disponibil anul trecut pentru a cânta rolul titular din *Oedipe* la Bregenz și cum lipsa de promovare face ca alți cântăreți români să nu poată fi asociați pe plan european cu realizări notabile în rolurile din opera enesciană... Scenografia originală, ingenioasă, dinamică și plastică a lui Jon Bausor este pusă în evidență cu măiestrie de light designerul Yi Zhao și de proiecțiile video realizate de Hannah Wasileski. Față de experiența sonoră din seara precedentă, când spectatorii luau contact cu acustica rezultată din microfoane și boxe, aici, acustica excelentă a Sălii mari de la Festspielhaus a permis un rafinament al audiției încântător. Nu aș vrea să se creadă că ceea ce se întâmplă din acest punct de vedere pe scena de pe lac nu este mulțumitor. Dimpotrivă. Performanța celor care răspund de sonorizarea spectacolului în aer liber este uimitoare, ba chiar originală. Sincronizarea sunetului de pe scenă (provenit de la soliști și cor) cu sunetul

Foto: Bregenzer Festspiele © Anja Koehler

scena de pe lac, în timp ce la capitolul „opera rară” va fi prezentată o nouă opțiune repertorială, aleasă tot din creația unui compozitor de frunte al secolului XX: *Penthesilea* de Othmar Schoeck.

Mihai COSMA

Muzică și poezie românească în Germania

Oldenburg, un oraș din nord-vestul Germaniei, nu departe de Marea Nordului, s-a transformat într-un centru al muzicii și muzicologiei românești când Violeta Dinescu și-a preluat, în 1996, funcția de profesoară de compoziție aplicată la „Carl von Ossietzky” Universităt în 1996. S-a pensionat în 2021, dar își continuă activitatea prolifică de compozitoare, inițiatoră și inspiratoare, lăsându-și amprenta asupra generațiilor următoare. În special, a influențat-o pe muzicologul german Kadja Grönke, care a

Myriam Marbe și lucrării sale *Trommelbass (Tobă mare)*, Violetei Dinescu, studenta lui Marbe, și lucrărilor sale *Zeitglocken für Myriam (Clopote de timp pentru Myriam)* și *Dona nobis pacem*, precum și Adrianei Hölszky și piesei sale *Monolog*. Marbe a fost prezentată sub motto-ul „Compunerea împotriva nelibertății”, Dinescu sub cel al „Creativității ca o cale spre libertate”, iar Hölszky sub motto-ul „Despre principala nelibertate a omenirii”.

Trei dintre cele patru concerte au reunit interpreți de înalt nivel și prestigiu: soprana Laura Tătălescu și mezzosoprana Claudia Codreanu (ambele cadre didactice la UNMB), actorul Ioan Ionescu (Teatrul Național din București) și violonistul Mircea Lazăr (Filarmonica „George

Enescu”), alături de violoncelista Angelika Bönisch din Oldenburg, de Ana Giurgiu-Bondue (stabilită la Lille, compozitoare și profesoară de pian) și de compozitoarea și pianista Anca Elena Păduraru, venită, de asemenea, din București.

Concertul din 13 mai a fost una dintre etapele „Proiectului Phoenix”, inițiat de Giurgiu-Bondue și Lazăr, în cadrul căruia muzica românească se întâlnește cu poezia românească, recitată de Ionescu în limba română și de Grönke în limba germană. În același timp, lucrări reprezentative ale muzicii românești din secolele XX și XXI (Enescu, Olah, Donceanu, Coman) au

fost puse în dialog cu creații contemporane semnate de Dinescu, Cătălin Crețu, Giurgiu-Bondue și Diana Iulia Simon. Acest tip de întâlnire s-a repetat în concertul din 12 iunie, intitulat „Dona nobis pacem”, în cadrul căruia Tătălescu, Codreanu, Bönisch și Giurgiu-Bondue au prezentat lieduri și alte lucrări de Brediceanu, Enescu, Jora,

Mircea Lazăr, Ana Giurgiu-Bondue, Kadja Grönke, Violeta Dinescu, Ioan Ionescu

Foto: Nicolae Manolache

devenit profesoară extracurriculară la Oldenburg în 2019 și al cărei interes pentru muzica est-europeană se concentrase până acum asupra Rusiei. În 2023, Grönke a inițiat o producție a operei pentru copii a lui Dinescu *Die versunkene Stadt (Orașul scufundat)*. În perioada 11 mai – 14 iunie 2026, ea a combinat seminarul intitulat „Hören im Kontext: Komponistinnen aus Rumänien (Ascultare în context: Compozitoare din România)”, deschis publicului interesat, cu o serie de „Dialogkonzerte (Concerte dialog, <https://uol.de/dialogkonzerte>)”.

Contextul compoziției în România de la mijlocul secolului al XIX-lea a fost prezentat în cadrul prelegerii din 13 mai și, cu o zi înainte, prin atenția acordată seminarului lui Enescu și „caracterului popular românesc”. Pe 11 mai avusese loc deja o primă manifestare specială, dedicată compozitoarei Alina-Maria Rötzer, elevă a Doinei Rotaru și a Violetei Dinescu. Fiecare compozitoare a fost prezentată prin una sau două lucrări reprezentative, care au fost ascultate și apoi discutate. În cazul lui Rötzer, a fost vorba despre compoziția sa pentru cor mixt și ansamblu *Nie wieder Krieg! (Niciodată din nou război!)*, din 2007, pe texte de Carl von Ossietzky (1889–1938), pentru care a primit Premiul I la concursul de compoziție organizat de universitatea care poartă numele jurnalistului laureat al Premiului Nobel pentru Pace, oponent și victimă al nazismului. Sesiunile seminarului din perioada 8–10 iunie au fost dedicate lui

Thorsten Gubatz, Rucsandra Popescu, Angelika Bönisch, Ana Giurgiu-Bondue, Claudia Codreanu, Laura Tătălescu, Violeta Dinescu, Alina-Maria Rötzer

Foto: Nicolae Manolache

Paul Constantinescu, Petra-Basacopol, Donceanu, Marbe, Dinescu și Teodorescu-Ciocănea, alături de două creații foarte recente semnate de Dinescu și Adina Dumitrescu, precum și de două premiere mondiale: Este vorba despre liedul *Doină*, pe versuri de George Bacovia, de Rucsandra Popescu (stabilită la Bremen), și despre lauda sacră adusă Maicii Domnului, *Theotoke eleison imas*, de Ana Giurgiu-Bondue.

Concertul final din 14 iunie, „De nos oiseaux (De păsările noastre)”, a fost dedicat în întregime unui ciclu de cântece de Anca Elena Păduraru (alias Hélène de la Forêt), bazat pe poezii dadaiste de Tristan Tzara. Interpretele au fost Tătulescu și Giurgiu-Bondue, însoțite de proiecții video de Cristi Farcaș.

Concertul din 13 iunie a fost unul special, deoarece a reunit două grupuri diferite de interpreți pentru două lucrări de Dinescu. Prima a fost „Kaleidoscope of Memories (Caleidoscopul amintirilor)”, pentru șase instrumente și bandă audio, care pornește de la piesa pentru orchestră de coarde *Memories* (1980), o formă de rondo cu variații stilistice și

Acesta a cuprins un repertoriu variat, de la lucrări reprezentative, precum *Impromptu concertant* de Enescu, la redescoperiri magnifice, precum *Profetul* și *pasărea de*

„Kaleidoscope of Memories”: Irla Syfuß (flaut traversier), Clara-Sophie Kleffner (vioară), Viktor Min (pian), Louisa Marie Kleffner (vioară), Helene Dewald (contrabas), Carl Rabbels (trombon)

Foto: Irla Syfuß

Laura Tătulescu, Violeta Dinescu, Anca Elena Păduraru alias Hélène de la Forêt

Foto: Nicolae Manolache

Marbe, și lucrări vocale de o deosebită expresivitate, precum liedul *Duhovnicească* de Carmen Petra-Basacopol și *Rosengeflüster* (Șoaptele unui trandafir) de Dinescu, până la premiere mondiale. Intrarea a fost liberă, iar publicului i-a fost oferită o broșură de program amplă și frumos concepută, disponibilă și online pentru descărcare. Unele înregistrări au fost încărcate pe YouTube.

Thorsten GUBATZ

elemente ale ethosului românesc, dezvoltându-le prin procese de improvizație și acțiune scenico-coregrafică. Lucrarea include un „cvasi-rondo cu un canon narativ Vuza” – un tip special de canon ritmic, bazat pe teoria matematică elaborată de Dan Tudor Vuza –, care permite o mare libertate expresivă. Piesa a fost compusă pentru un grup de tineri cu care compozitoarea a lucrat începând din 2025. În 2026, creația a obținut Premiul I atât la nivel regional, cât și la nivel național, în cadrul concursului „Jugend musiziert (Tineretul face muzică)”. Între cele două prezentări ale lui „Kaleidoscope of Memories”, participanții la atelierul „Improvizație pe partituri de Violeta Dinescu” au interpretat în mod creativ lucrarea *Flammentropfen* (Picături de flacără) din 1995.

Nu numai că întreaga serie de evenimente a fost foarte diversă și a reunit interpreți de primă clasă, dar și programul a fost foarte bine alcătuit.

Albumul cu amintiri

Ilinca Dumitrescu, dirijorul George Bird (SUA) și compozitorii Dumitru Capoianu și Ion Dumitrescu. Festivalul și Concursul Internațional „George Enescu”, ed. V. (București, septembrie 1970).

Fotografie din Arhiva Ilina Dumitrescu

Enescu – mereu surprinzător: însemnări personale încifrate pe un manuscris din tinerețe

Sensul manuscriselor enesciene nu se dezvăluie de la prima lectură, ci printr-o revenire atentă, care permite descifrarea progresivă a semnificației lor. Complexitatea gândirii autorului transformă fiecare document olograf într-un obiect de cercetare și interpretare nuanțată, cerând timp, atenție și chiar creativitate pentru elucidarea acestuia.

Un Preludiu pentru pian în sol major, manuscris aflat în arhiva Muzeului Național „George Enescu” din București, a atras atenția nu doar prin structura sa muzicală, ci îndeosebi prin prezența unui fragment de text olograf, aparent fără legătură directă cu titlul piesei. Aceste inserții nu sunt obișnuite în miniaturile pianistice, fapt ce a ridicat inițial ipoteza existenței unor posibile versuri sau a unor note pregătitoare pentru o altă lucrare. Examinarea mai atentă a permis însă identificarea unor fraze în limba franceză, transpuse într-o ortografie germană – joc poliglot nedeslușit până în prezent. În consecință, această filă poate fi considerată un document biografic inedit, o adevărată confesiune **camuflată** tocmai pentru a nu putea fi citită de ochii curioșilor, prin care Enescu își recunoaște propria vulnerabilitate în fața absolutului. Ea înfățișează un autor scriitor de inteligent, autocritic, chinuit de idealul perfecțiunii încă din primii ani de formare artistică.

Lipsa datării explicite a notațiilor a impus o poziționare temporală bazată pe argumente indirecte. Scriitura instrumentală a piesei notată pe primele trei pagini ale manuscrisului, structura ei relativ simplă și dimensiunea redusă (57 de măsuri în 12/8, în stil polifonic-

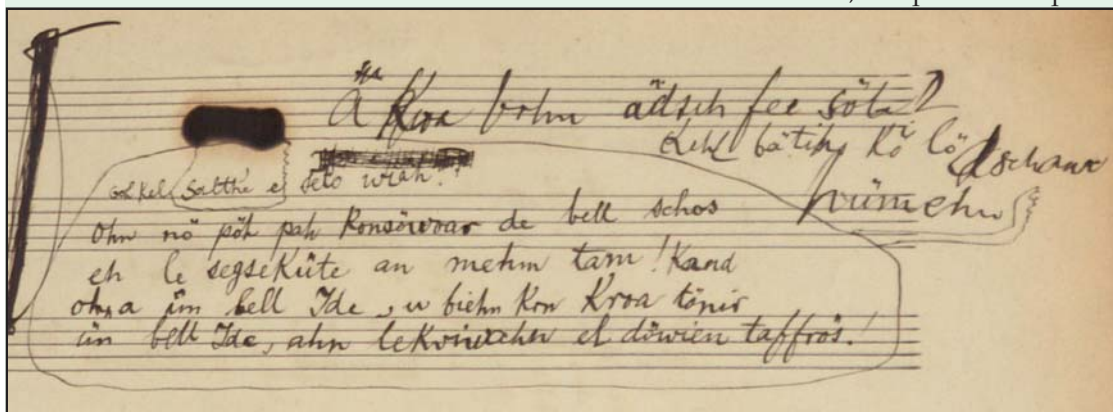

frumoase și să le pui în practică în același timp! Când ai o idee frumoasă – sau crezi că ai – devine îngrozitoare în momentul în care o scrii!”)

Facsimilul evidențiază cum enunțul este codat utilizând rigorile ortografice cu care compozitorul era familiarizat din perioada șederii sale în capitala austro-ungară: *quoi* → „koa”, *bon* → „bohn”, *cela* → „söla”, *concevoir* → „konsöwoar”, *choses* → „schos”, *exécuter* → „egseküte”, *quand* → „kand”, *temps* → „tam”, *croit* → „kroa”, *devient affreuse* → „döwien taffrös” ș.a. Dacă avea în jur de 13-14 ani în momentul notării, „cifrul” său indică un adolescent cufundat în mediul lingvistic vienez ce folosea reflexele grafice ale limbii germane (umlautul) pentru a transcrie fonetic cuvinte franțuzești pe care le învățase în copilărie de la guvernanta sa, Lydie Cèdre.

Meditația încifrată este izbitor de matură pentru un adolescent, dar perfect compatibilă cu anvergura geniului enescian.

Trecerea bruscă de la entuziasmul unei „idei frumoase” la constatarea că pe hârtie totul devine „groaznic” reflectă perfect prăpastia pe care o resimte între auzul său interior și tehnica așezării pe portativ pe care încă o șlefua în anii de școală. Fragmentul ilustrează din plin frământ-

imitativ, la 2-4 voci) sugerează o etapă incipientă de creație. Împreună cu ortografia de tip german a rândurilor olografe, aceste elemente constituie argumente ce pot susține plasarea documentului în perioada studiilor lui George Enescu la Conservatorul din Viena (1888-1894) sau în perioada de tranziție dintre cele două mari centre culturale în care și-a efectuat studiile muzicale. Am propus următoarea transcriere a textului situat pe ultima pagină, neexcluzând alte posibile interpretări: „A quoi bon et de fait cela? Quelle bêtise que le achever humain. Oh, quelle saleté est cette vie! On ne peut pas concevoir de belles choses et les exécuter en même temps! Quand on a une belle idée, ou bien on croit tenir une belle idée, en l'écrivant elle devient affreuse!”. (în traducere și adaptare: „Care este rostul tuturor acestor lucruri? Ce nebunie, această strădanie umană. O, ce mizerie e viața asta! Nu poți să concepi lucruri

tărilor sale, conștientizarea dificultății de a-și materializa idealurile artistice, relevând o trăsătură specifică a personalității lui: *exigența*, principiu existențial ce i-a marcat nu doar viața, ci și destinul muzical. Între toate aceste cuvinte, Enescu notase trei măsuri muzicale, cu un scris mărunț, apoi le ștersese, semn al zbuciumului sufletesc ce a declanșat – poate – revolta ilustrată de textul literar.

În concluzie, această enigmă manuscrisă, ludică prin formă, dar nu și prin conținut, amintește că opera și personalitatea lui Enescu nu și-au dezvăluit încă toate secretele. Ele continuă să surprindă prin inventivitate atât în plan muzical, cât și în cele mai inedite manifestări ale gândirii sale, iar cercetarea oricăror detalii olografe, oricât de insignifiante ar părea, poate conduce la concluzii interesante.

Irina NIȚU

Muzica nu se teme de copii (II)

O întreagă familie corală

(Urmare din numărul trecut)

După programul propriu, Corul de Copii Radio a făcut loc invitaților: Școala de Cor, probabil pepiniera formației titulare, condusă tot de Răzvan Rădos; Corul de Copii și Tineret Maestra, dirijat de Elena Radu; Corul Vocea Măinilor, pregătit de Marieta Negru; și Corul de Băieți Radio, condus de Liviu Ofițeru.

Pe scenă nu s-a exprimat, așadar, un singur cor, ci aproape o întreagă familie corală, alcătuită din formații de vârste și experiențe diferite. Copii foarte mici, aflați poate la primele întâlniri serioase cu scena, adolescenți obișnuiți deja cu disciplina unui ansamblu, băieți a căror voce se află în echilibrul fragil dintre copilărie și transformare, fete care au dobândit siguranța și disponibilitatea expresivă ale unor interprete adevărate. Privite împreună, aceste formații nu par proiecte separate, ci etape succesive ale aceleiași construcții.

Micii artiști ai Școlii de Cor nu au părut deloc copleșiți de apariția pe marea scenă a Radioului. Au cântat și au dansat dezinvolt și, chiar dacă armoniile nu au fost dintre cele mai elaborate, au rămas în ton, cu sunet curat, dozat și nuanțat. Adorabili, desigur, dar nu doar adorabili. Ceea ce, în cazul copiilor mici, este deja o performanță importantă.

Apariția fetelor mai mari din Corul Maestra, îmbrăcate în alb, schimbă atmosfera. După explozia cromatică și energia ludică a celor mici, scena capătă eleganță și concentrare. Vocile sunt mai așezate, fraza este mai conștientă, iar expresia nu mai vine doar din exuberanță, ci și dintr-o înțelegere mai matură a textului și a muzicii. Este dovada vie a drumului pe care îl poate parcurge un copil în muzică.

Intrarea Corului de Băieți schimbă din nou culoarea spectacolului. Sunetul capătă o altă fragilitate. Vocile de băieți au ceva irepetabil tocmai pentru că existența lor este limitată în timp. Ele poartă inocența copilăriei, dar și presimțirea schimbării. Este un material vocal delicat, care trebuie îngrijit cu atenție, fără presiune și fără tentația de a obține efecte sonore premature.

Corul de Băieți Radio se află într-un progres evident. Conducerea este mai atentă, obositorul sunet dublu al vocilor din trecut a fost eliminat, iar frumusețea nobilă și fragilă a vocilor nu mai este sacrificată pentru volum sau spectaculozitate. Este o schimbare importantă și una care merită remarcată. Acesta este drumul bun.

Mi-a plăcut foarte mult că spectacolul nu a fost construit ca o competiție tacită între formații. Nu ni s-a cerut să stabilim cine cântă mai bine și nici să privim copiii mici ca pe o variantă încă nefinisată a celor mari. Fiecare grup a avut rostul, identitatea și farmecul său. Cei mici au adus prospețimea și energia, băieții — puritatea unei culori vocale rare, iar adolescentele — rafinamentul și o expresivitate deja maturizată. Împreună au construit imaginea unei școli, nu doar a unui concert.

Un moment aparte l-a constituit prezența Corului Vocea Măinilor, format din elevi ai Liceului Tehnologic Special nr. 3, copii cu deficiențe de auz. Introducerea lor nu a părut un adaos demonstrativ, menit să obțină emoție facilă. Gesturile au fost integrate firesc, ca o prelungire vizuală a muzicii.

A fost una dintre acele situații în care înțelegi că muzica nu aparține numai celor care o pot auzi în sensul obișnuit al

cuvântului. Ritmul, respirația comună, mișcarea și energia unui grup pot deveni ele însele muzică. Se naște o emoție greu de definit, în care admirația se amestecă firesc cu solidaritatea și cu bucuria întâlnirii acestor copii. Departe de milă și de exaltare demonstrativă. Este sentimentul că, pentru câteva minute, muzica își amintește că nu are nevoie întotdeauna de sunet pentru a exista.

Firește, într-o desfășurare atât de amplă, cu ansambluri de vârste și niveluri diferite, uniformitatea absolută ar fi fost imposibilă. Au existat mici diferențe de precizie, câteva intrări mai puțin împreună și momente în care mișcarea scenică a atras atenția mai mult decât sunetul. Dar acestea nu au tulburat coerența spectacolului. Până la urmă, dacă treizeci sau patruzeci de copii se mișcă, respiră, cântă și intră simultan, fără ca jumătate dintre ei să plece în altă direcție, este deja o încercare victorioasă.

Meritul principal al construcției muzicale revine dirijorului Răzvan Rădos și pianistei Magdalena Faur. Colaborarea lor este deja una verificată. Discreția, disciplina, dragostea de meserie și atașamentul față de copii se văd în siguranța ansamblului și în firescul cu care muzica se așază pe scenă. Alături de copii s-au aflat și instrumentiști profesioniști,

membri ai formațiilor Radio, al căror aport a susținut și a îmbogățit spectacolul.

Mai mult decât performanța punctuală, m-a impresionat însă relația copiilor cu scena. Nu păreau speriați, crispați ori preocupați numai să nu greșescă. Erau atenți, dar liberi. Se urmăreau unii pe alții, răspundeau dirijorilor, ascultau pianul, păstrau intonația și comunicau cu sala.

Aceste lucruri nu se obțin prin câteva repetiții înaintea unui concert. Ele apar numai într-un mediu în care copilul este obișnuit să muncească, dar cu bucurie; este corectat, dar nu speriat; este învățat să respecte muzica, fără să ajungă să se teamă de ea.

Poate că tocmai aici se află marele câștig al Corului de Copii Radio și al celorlalte formații prezente în concert. Ele nu produc doar concerte și nici numai viitori muzicieni. Formează oameni care au învățat de mici să respire împreună cu ceilalți, să-i asculte și să-și găsească locul într-o comunitate căreia simt că îi aparțin. Toate acestea sunt deprinse într-un mediu artistic hrănitor, în care pedagogia pare să fi găsit echilibrul ideal dintre exigență și bucurie. Ceea ce, dacă stăm bine să ne gândim, nu este doar o lecție de muzică.

Este una dintre cele mai bune lecții de viață pe care le poate primi un copil.

Răzvan GEORGESCU

„... DOR NESTINS...”

... de revedere;

... de reunire, de reconectare; dor nestăvilit de a regăsi entuziasmul pur al unui *team feeling* sinergic, coroborat cu o stare de spirit colectiv inconfundabilă, uimitoare prin vulturile sale (re)creatoare!...

Conjugarea unor incredibile energii a făcut posibil miracolul materializării extraordinarei reprezentații prilejuite de împlinirea a 50 de ani de la înființarea Corului PRO ARTE (1976), aureolate de o semnificativă parte din înșiși eroii săi fondatori, mobilizați de devotatul, inimosul lor lider, distinsa muziciană – soprană, dirijoare, profesoară – Ligia Balica Vascan.

Cu o istorie bogată, având ca moment inițial înființarea Corului Universității din București, în anul 1949, de către Maestrul întru neuitare Marin Constantin (fondatorul și dirijorul Corului Național de Cameră „Madrigal”), ansamblul a fost apoi condus, timp de 20 de ani, de Nicolae Ciobanu

– perioadă în care a fost laureat al unor însemnate concursuri naționale și internaționale. Preluând remarcabila moștenire a formației corale universitare bucureștene, ansamblul și-a reînodat firul destinului, în anul 1976, după o întrerupere de 7 ani, la stăruitoarea și nobila inițiativă a Ligiei Balica Vascan, urmând sensul aleselor aspirații ale tinerei dirijoare.

„Mirajul muzicii”, cu ecouri prelungi în afectul individual și colectiv, i-a călăuzit pe cei fideli conceptului de artă cultivat, „... într-un unison ce avea să marcheze începutul unei misiuni nobile de șlefuire a unui întreg indestructibil – Corala PRO ARTE a Universității din București – o familie de frumuseți spirituale care a reușit să ignore timpul și spațiul și să transmită focul pasiunii peste generații”, în consonanță cu bagheta sa providențială.

Practica și experiența doamnei Ligia Balica Vascan au devenit, într-o dinamică proprie debordantă, suport întru desăvârșirea crezului artistic al domniei sale. Pasiunea, credința, afinitățile, valorile comune au definit condiția *sine qua non* a afirmării și susținerii fenomenului PRO ARTE – o comuniune de profiluri și trăiri ce împărtășesc, în mod desăvârșit, de la respirație la emoție, vibrație, spre un sens tainic transcendent. Am fost martorii acestei experiențe de neuitat în seara de 11 iulie a.c., în Sala Mare a ARCUB, cu ocazia Concertului Aniversar „PRO ARTE 50”, când scena a devenit spațiul sacru al unui joc sublim! O irumpere de sinceritate în procesul (re)creației, relevând adevărul artistic!

De altfel, la pauză, Coralei PRO ARTE i-a fost acordată o pe deplin meritată Diplomă Aniversară de

Asociația Națională Corală din România, însoțită de un *laudatio*, susținut de Grigore Cudalbu.

Programul evenimentului, croit cu mintea (echilibrat, judicios) și totodată cu inima (sensibil, cuceritor) a marcat profund audiența prin balansul dintre repertoriul românesc (partea I – Gh. Danga, A. Bena, T. Brediceanu, I. Vidu, N. Ursu, T. Jarda, V. Spătărelu, Al. Pașcanu) și repertoriul internațional (partea a II-a – G. Gastoldi, E. Grieg, O. di Lasso, V. de Crescenzo, H. Purcell, J. Brahms, G. Caccini,

W.A. Mozart, M. Jarre, V. Bellini, D. Frederici, S. Schwartz); alternanța stilului *a cappella* (sonurile mirifice dezvoltate ne-au creat nostalgii „Madrigal”) cu cel cu acompaniament de pian (de remarcat capacitatea deosebită de integrare în grup a Loredanei Baltazar, prin vibrantele sale intervenții instrumentale); împletirea elementelor stilistice naționale cu cele universale, a celor renaștentiste cu cele clasice-romantice-moderne-contemporane; îmbogățirea spectacolului cu momente solistice memorabile voce-pian (Ligia Balica Vascan acompaniată de Loredana Baltazar și Ionuț Puică acompaniat de Marius Iacomî) precum și cu cele solistice instrumentale (Marius Iacomî – pian, Marius și Iulia Iacomî – pian la patru mâini); prezentarea, de o vervă și o poeticitate aparte (rezervată doamnelor Mia Preutu și Iulia Lazăr) a încântat secvențial și irezistibil, iar momentul recitării regizate a *Cugetării Sf. Augustin „Iubirea”*, rostite de Loredana Baltazar, a fost copleșitor! Copertile concertului au marcat în mod semnificativ prima și ultima impresie a aniversării! Prologul – o emoționantă introducere în atmosferă – a fost onorat prin muzică – de nemuritorul *Gaudeamus Igitur* – urmat de antrenantul imn adoptat de PRO ARTE *Frumoase zile de tinerețe* de Nicolae Oancea și de tulburătorul „Cuvânt Introductiv” al dirijoarei Ligia Balica Vascan. Răspunsul simetric al Epilogului a fost la fel de încărcat de emoții, prin îmbrățișarea tradițională și de neînlocuit a lui *Mulți ani trăiască!* precedată de învăluitoarea *For Good*

Am rămas cu „adevărul curat al vocilor care au vibrat odată cu sufletul (...) despre dor, nostalgie și fragilitatea din spatele cortinei.”

Nimic mai Frumos! Nimic mai Adevărat!

Carmen POPA

Între memorie și reculegere

În peisajul manifestărilor culturale dedicate memoriei Holocaustului, puține proiecte reușesc să depășească dimensiunea comemorativă și să transforme actul artistic într-o autentică experiență. Evenimentul „Lumini în întuneric”, organizat de Asociația Culturală „Iancu Țucărman și Maria Popa”, desfășurat în Aula Bibliotecii Centrale Universitare „Mihai Eminescu”, cu ocazia împlinirii a optzeci și cinci de ani de la Pogromul de la Iași și tragedia Trenurilor Morții, s-a înscris în această categorie rară a creațiilor culturale în care muzica, dansul și memoria colectivă au alcătuit un discurs artistic de o mare coerență și profunzime.

Programul a debutat cu un moment de reculegere și cu rugăciuni în memoria victimelor, susținute de rabinul Josef Wasserman, venit din Israel, și de rabinul Yeoshua Aronovich, reprezentant al Comunității Evreilor din Iași.

Construcția dramaturgică s-a remarcat printr-o concepție atent elaborată, în care fiecare lucrare a reprezentat o etapă a unui parcurs emoționant. Debutul, realizat prin momentul coregrafic conceput de Juan-Cruz Luque pe celebra temă din *Schindler's List* de John Williams, a impus încă din primele minute o atmosferă de reculegere. Dansatorii Noa Barry și Yossi Zorfaty au construit un limbaj corporal de o remarcabilă expresivitate, evitând orice gest retoric sau exces demonstrativ. Mișcarea, redusă adesea la esențial, a devenit purtătoare a unei tensiuni dramatice în care fragilitatea existenței și speranța au coexistat într-un echilibru emoțional rar întâlnit. Coregrafia a dialogat cu muzica, dezvoltând împreună un discurs despre vulnerabilitatea condiției umane.

Momentul pianistic susținut de tânăra Olivia Ioana Santi a oferit o schimbare de perspectivă. *Preludiul în do diez minor, op. 3, nr. 2* de Serghei Rahmaninov a fost interpretat cu maturitate, într-o versiune caracterizată de echilibru între monumentalitatea acordurilor inițiale și lirismul episodului median. Dincolo de cerințele tehnice impuse de partitură, pianista a reușit să valorifice dimensiunea meditativă a lucrării, conferindu-i un flux amplu și o expresivitate lipsită de lirism neadecvat.

Unul dintre momentele centrale ale seriei a fost prezența clarinetistului Fabio Busetto Datto și a pianistului Mattias Antonio Glavinic, doi muzicieni care au demonstrat o remarcabilă compatibilitate artistică. Interpretarea propusă *Sonatei în fa minor op. 120 nr. 1* de Johannes Brahms a demonstrat o interacțiune constructivistă autentică, în care dialogul dintre cele două instrumente s-a desfășurat cu naturalețe și rafinament. Clarinetul, cu timbrul său cald și profund, a găsit în pian un partener egal, iar fidelitatea textuală evidențiată prin frazarea aleasă a relevat în permanență caracterul confesiv al capodoperei brahmsiene.

În contrast, *Trei piese pentru clarinet solo* de Igor Stravinski au adus în prim-plan virtuozitatea și versatilitatea interpretului italian. Schimbările rapide de caracter, economia mijloacelor componistice și precizia ritmică au fost transpuse cu o siguranță tehnică

impresionantă, fără ca discursul muzical să-și piardă coerența expresivă.

Rapsodia spaniolă de Franz Liszt în interpretarea lui Mattias Antonio Glavinic a reprezentat unul dintre momentele de maximă strălucire ale seriei. Dincolo de spectaculozitatea scriiturii lisztienne, pianistul a demonstrat maturitatea de a nu transforma virtuozitatea într-un scop în sine, ci într-un mijloc de expresie muzicală autentică. Bogăția timbrală, claritatea arhitecturală și controlul permanent al tensiunii muzicale au construit o interpretare în care exuberanța romantică a fost permanent subordonată unei gândiri artistice coerente.

Un loc distinct în program l-a avut creația compozitorului Ulpiu Vlad, *Gânduri și lumini sonore II* pentru clarinet și pian, care a adus o schimbare semnificativă de registru expresiv și sonor. Dedicată lui Iancu Țucărman, supraviețuitor al Trenurilor Morții, martor al Pogromului de la Iași și purtător al unor memorii pe care le-a transformat, de-a lungul vieții, în îndemn la luciditate, demnitate și lumină, lucrarea dobândește o încărcătură morală aparte. Prezența spirituală a lui Iancu Țucărman devine aici axa profundă a întregului demers

Mariana Romanine, Fabio Busetto Datto, Mattias Antonio Glavinic, Olivia Ioana Santi, Maria Popa, Noa Barry, Yossi Zarfaty, Alexandru Romanine

expresiv, orientând materia sonoră către un spațiu al reculegerii, al suferinței transfigurate și al responsabilității păstrării unei memorii vii.

Aceeași viziune artistică a continuat în baletul *Lumini în întuneric*, în care muzica lui Ulpiu Vlad alături de coregrafia lui Juan-Cruz Luque au creat împreună un spațiu scenic de o tensiune cu totul aparte. Mișcările repetitive, corpurile contorsionate de dramatismul pictat de muzică și coregrafie, alături de dualismul sugestiv cădere-ridicare au construit o impresionantă „metaforă” scenică a cardinalelor violență-supraviețuire. Finalul, în care unul dintre dansatori rămâne la pământ, iar celălalt își asumă simbolic memoria celui dispărut, a devenit unul dintre cele mai emoționante momente ale întregii serii. Fără recurs la efecte spectaculoase, coregrafia a exprimat convingător ideea că memoria celor dispăruți nu s-a stins, ea continuă să existe prin responsabilitatea noastră morală, a tuturor.

Merită subliniată și coerența conceptuală a întregului program. Alternanța dintre repertoriul romantic, creația modernă și muzica contemporană a înglobat un discurs dramaturgic exigent, în care fiecare intervenție artistică a

contribuit la dezvoltarea aceluiași impuls ideatic: memoria – element de responsabilitate.

Evenimentul „Lumini în întuneric” a depășit astfel granițele unui concert comemorativ. Evenimentul a demonstrat că muzica devine un limbaj al memoriei colective, capabil să exprime ceea ce documentul istoric și discursul academic nu pot transmite.

Aplauzele îndelungate care au încheiat seara au reprezentat atât aprecierea valorii interpretative a artiștilor, cât și, mai ales recunoașterea faptului că publicul fusese martorul unui act cultural de o rară încărcătură spirituală. Prin construcția regizorală deosebită, nivelul artistic al interpretărilor și forța mesajului moral, „Lumini în întuneric” se impune drept unul dintre cele mai importante

proiecte cultural-comemorative dedicate memoriei Pogromului de la Iași și al Trenurilor Morții.

În centrul întregii construcții s-a aflat doamna Maria Popa, autoarea conceptului spectacolului, care a urmărit fiecare etapă a întregului proiect cu atenție, discreție și rigoare izvorâtă din înțelegerea profundă a sensului său moral și artistic.

Vlad R. BACIU

BAROCKADA 2026

Există festivaluri care se nasc dintr-un proiect cultural și există festivaluri care se nasc dintr-un vis. Prima ediție a Festivalului Internațional BAROCKADA, desfășurată la Alba Iulia între 14 și 18 iulie 2026, a avut ceva

Barockada
Festival de muzică veche - Prima ediție
14 - 18 iulie 2026
Alba Iulia (România)
info: barockada.arcatalentelor.org

CONCERTE

14 iulie ora 20:00 - Liceul Muzică și Arte Plastice "Regina Maria"
Concertul de deschidere
SUSȚINUT DE ELEVII LICEULUI DE MUZICĂ ȘI ARTE PLASTICE "REGINA MARIA" DIN ALBA-IULIA

15 iulie ora 20:00 - Palatul Principilor, Sala Dietei
...mozart on the road...
Lucrări de W.A. Mozart, J. Haydn, L. van Beethoven
CIPRIANA SMĂRĂNDESCU • ANDREA RIDERELLI clavicin la 4 mâini

16 iulie ora 20:00 - Palatul Principilor, Sala Dietei
Un cavalier di Spagna
Lucrări din sec. XVI-XVII de Caccini, Negri, Valente, Caroso, Kapsperger, Brunetti, Patavino, Sanz, Azzaiolo, Willaert
ANSAMBLUL DOLCI ACCENTI
DANIELE CERNUTO voce, violoncel
CALOGERO SPORTATO chitară spaniolă, lăută
CIPRIANA SMĂRĂNDESCU clavicin

17 iulie ora 20:00 - Biserica Evanghelică (Strada I.C. Brătianu)
...bach...
Johann Sebastian Bach: Trisonatele BWV1038 și BWV 525, Goldberg-Variationen BWV 988 (fragmente)
ANSAMBLUL ALIUSMODUM
PIERLUIGI TABACHIN flaut traversier
ELŐD GÁBOR vioară barocă
CIPRIANA SMĂRĂNDESCU clavicin

18 iulie ora 18:00 - Catedrala Romano-Catolică Sfântul Mihail
Concertul final al cursanților
ORCHESTRA BAROCKADA
ANDREA RIDERELLI dirijor

MASTERCLASS
14 - 18 iulie
Liceul de Muzică și Arte Plastice "Regina Maria"
PIERLUIGI TABACHIN
flaut traversier

ELŐD GÁBOR
vioară barocă, violă barocă
DANIELE CERNUTO
canto, violoncel baroc
CALOGERO SPORTATO
chitară barocă, lăută
CIPRIANA SMĂRĂNDESCU
clavicin, bas continuu
ANDREA RIDERELLI
orchestră, bas continuu

EXPOZIȚIE
de instrumente muzicale fabrica HORA Reghin
14 - 18 iulie
orari: 10:00 - 19:00
Palatul Principilor, Sala Transilvania

cineBAROCKADA
SERIE DE FILM CU MUZICĂ BAROCĂ
Palatul Principilor, Curtea interioară
Curator: Radu Rădescu

14 iulie ora 21:45
Le Roi danse
(2000, regia Gérard Corbiau)

15 iulie ora 21:45
Erbarme dich – Matthäus Passion Stories
(2015, regia Ramon Gieling)

16 iulie ora 21:45
Tous les matins du monde
(1991, regia Alain Corneau)

17 iulie ora 21:45
Farinelli, il castrato
(1994, regia Gérard Corbiau)

din emoția și energia unui vis devenit realitate: un proiect construit cu răbdare, curaj, prietenie și multă pasiune pentru muzica veche.

Organizat de Asociația „Arca Talentelor”, în parteneriat cu Asociația „Dolci Accenti” și „AYHA” din Italia, festivalul a propus nu doar concerte, ci un univers artistic și educațional, în care muzica, patrimoniul, cinematografia și întâlnirea dintre generații s-au completat firesc.

Directorul artistic al festivalului, clavicinista Cipriana Smărăndescu, a reunit la Alba Iulia o echipă

internațională de muzicieni și pedagogi, alături de care peste 50 de cursanți din România și din străinătate au participat la o săptămână intensă de studiu și experiență artistică.

O școală de muzică veche la Alba Iulia

Componenta pedagogică a fost una dintre marile reușite ale primei ediții. Masterclass-urile de clavicin și bas continuu, flaut traversier, vioară și violă barocă, violoncello da spalla, canto, viola da gamba, chitară și lăută au fost susținute de Cipriana Smărăndescu, Pierluigi Tabachin, Előd Gabor, Daniele Cernuto și Calogero Sportato, muzicieni și profesori cu o importantă activitate artistică și pedagogică în România și Italia.

Parcursul s-a încheiat cu masterclass-ul de orchestră și bas continuu condus de Andreea Riderelli, dirijor, compozitor și profesor la Urbino Musica Antica, care a reunit toți cursanții într-un amplu proiect orchestral final.

Pentru elevii Liceului de Arte „Regina Maria” din Alba Iulia, întâlnirea cu acești muzicieni a reprezentat o experiență aparte. Iar profesorii veniți din Italia au fost profund impresionați de nivelul artistic al tinerilor

muzicieni români. Știau că elevii sunt bine pregătiți, însă au mărturisit că valoarea, seriozitatea și pasiunea lor le-au depășit așteptările.

Când muzica veche a umplut Catedrala

Întâlnirea dintre generații și tradiții și-a găsit împlinirea în Concertul Final al cursanților, susținut în Catedrala Romano-Catolică „Sfântul Mihail din Alba Iulia, în fața unui public numeros și entuziast. Catedrala a fost arhiplină, iar atmosfera a fost una dintre acele întâlniri rare în care muzicienii și publicul simt că fac parte din aceeași poveste.

Un moment aparte a fost cel al tinerilor clavecinisti. În doar câteva zile, elevi care nu avuseseră anterior posibilitatea de a studia acest instrument au reușit să descopere limbajul său specific și să urce pe scenă. Au impresionat instrumentiștii de coarde, iar chitariștii au oferit momente de mare prospețime, între care s-a remarcat cel în care șase chitariști au cântat împreună.

Iar apoi orchestra. Sub conducerea lui Andrea Riderelli, ansamblul „BAROCKADA” a devenit mai mult decât suma participanților: un organism muzical capabil să respire împreună și să transforme rezultatul unui masterclass într-un adevărat eveniment artistic. Energia dirijorului, experiența profesorilor și

entuziasmul tinerilor muzicieni au creat un final de festival memorabil.

Concertul a avut și o dimensiune simbolică. În timp ce orchestra interpreta în interiorul Catedralei, dinspre Cetatea Alba Carolina se auzeau salvele de tun ale Gărzii Cetății. Pentru câteva clipe, trecutul și prezentul au respirat împreună, într-o imagine aproape cinematografică și perfect potrivită spiritului BAROCKADA.

Celelalte seri au completat parcursul prin perspective diferite asupra muzicii vechi, de la energia tinerilor muzicieni la „Mozart on the Road”, de la universul ansamblului „Dolci Accenti” până la repertoriul dedicat lui Bach. Seria „cineBAROCKADA”, curatoriată de Radu Rădescu, a apropiat publicul de muzica veche prin intermediul cinematografiei, iar expoziția de instrumente realizată cu sprijinul „HORA Instruments din Reghin” a adus în atenție universul construcției instrumentale și valoarea unui clavecin construit în România.

Un început pentru viitor

Dincolo de calitatea artistică, prima ediție BAROCKADA a avut o puternică dimensiune comunitară.

Festivalul a fost construit de artiști, profesori, elevi, voluntari și oameni care au crezut în acest proiect încă de la început.

Un rol esențial l-au avut Daniela și Claudiu Iliescu, președinții Asociației „Arca Talentelor”, cei care au susținut dezvoltarea acestei idei alături de Cipriana Smărăndescu și de întreaga echipă. Sprijinul partenerilor și sponsorilor, implicarea Liceului de Arte „Regina Maria”, energia voluntarilor și deschiderea publicului au făcut posibil acest proiect.

BAROCKADA a demonstrat că muzica veche nu aparține doar trecutului. Ea poate deveni un spațiu viu de întâlnire între generații, între tradiție și prezent, între România și Europa.

Prima ediție s-a încheiat, dar povestea abia începe. Visul este ca, într-o zi, Alba Iulia să devină un fel de „Urbino italian în România”: un oraș în care, în zilele festivalului, muzica să iasă din sălile de concert, să ajungă în spațiile orașului și să creeze o comunitate vie de artiști, cursanți și public.

Un prim pas făcut cu emoție, cu profesionalism și, mai ales, cu bucuria de a face muzică împreună.

Cristina ZAMORA

Festivalul Internațional de Muzică Clasică și Contemporană „Țintea Muzicală” 2026: „Camera cu jucării”

Există coincidențe care te fac să zâmbești încă dinainte de a începe să scrii. Când am primit invitația de a relata despre Festivalul Internațional de Muzică Clasică și Contemporană „Țintea Muzicală”, primul lucru care mi-a atras atenția a fost chiar numele. Nu, nu există nicio legătură de familie între semnatarul acestor rânduri și festival. Dar această întâlnire neașteptată a numelor m-a făcut să privesc cu și mai multă curiozitate un proiect care, de șaisprezece ediții, își urmează cu discreție și consecvență propriul drum în peisajul muzical românesc. Astfel, în perioada 25 iunie – 4 iulie 2026, la Ploiești, Sinaia și Urlați, s-a desfășurat cea de-a XVI-a ediție a Festivalului Internațional de Muzică Clasică și Contemporană „Țintea Muzicală”, având ca temă „Camera cu jucării”. Organizatoarele festivalului, surorile compozitoare Adina Dumitrescu și Dana Cristina

Probst, au propus o reflecție asupra începuturilor, construind întreaga ediție în jurul a două direcții complementare: muzica inspirată de universul copilăriei și lucrările compuse în adolescență sau în primii ani de creație ai unor mari compozitori.

Așa cum se preciza în edificatorul program de sală, cele patru concerte ale ediției au fost grupate în jurul a două universuri sonore distincte: pianul și cvartetul de coarde.

Primele două recitaluri, reunite sub titlul „Camera cu multe clape”, au avut loc în 25 iunie 2026, la Muzeul

Otto Probst, Radu Șerban Șasa, Emanuel Petruș Ioan Drăgoi, Dana-Cristina Probst, Anamaria Biciu-Popa, Adina Sibianu și Adina Dumitrescu

Memorial „Paul Constantinescu” din Ploiești și în 27 iunie 2026, la Casa Memorială „George Enescu” – Vila Luminii din Sinaia. Același program pentru pian la două și la patru mâini, susținut de Anamaria Biaciu-Popa, Otto Probst, Dana Cristina Probst și Adina Sibianu, a fost prezentat în două spații cu identități diferite, dar unite prin aceeași idee artistică. Programul a pus în dialog generații, profesori și discipoli, tradiția și creația contemporană. Intrarea în acest

pentru câteva clipe, în sală. Doi dintre laureații Concursului Național de Compoziție „Opus 1”, Radu Șerban Șasa și Emanuel Petruș Ioan Drăgoi, au fost prezenți pentru a-și asculta propriile lucrări interpretate de Otto Probst. M-am surprins urmărindu-i aproape la fel de atent ca pe pianist. Era greu să nu mă gândesc ce înseamnă un asemenea moment pentru un copil sau un adolescent aflat la început de drum și, deopotrivă, pentru părinții lui. Să fii în sală când muzica pe care ai scris-o prinde viață în mâinile unui interpret consacrat este, probabil, una dintre acele amintiri care rămân pentru totdeauna.

Partea a doua a festivalului a adus în prim-plan una dintre formulele emblematice ale muzicii de cameră – cvartetul de coarde.

Ultimele două concerte, desfășurate în 2 iulie, la Muzeul Județean de Artă Prahova „Ion Ionescu-Quintus” și în 4 iulie, la Muzeul „Conacul Bellu” din Urlați, au fost susținute de Cvartetul „Țintea” format din violoniștii Mircea Lazăr și Olga Berar, Tamara Dica la violă și Eugen-Bogdan Popa la violoncel. Reunite sub titlul „Camera cu MI-LA-RE-SOL-DO”, cele două concerte au adus în prim-plan trei lucrări aparținând perioadei de formare a creatorilor lor: *Cvartetul nr. 7, D 94* de Franz Schubert, scris la numai 14-15 ani, *Cvartetul nr. 1* de Adina

Dumitrescu, lucrare aparținând anilor de studenție și *Cvartetul în fa major* de Maurice Ravel, compus tot în perioada studiilor. Cvartetul „Țintea” a susținut acest parcurs cu omogenitate, naturalețe și flexibilitate stilistică, iar bucuria muzicienilor de a cânta împreună a rezonat firesc cu tema ediției.

La finalul celor zece zile de festival, impresia dominantă nu a fost aceea a unei simple succesiuni de concerte, ci a unui proiect construit cu coerență și în jurul

univers s-a făcut simbolic prin *Valsul în fa minor* op. 1 de Alexander Skriabin, scris la numai paisprezece ani. Au urmat lucrările celor mai tineri compozitori prezenți în program – Radu Șerban Șasa, Luca Alex Mesaroș și Emanuel Drăgoi, laureați ai celei de-a doua ediții a Concursului Național de Compoziție „Opus 1”. Desfășurarea muzicală a continuat cu secvențe din *Album pentru copii* de Aram Hacıaturian, pentru ca unul dintre momentele centrale să fie reprezentat de cele douăzeci de miniaturi din ciclul *Din lumea copiilor* de Anatol Vieru. Prezența ciclului lui Vieru a avut o semnificație aparte în anul centenarului nașterii sale. Mai mult, faptul că Hacıaturian îi fusese profesor la Moscova a creat una dintre acele legături discrete între generații pe care festivalul știe să le pună în lumină. Acest fir s-a prelungit firesc în prezent prin cele două lucrări în primă audiție semnate de Dana Cristina Probst – *Cuvintele din vis* și *Jocuri de copii – trei scurte canoane*, autoarea fiind fostă studentă a lui Anatol Vieru. Paginile semnate de Lili Boulanger, compuse la rândul lor în anii tinereții, au completat această reflecție asupra începuturilor creatoare.

Dacă recitalul de la Ploiești a deschis ediția a XVI-a a festivalului, cel de la Casa Memorială „George Enescu” din Sinaia a dobândit o rezonanță aparte prin încărcătura locului. Aici, *Nocturne aux cloches* pentru pian la patru mâini de Adina Sibianu, inspirată de motivul enescian din *Carillon nocturn*, a devenit o discretă reverență adusă lui George Enescu. Lucrarea fusese prezentată în primă audiție absolută cu două zile înainte, la Ploiești, în interpretarea compozitoare și a pianistei Anamaria Biaciu-Popa. Tot la Sinaia, tema începuturilor a depășit cadrul repertoriului și s-a mutat,

Dana-Cristina și Otto Probst

Cvartetul „Țintea”

unei idei artistice bine conturate. „Țintea Muzicală” continuă să demonstreze că un festival poate spune o poveste, iar ediția din acest an a fost una despre copilărie și despre începuturi. Nu rămâne decât curiozitatea de a descoperi ce temă și ce noi legături muzicale vor propune surorile Adina Dumitrescu și Dana Cristina Probst la ediția viitoare.

Ioana Alexandra ȚINTEA

Cvintetul vocal „Anatoly” – Între voce și instrument

Când vocea preia rolul orchestrei

Cvintetul vocal „Anatoly” a revenit pe scena Operei din Brașov la 21 iunie, propunând publicului un concept artistic original: preluarea funcției acompaniamentului orchestral de către cele cinci voci, în dialog cu soliști vocali și instrumentali.

Intitulat sugestiv „Între voce și instrument”, concertul a fost construit în jurul unei idei unitare: vocea umană poate depăși funcția sa tradițională și poate deveni, prin

aranjament, instrument, ansamblu și chiar orchestră. Ideea proiectului îi aparține tenorului Ciprian Cucu, membru fondator al Cvintetului „Anatoly” și autorul celor mai multe aranjamente, alături de Ciprian Țuțu.

Demersul nu presupune simpla înlocuire a instrumentelor cu voci, ci o reconfigurare a scriiturii orchestrale. Liniile melodice, structurile armonice și culorile timbrale sunt redistribuite între cele cinci registre. Orchestra nu este copiată, ci reconstruită prin resursele proprii vocii. În această perspectivă, aranjamentul devine un act de creație.

Seara a debutat cu un fragment din *Uvertura* operei *Wilhelm Tell* de Gioachino Rossini, în aranjamentul lui Ciprian Țuțu. Vocile au depășit funcția corală, asumând rolul unei formații instrumentale. Efectele onomatopice au adăugat umor și spontaneitate, dar vocea era folosită ca material instrumental: nu imită pur și simplu instrumentul, ci îi preia funcția muzicală.

A urmat *Aria* din *Suita orchestrală nr. 3, BWV 1068*, de Johann Sebastian Bach, în aranjamentul lui Ciprian Cucu. Prin distribuirea vocilor, aranjamentul a păstrat echilibrul și respirația frazei. Rossini și Bach au devenit astfel două ipostaze ale aceleiași demonstrații: energie și virtuozitate, respectiv echilibru și construcție armonică.

„Solveigs sang” din *Peer Gynt* de Edvard Grieg, în interpretarea sopranei Ana Stamate, a schimbat perspectiva. Cele cinci voci au creat un spațiu sonor liric, devenind partener al solistei.

În *Adagio* din *Concertul în re minor pentru oboi* de Alessandro Marcello, interpretat de Cristina Ordean, țesătura vocală a susținut discursul instrumentului, transformând diferența timbrală într-o sursă de expresie.

În *Santa Lucia* de Teodoro Cottrau, vocea baritonală a lui Lucian Petrean s-a împletit cu sonoritatea Cvintetului, recreând căldura tradiției napolitane.

„Je crois entendre encore” din *Pescuitorii de perle* de Georges Bizet, Liviu Iftene a beneficiat de un acompaniament vocal de mare finețe.

Balada de Ciprian Porumbescu, cu violonistul Bogdan Costache, a oferit un alt tip de dialog: vocile au creat cadrul armonic și orchestral pentru linia lirică a viorii.

„La donna è mobile” din *Rigoletto* de Giuseppe Verdi, interpretată de Liviu Iftene, a readus energia teatrală, acompaniamentul vocal devenind parte a mecanismului dramatic.

Prin *The Creole Love Call* de Duke Ellington, în aranjamentul lui Paul Kuhn, adaptat pentru formația ATTBB de Ciprian Cucu, Cvintetul a revenit la formula autonomă, valorificând libertatea ritmică și efectele vocale jazzistice.

Uvertura din *Bărbierul din Sevilla* de Gioachino Rossini, în aranjamentul lui Daryl Runswick, adaptat pentru Cvintet de Ciprian Cucu, a închis arcul dramaturgic.

Revenirea la Rossini nu a repetat începutul, ci l-a luminat retrospectiv: ceea ce putea părea inițial o demonstrație ingenioasă devenea expresia unei concepții artistice coerente.

Ciprian Cucu sintetizează intenția proiectului: „Am privit aranjamentul muzical nu doar ca pe un exercițiu de adaptare, ci ca pe un act creator, capabil să ofere lucrărilor noi perspective sonore, fără a le altera identitatea stilistică. Acompaniamentul este reimaginat și încredințat exclusiv Cvintetului vocal «Anatoly», pentru a valorifica resursele expresive ale ansamblului și a-l transforma într-un partener

activ al solistului. Mi-am propus astfel să demonstrez că dialogul dintre solist și ansamblul vocal poate genera noi perspective interpretative.”

Concepția s-a materializat prin contribuția întregului ansamblu: Ciprian Cucu, tenor, Gabriel Baci, tenor, Andrada Murșan, alto, Ciprian Țuțu, bariton, și Marius Modiga, bas. Vocile și-au asumat, în funcție de partitură, funcții armonice, ritmice, timbrale și instrumentale.

În acest concert, raportul dintre voce și instrument este răsturnat: vocea ansamblului devine orchestra, iar orchestra dispare ca prezență fizică, fără ca funcția ei să dispară.

Prin inițiativa și viziunea lui Ciprian Cucu, Cvintetul „Anatoly” nu doar interpretează muzica, ci o reconfigurează, transformând limitele aparente ale ansamblului în noi posibilități de expresie. Granița dintre voce și instrument devine astfel un loc al creației.

Între voce și instrument nu este doar titlul unui concert. Este expresia unei concepții artistice în care vocea poate prelua rolul orchestrei, păstrându-și, totodată, propria identitate.

Maria Cristina BOSTAN

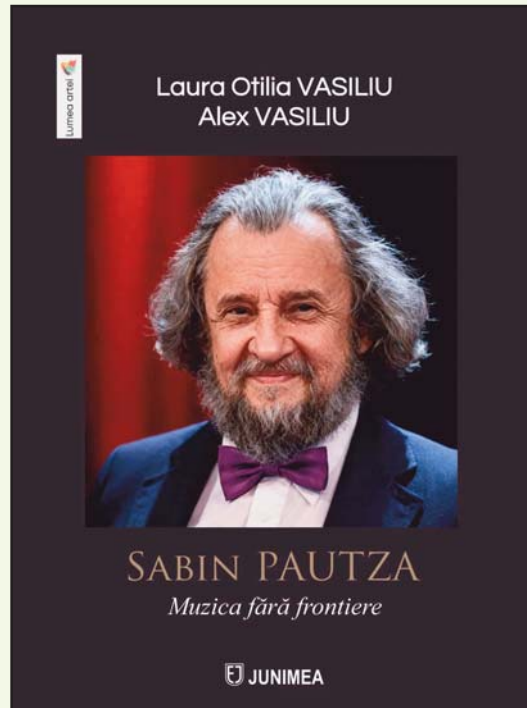
„Sabin Pautza. Muzica fără frontiere”

Sabin Pautza este una din figurile cele mai cunoscute ale lumii muzicale, marcând profund evoluția muzicii românești prin întreaga sa activitate din cei 83 de ani de viață, încununată și de o consistentă recunoaștere internațională. Iar asta pentru că numele său reprezintă definiția muzicianului complex, îmbrăcând ipostaze de compozitor, orchestrator, aranjor, dirijor de cor și de orchestră, pianist și organist, profesor și manager artistic, alături de alte dimensiuni ale personalității sale creatoare. Este și motivul pentru care s-au scris multe de-a lungul timpului despre Maestrul Pautza. Anul 2026, însă, își rezervă rolul de încununare a tuturor cercetărilor anterioare pe acest subiect prin apariția la Editura Junimea a monografiei „Sabin Pautza. Muzica fără frontiere”, aparținând Laurei Otilia Vasiliu și lui Alex Vasiliu. Muzicologi cu o vastă experiență în cercetare, pedagogie, jurnalism și viața artistică și universitară, cei doi reunesec forțe și viziuni complementare. Dacă demersul muzicologic practicat de Laura Otilia Vasiliu, prin care a pătruns cele mai intime cotloane ale universului muzical, i-a oferit perspectiva receptorului de artă din linia întâi, cu privilegiul înțelegerii dramaturgiilor sonore nu doar ca un inventar de tehnici, tipare, limbaje sau sintaxe, ci ca un traducător de sensuri, condeiul lui Alex Vasiliu conturează cu aceeași sensibilitate și naturalețe peisaje sonore diverse, de la muzica veche până la cele mai moderne expresii ale artei sunetelor, pe care le explorează atât prin prisma mesajului

componistic, cât și a ipostazelor interpretative.

Expertiza bogată și matură a autorilor îl plasează pe „eroul studiului”, după cum îl denumesc pe Maestrul, în centrul unui demers plurivalent.

Volumul se fundamentează firesc pe o axă biografică, însă prin

destinul muzical individual al lui Sabin Pautza, autorii reușesc să reflecte și evoluția generală, cu tendințele componistice marcante ale culturii muzicale românești din ultimele decenii, exemplificând prin partituri și compozitori. De altfel, însuși personajul principal oglindește această perspectivă, prin abordarea tuturor orientărilor stilistice. Creația lui în sine traversează, asimilează și concentrează etapele generale, devenind o lupă de pătrundere a istoriei muzicii recente.

Relevarea semnificațiilor se realizează printr-un proces analitic de natură hermeneutică. Abordarea vizează esența partiturilor și a scriiturii

sale (așa cum o arată și exemplificările), detaliile devenind ustensilă muzicologică doar acolo unde au relevanță. În paralel, se radiografiază evoluția și multiplele fațete ale Maestrului în presa de specialitate și în viziunea celorlalți autori. Însă, volumul transformă cercetarea muzicologică și informația documentară într-un portret viu prin subtilități de natură psiho-analitică, oglindind toate etapele de formare și maturizare ale artistului ca o operă de sine stătătoare.

Anterior actualei realizări monografice, au existat încercări taxonomice în ceea ce privește creația pautziană, însă volumul de față demontează aceste etapizări, demonstrând că germele creator este intrinsec conștiinței și culturii compozitorului și manifestat de la început. Restul ilustrează irizații ale sale în spații și momente diverse.

„Muzica fără frontiere” devine metafora unui destin creator care a avut cutezanța și izbânda de a valida componistic toate genurile muzicale, identitatea sa cultural-spirituală strălucind și în universalitate. Astfel, cartea nu este doar despre un compozitor, ci și despre conservarea memoriei culturale. Importanța volumului constă în capacitatea de a sintetiza și de a integra într-o singură perspectivă biografia, analiza creației, receptarea critică și contextul cultural, oferind pentru prima dată o imagine completă și muzicologic fundamentată a personalității universale Sabin Pautza.

La rândul ei, cartea ni se relevă „fără frontiere”, satisfăcând deopotrivă cititorul avizat și amatorul de muzică. Însoțită de un stick cu audiții reprezentative din creația pautziană, ea își prelungește glasul în sunet, transformând lectura într-o întâlnire directă cu fascinantul univers sonor al Maestrului Sabin Pautza.

Anca SÎRBU

Aurelia Kitzu (Chițu) Arimondi (1866-1941).

De pe marile scene ale lumii, la Catedra de Canto de la Chicago Musical College

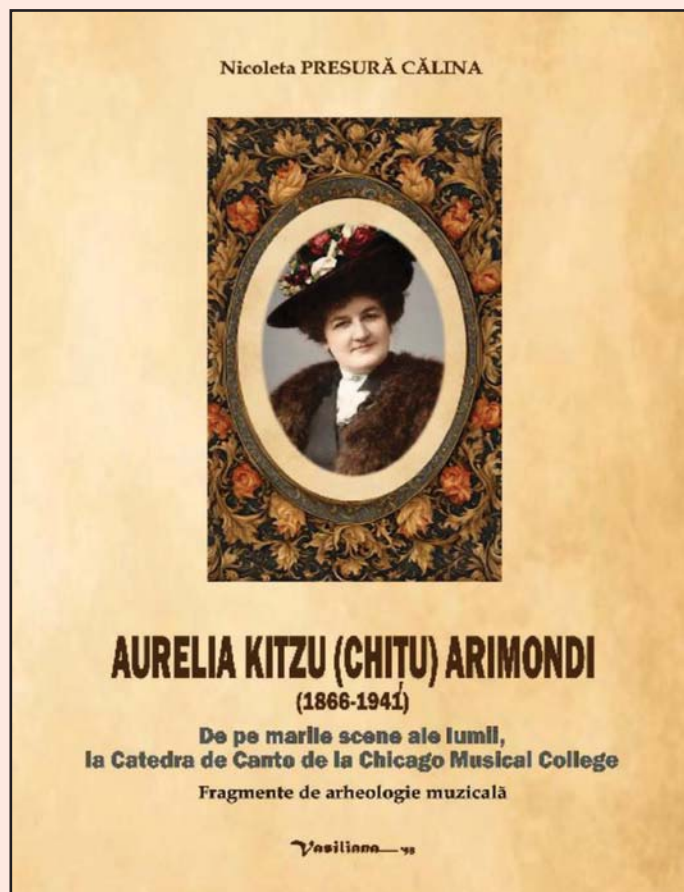
Acesta este titlul volumului recent apărut la Editura „Vasiliana” 98 din Iași (368 de pagini), sub semnătura doamnei Nicoleta PRESURĂ CĂLINA, conf. univ. dr. la Facultatea de Litere (secția italiană), a Universității din Craiova.

Pasiunea pentru istorie și istoriografie, cu ramificații interdisciplinare, i-a direcționat atenția și înspre sondarea relațiilor inter-culturale italo-române, prin revitalizarea unor personalități faimoase, din timpuri demult apuse, de la traducerile în limba română ale „Divinei Comedii” a lui Dante Alighieri (sec. al XIII-lea), și a „Principelui” lui Niccolò Machiavelli (sec. XV-XVI), la nume notorii ale culturii autohtone din secolul al XIX-lea: Eminescu și traducerile operei poetice în limba italiană; Dora d'Istria (pseudonimul literar al principesei poliglote Elena Ghica - 1828, București-1888, Florența), și, desigur, mezzo-soprana Aurelia Chițu. Documentarea și elaborarea comunicărilor

prezentate la Congrese și Simpozioane Internaționale privind „legăturile familiei cântăreței de origine română cu lumea culturală italiană” s-au desfășurat în perioada stagiului autoarei la Institutul Român de Cercetare Umanistică din Veneția (2024-2025). Descoperirea întâmplătoare, în Arhiva Istorică a celebrului Teatru venețian „La Fenice”, a „numelui unui concitadin”, i-a stârnit „imensa curiozitate de cercetător”, de a afla „cine este această Aurelia Kitzu (Chițu), cântăreață de operă”, descendentă a „celebrei familii craiovene Chițu, care a dat României un Prim-ministru [1881-1882], Gheorghe Chițu”?

Intenția, mărturisită, a Nicoletei Călina Presură a fost nu atât aceea de „abordare exhaustivă” a activității artistice a Aureliei Chițu, cât de „consemnare a evenimentelor marcate de presa vremii – națională sau internațională – pe care le-am putut identifica”, întrucât „m-a interesat ca informația să prevaleze”. Rezultatul cercetărilor sale, de o minuțiozitate și scrupulozitate comparabile cu ale unui arheolog – deloc întâmplător subtitlul cărții, *Fragmente de arheologie muzicală* – s-a profilat „într-un fel de album”, precedat de o panoramare la fel de riguroasă documentată a mediului istoric, cultural și socio-politic „cosmopolit” al Craiovei secolului al XIX-lea, și începutului de secol XX. La o lectură susținută, cititorul descoperă însă și o structură subiacentă a volumului, pe care aș asocia-o cu un *palimpsest*. Nicoleta Presură a avut ideea dublării, chiar a triplării informațiilor, deopotrivă în interiorul corpusului propriu-zis, și în notele de subsol, cu detalii despre familia artistei, examene și profesori, despre notele – numai de 10 – și premiile obținute de Aurelia Chițu de-a lungul anilor, despre disciplinele adiacente studiate în afara orelor de canto de la Conservatorul „Giuseppe Verdi” din Milano, la clasa tenorului Antonio Sangiovanni: matematica, limba franceză, Istoria universală și Geografia, Istoria și Filosofia Muzicii, Literatură, Poetică și Studii dramatice, consemnând până și subvențiile de care a beneficiat de-a lungul anilor de studiu. Nu lipsesc programele, repertoriile, distribuțiile complete ale spectacolelor și cronicile aferente. Fiecare nouă apariție a Aureliei Chițu pe scenele lumii din Europa și cele două Americi – Milano, Londra, Berlin, New York, Chicago Opera House, Teatrul Colón (Buenos Aires), Opera din Monte Carlo – în *Trubadurul*, *Aida*, *Rigoletto*, *Bal mascat de Verdi*, *Faust* de Gounod, *Fior d’Alpe* de Franchetti (debut la Scala în 1894), *Walkiria* de Wagner, *Manon Lescaut* de Puccini, *Carmen* de Bizet, *Meg Page* din *Falstaff*, în prezența lui Verdi însuși etc. -, era anunțată, cu luni înainte în ziarele și revistele din România, pentru ca, ulterior, cronicile dedicate artistei în publicații de peste hotare să fie preluate în periodicele din țară („Românulu”, „Tribuna”, „Timpul”, „Voința Națională” etc.): „artista cu o figură frumoasă, voce de adevărat soprano dramatic...” („Gazetta Musicale”); „... al cărei un joc de scenă desmeardă, și vocea i încântă pe acei cari au fericirea de a visita Teatrul Covent Garden” („Gazetta...”); „...unul dintre cei mai importanți cântăreți ai ultimilor ani, după un succes incontestabil în Amneris, la Teatrul Național din București, mezzo-soprana născută în România, va fi auzită din nou la Metropolitan Opera House” („New York Tribune”, 1895) etc. În volumul recenzat aici, Nicoleta Presură le reproduce pe toate în limbile originale (română – căreia i-a „păstrat grafia sfârșitului de secol XIX”, ca să „redea cât mai bine atmosfera epocii” - italiană, franceză, engleză, germană) – sporind gradul de autenticitate al lucrării. Paradoxal însă, în

loc să îngreuneze lectura, abundența informațiilor clarifică discursul și transformă grupajele de date, îndeobște aride, într-o lectură captivantă. Deși **fragmentar**, straturile acestui **palimpsest labirintic** materializat în șapte secțiuni cuprinzătoare – *Familia*, *Studiile muzicale*, *Începuturi pe scenele lirice Peninsulei*, dar și *la Craiova*, *Covent Garden*, *Londra*, *Metropolitan Opera House*, *New York*, și *Statele Unite ale Americii* destinat carierei pedagogice a mezzo-sopranei, la Chicago Musical College, și întâlnirii cu Arturo Toscanini (p. 275) - dezvăluie, imaginea unei personalități puternice, inteligente, elocvente. Începând din 1908, Aurelia Chițu s-a dedicat „instruirii vocale în domeniul operei și al recitalurilor, îndrumării scenice și dramatice a artiștilor în

devenire” în Studio-ul privat de canto fondat la New York (Hotel Navarre), unde preda, împreună cu soțul ei, basul Vittorio Arimondi, „în manieră clară, concisă, interesantă”, lecții de „dicție, intonație, mișcare scenică” (cf. *The Musical Leader*, 1922). Anvergura și faima manierei de predare a soților Arimondi, „modernă, adaptată noilor cerințe de atunci ale scenei”, a culminat prin cooptarea lor, în 1925, „în Departamentul de Canto de la Chicago Musical College, în calitate de cadre didactice” – opțiune care „va contribui considerabil la menținerea standardului înalt al Departamentului de Canto al prestigioasei instituții de învățământ superior” („*The Musical Courier*”).

O Bibliografie consistentă, completată cu fotografii și o selecție de cronică tipărite în presa din România și de peste hotare - încununează munca de cercetare „frenetică” a Nicoletei Călina Presură, în dorința de a înlătura „conul de umbră așternut asupra personalității Aureliei Chițu”, la 160 de ani la naștere - 2026 coincidând cu Anul Cultural România-Italia”.

Obiectiv atins cu asupra de măsură.

Despina PETECEL THEODORU

Giorgio Federico Ghedini: Muzică de cameră (CD)

Trio Vasari – Da Vinci Classics

Sara Pastine, vioară · Natalia Hoffman,
violoncel · Giulia Contaldo, pian

Un compozitor de redescoperit

Giorgio Federico Ghedini (Cuneo, 1892 – Nervi, 1965) rămâne o figură de prim rang în istoria muzicii italiene din secolul al XX-lea, încă în așteptarea unei consacrară depline în rândul marelui public. Compozitor, dirijor și pedagog de marcă — profesor la conservatoarele din Torino, Milano și Parma — Ghedini s-a remarcat printr-o independență estetică radicală: a refuzat orice apartenență de școală și și-a construit

un limbaj personal hrănit de marea polifonie renescentistă și barocă (Gabrieli, Monteverdi, Frescobaldi, Vivaldi, Bach), reinterpretată cu sensibilitatea și cromatismul secolului XX. Tocmai de aceea muzica sa cere o ascultare atentă și participativă: cine se apropie de Ghedini nu caută divertisment facil, ci descoperă o voce rară, profundă și originală. Însuși Luciano Berio, elevul său, l-a definit drept «un mare muzician, incomod și solitar».

Programul: trei decenii de evoluție stilistică

Discul propune cinci compoziții pentru vioară, violoncel și pian care acoperă trei decenii esențiale din producția cameristică a lui Ghedini: de la *Două intermezzo-uri* din 1915 până la *Canoane* din 1946, trecând prin *Elegie* (1923), *Elegie dramatică* (1930) și *Șapte Ricercari* (1943). Este un parcurs care trasează cu claritate evoluția compozitorului, de la primul dialog cu romantismul târziu european până la deplina maturitate a unui limbaj contrapunctic rafinat și cu totul original.

Cele *Două intermezzo-uri* (1915) relevă deja un talent formativ de remarcabilă acuitate. Prima piesă, *Tranquillo*,

construiește o textură în care coarde și pian se îmbină pe planuri orizontale și verticale — unison și contrapunct — într-un climat aproape oniric, cu ecouri debussyene în paleta timbrală, nu însă și în structură. A doua, *Bizzaria*, este o pagină într-un fel unică în catalogul compozitorului: un soi de *Humoresque* voit dezechilibrat, dominată de disonanțe, glissando, pizzicato și acciaccatura care trădează o stăpânire tehnică deja matură, folosită aici cu intenție sarcastică și aproape ironică.

Elegia pentru violoncel și pian (1923), dedicată violoncelistului Livio Boni, reflectă legătura profundă a lui Ghedini cu acest instrument, studiat în tinerețe la Torino. Piesa privește încă spre salonul romantic, cu violoncelul ca protagonist absolut și valorifică în mod continuu posibilitățile expresive ale instrumentului, de la amploarea registrului grav la proiecția lirică a cantabile-ului, în timp ce pianul îndeplinește un rol de discret suport, rezervându-și rare, dar semnificative emergențe melodice.

Elegia dramatică pentru vioară și pian (1930) marchează intrarea compozitorului în deplina maturitate. În ciuda indicațiilor agogice în franceză — «douloureux et intimentement expressif», «désespérément» — piesa este radical italiană în concepție. Vioara domină cu fraze supraacute de mare intensitate expresivă, în timp ce pianul nu acompaniază, ci dialoghează, alternând materia sonoră în mod structural original. Remarcabilă este concluzia, în care sunetul se dizolvă treptat, evaporându-se într-o tăcere melancolică ce devine deja o marcă stilistică inconfundabilă.

Vârful absolut al discului îl reprezintă *Sette Ricercari pentru trio* (1943), compuși în timpul celui de-Al Doilea Război Mondial și dedicați pianistului Dario De Rosa din legendarul Trio di Trieste. Ricercare-ul, gen cultivat în Italia între secolele XVI și XVII, devine pentru Ghedini vehiculul unei căutări stilistice de rară perfecțiune: un contrapunct de severă rigoare formală, care nu sacrifică niciodată sensul expresiv. Emblematic este al șaptelea ricercare, a cărui temă este construită folosind literele numelor componentelor Trio di Trieste conform nomenclurii germane — procedeu care trimite la marea tradiție bachiană. Parametrul ritmic, constant instabil, redă tragicul momentului istoric cu o forță și o sobrietate emoționante; influențele percutante bartókienne sunt sporadice, dar eficace, nu imitative, ci integrate în mod cu totul personal.

Cele *Două canoane pentru vioară și violoncel* (1946) închid programul cu un experiment care este totodată o declarație de poetică: Ghedini se confruntă cu limbajul serial, dar îl adoptă într-o cheie personală și subiectivă, departe de ortodoxia schönbergiană. În al doilea *Canon*, în special, un pizzicato insistent generează o rotunjime ritmică aproape obsesivă care atenuază densitatea limbajului, deschizând spre o ritmicitate nostalgică ce se stinge în tăcerea bruscă și tipică a finalului.

Trio Vasari: tehnică, stil și complicitate muzicală

A interpreta muzica lui Ghedini implică două condiții rareori disociate: o tehnică instrumentală de soliditate absolută — fără de care multe dintre aceste pagini ar fi pur și simplu ininterpretabile — și capacitatea de a restitui complexitatea expresivă și varietatea de nuanțe care locuiesc fiecare partitură. Trio Vasari, format din Sara Pastine la vioară, Natalia Hoffman la violoncel și Giulia Contaldo la pian, satisface ambele cerințe cu o maturitate interpretativă surprinzătoare, cu atât mai mult cu cât acesta este debutul lor discografic.

Cele trei muziciene demon-strează baze tehnice pe deplin consolidate: gestiunea arcușului este precisă în articulație

și dinamică, de la *pianissimo*-ul cel mai rarefiat la *fortissimo*-ul cel mai incisiv, fără a îngheța vreodată registrele. Lucrul contrapunctic — esențial în *Ricerari* și *Canoane* — evidențiază o coeziune internă remarcabilă: trio-ul respiră ca o singură entitate muzicală, păstrând totodată proprietățile timbrale individuale ale fiecărui instrument. Afinitatea dintre cele trei artiste se percepe în special în gestionarea schimbărilor bruște de caracter și în tranzițiile agogice, frecvente la Ghedini și adesea determinante pentru sensul discursului muzical.

Deosebit de apreciabilă este capacitatea Trio Vasari de a surprinde și transmite acea „noblețe formală” care este trăsătura distinctivă a universului sonor ghedinean: muzica nu alunecă niciodată spre academismul rece, nici nu cedează tentației de a exacerba elementele expresive în detrimentul coerenței structurale. Rezultatul este o interpretare echilibrată, conștientă stilistic și convingătoare.

Înregistrarea

Captarea sunetului, realizată de Antonio Verderi, este de calitate bună. Dinamica este energică și bine controlată, cu

tranziții rapide și o naturalețe convingătoare. Scena sonoră plasează cele trei interprete în centrul spațiului acustic, cu o adâncime adecvată și o proiecție amplă și clară. Echilibrul tonal este impecabil: registrele celor trei instrumente rămân mereu distincte chiar și în momentele cele mai dense, iar detaliul timbral este redat cu o tridimensionalitate plăcută și materială.

Concluzie

Acest disc reprezintă o contribuție prețioasă la discografia italiană a secolului XX. Pentru cei care îl cunosc deja pe Ghedini, este o adăugire indispensabilă colecției; pentru cei care îl descoperă pentru prima dată, este punctul de intrare ideal într-o lume muzicală de remarcabilă profunzime și originalitate. Trio Vasari oferă o interpretare la înălțimea repertoriului pe care a ales să îl apere, iar rezultatul global — muzical și tehnic — este de nivel superior. O achiziție pe care o recomandăm fără rezerve.

Ioana CĂRĂUȘU

Aniversări, comemorări...

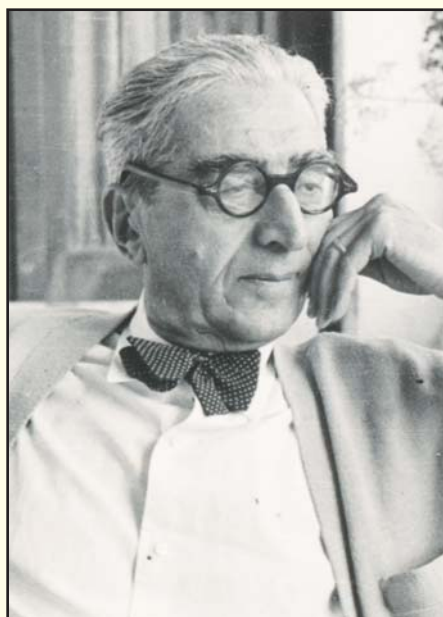
Născut la 9 august 1951 în Târgu Jiu, **Cristian Brâncuși** a studiat muzica la București, mai întâi la Liceul

de Muzică, apoi la Universitatea Națională de Muzică (unde a urmat secțiile Dirijat de orchestră și Compoziție). Mai târziu a participat la cursuri de măiestrie în Germania și Austria, alături de Igor Markevitch, Karl Österreich și Sergiu Celibidache. A activat ca dirijor permanent al Filarmonicii „Paul Constantinescu” din Ploiești, Orchestrei de Studio a Radioteleviziunii Române și Orchestrei de Cameră Radio. Abordează un repertoriu variat, cuprinzând toate epocile muzicale și promovează tineri artiști, fie ei soliști sau compozitori. Lucrările sale se încadrează atât în genul cameral cât și în cel simfonic și vocal-sinfonic. A fost o prezență

obișnuită pe afișele evenimentelor dedicate muzicii de avangardă precum Săptămâna Internațională a Muzicii Noi, și are o activitate dirijorală importantă în Europa, Statele Unite ale Americii și nu numai. A realizat numeroase imprimări audio și video și a colaborat cu casele de discuri Electrecord și AKSAK. De asemenea, a contribuit la formarea următoarelor generații de dirijori ca profesor în cadrul Universității Naționale de Muzică din București și a susținut seminarii, conferințe și simpozioane, cursuri de măiestrie în țară și nu numai. Redacția revistei „Actualitatea Muzicală” îi urează „La mulți ani!”.

Anul 2026 marchează 135 de ani de la venirea pe lume, la Roman, în 2 august 1891, a lui **Mihail Jora**,

compozitor și dirijor ce s-a format la Leipzig și la Paris. A fost membru

titular al Academiei Române și a fost profesor și rector al Academiei Regale de Muzică din București, formând generații întregi de muzicieni. Creațiile semnate de Mihail Jora sunt caracterizate de un puternic caracter românesc, pe structura muzicală vestică, ce l-a și format. A abordat genul cameral — scriind lieduri pe care le-a numit cântece (pentru a evidenția diferența stilistică dintre lucrările de sorginte vestică și cele românești) și lucrări pentru pian — dar a scris și piese simfonice și muzică pentru balet. A primit titlul de Artist al Poporului „pentru merite deosebite în activitatea desfășurată în domeniul teatrului, muzicii, artelor plastice și cinematografiei”, iar studioul de concerte al Palatului Radio îi poartă numele. În urmă cu 55 de ani, la 10 mai 1971, în București, Mihail Jora a trecut către cele veșnice.

La 3 august 1926, la Dobrița, se naște **Nicolae Călinoiu**, muzicolog.

A studiat în cadrul Conservatorului „Ciprian Porumbescu”, devenind mai târziu profesor și rector în cadrul aceleiași instituții. De asemenea, a fost membru și în ultimul deceniu al comunismului Președinte al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România, fiind și director al muzicii în Consiliul Culturii și Educației Socialiste. A trecut în neființă la 27 noiembrie 1992, la București.

În 11 august 1926, la Timișoara venea pe lume compozitorul și dirijorul **Cornel Trăilescu**. A urmat studiile muzicale în oraș, la Conservatorul Municipal și la Institutul de

Artă, fiind în același timp corepetitor în cadrul Operei. A continuat în cadrul mai multor instituții lirice ca maestru de cor, apoi ca prim-dirijor al Operei Naționale din București timp de mai mult de 50 de ani, ocupând și funcția de director al acestei instituții. A fost membru al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România și a creat opus-uri ale genului său favorit: a compus opere, balet, îndreptându-și atenția și către subiecte potrivite copiilor. Ca dirijor a întreprins turnee în Europa și a colaborat deseori cu filarmonici și opere din țară și din străinătate. A fost distins cu Ordinul „Meritul Cultural” în grad de cavaler. A părăsit această lume în 8 ianuarie 2019, la vârsta de 92 de ani.

La 20 august 1921, în Tomești, venea pe lume profesorul, muzicologul și pianistul **Dragoș Tănăsescu**. A urmat cursurile Conservatorului din București dar și pe cele ale Facultății de Drept, fiind dublu licențiat. Și-a dedicat o parte a carierei alcătuind, alături de Grigore Bărgăuanu, prima

biografie importantă a pianistului Dinu Lipatti, devenind astfel una dintre cele mai importante personalități care au promovat viața și arta tânărului muzician, prin prezențe și colaborări în care continua să aducă lumină asupra geniului lui Lipatti. A continuat demersul muzicologic publicând tratate de tehnica și mecanica pianului, precum și de elaborare a unor metode pedagogice sintetizate în volumul „Pianistica de mâine”. A încetat din viață la 14 noiembrie 2011, la București.

Pe 3 august 1976, la București, pleca în lumea celor drepți compozitorul, violonistul, dirijorul și profesorul **Victor Iușceanu**. S-a născut la Chișinău, pe 23 iunie 1905 și, tot acolo a urmat cursurile Conservatorului, continuând la Academia de Muzică și Artă Dramatică „George Enescu” din Iași. A fost profesor de muzică la mai multe licee, dirijor al Teatrului muncitoresc și conferențiar la catedra de teorie-solfegiu a Conservatorului

„Ciprian Porumbescu” din București. Compozițiile sale fac parte atât din genul cameral (cu creații instrumentale și vocale), cât și din cel simfonic, vocal-sinfonic și liric – de la miniaturi simfonice până la creații pentru scenă, vodeviluri și piese dedicate copiilor. A tradus și elaborat tratate de armonie, teoria muzicii și solfegii, publicațiile sale fiind și astăzi un punct de referință pentru profesorii din domeniu. A fost membru al Societății Compozitorilor Români și a fost decorat cu Medalia Muncii.

În urmă cu 35 de ani, la 9 august 1991 ne părăsea **Cella Delavrancea**, pianistă, scriitoare și profesoară de

pian, fiica cea mare a scriitorului Barbu Ștefănescu Delavrancea. A venit pe lume în 15 decembrie 1887. A avut contact cu muzica încă din anii copilăriei: a început studiul pianului în familie, apoi a continuat la Conservatorul din București și la Paris, unde a efectuat un stagiul de perfecționare. Activitatea pianistică a purtat-o deseori pe scenă alături de George Enescu, interpretând lucrări camerale.

Ca autoare, a semnat nuvele, romane și texte cu caracter memorialistic, dar și articole de critică muzicală și plastică în diverse publicații, ori texte dedicate emisiunilor radiofonice. După o vreme, s-a consacrat aproape în întregime carierei didactice, predând mai întâi la Liceul de Muzică, apoi la Conservatorul din Capitală, formând nume mari ale pianisticii autohtone, printre care Nicolae Licareț, Dan Grigore (cu care a stabilit o lungă colaborare artistică) și Radu Lupu. A fost primul artist din istoria culturii române care a participat la sărbătoarea propriului centenar – un concert ce a avut loc la Ateneul Român, în care a cântat alături de pianistul Dan Grigore.

În rândul altor personalități aniversate în luna august 2026 îi mai găsim pe Sergiu Celibidache (pe care îl vom celebra cu ocazia împlinirii a 110 ani de la naștere), George Enescu (de la a cărui trecere în eternitate am comemorat 70 de ani în 2025) și Boris Coboșnian (comemorat în luna martie a acestui an).

Norela-Liviana COSTEA

Hedonismul simfonic (I)

În trivialul sau nimicnicia de-a ne simți superiori cu orice preț, considerăm că simfonismul se adresează doar celor mai elitiste, rare, subțiri și spiritualizate clase ori etaje ale făpturii omenești, perceput autentic fiind doar de către domniile lor. Ba chiar considerăm că acest simfonism are origini oarecum extraterestre, înseamnă totală detașare de orice-i fire pământească, e spirit pur, divinizare automată. Absolut fără nicio tăgadă sau accept al vreunei contradicții, am ajuns convinși că-n împărăția cerurilor veșnice nu se va cânta toatăziua/bunăziua nimic altceva decât muzică de cameră renascentisto-barocă, solouri acompaniate de orchestre clasice, obligator Bach și Mozart (eventual ceva Händel/Haydn), masive ansambluri impecabil dirijate și interpretate ca-n filmele cu mari muzicieni și orchestre metropolitane, ca-n viniluri și compactdiscuri de colecție. Cu condescendență (între paternalism suveran și dispreț getbeget), lăsăm senzualitatea și hedonismul carnal în seama muzicilor de consum, de folclor, popularitate și kici, a artelor minore comasate-n dreptul maselor bătute de dumnezeu (de nu chiar lăsate/date dracului). Fals și nedrept, deoarece e mult trup, visceralitate, biologie și instinct primar și-n pretinsul rai sau rarefiere sfântă, proprii ori măcar dragi ultra-alfabetizării muzicale și doctoraturii muzicologice.

Neostoita repetare a frazeologiilor legate de magia muzicii, de sursa-i divină ori demonică, ba și de muzica sferelor (cea pretinsă și imitată imaginar de toți trubadurii trăzniți și muzicienii trufași), au ascuns cu ratată ipocrizie lubricul și hedonisticul imparabil al oricărei lălăiri sau melo-dizări (fie ea social-veseloasă, fie narcisic-autistă). Interzicând vocea feminină și permițând efeminarea doar în contextul ritualicei liturgizări religioase, abia islamul a recunoscut vecinătatea dintre muzică și păcatul firii. În dogma din urmă se atestă mai clar și ferm ca niciunde rolul și participarea consistentă a carnalității și hormonilor omenești, așadar inevitabila motivație hedonistică a muzicalizării.

Conceptul de „muzică mare” avea o trufie justificată în comunismul român. „Maaarea muzică...”, îi zicea oftând, emfatic și înamorat, Iosif Sava, simfonismului de performanță internațională. Dar vorbea așa în contrast cu și spre distanțare de programele mediatice conduse de politrucii slugarnici (gen Doru Popovici, compozitorul interesant la tinerețe și total dispensabil la bătrânețe, însă stăpân peste propaganda naționalistă a radioului național), față de corurile patriotic-partinice ale dezgustătorului ceaușism, față de formalismul și minoratul realizării muzicale în patrie. Acum, însă, toți ne-am ajuns. Și debor-dăm de muzică mare, grandioasă, ba și grandomană. De-abia ne terminăm școlarizarea și ne luăm diplomele, sau am trântit și noi vreun turneu or măcar spectacol, că și așteptăm să ni se zică *Maestre*. Proslăvirile ditirambicoase, adulațiile nemăsurate, lingușirea mai tuturor, adjectivele superlativizate umoral – toate ne dau pe spate, așadar le vrem, le-așteptăm, le pretindem. În spatele declamațiilor verbale și al cronicilor publicate de-atare tip și tonalitate se află adesea slăbiciuni caracteriale, camarile colegiale, reclame plătite, interese și ambiții neacoperite de talent sau forță, de nu o impresiabilitate naiv-excesivă atunci manipulare și ținut spate, +/- cariere ocupate de păpuși redundante, mimetice, artificioase.

Dar dacă tot pomenii de adjective euforice și exaltări excesive – iată hedonismul! Iată dendismul și filfizionismul în lipsa de măsură a aprecierii superlativissime a unei interpretări de arie operetistică, de vioară de maestru, de pianist sau dirijor cu renume. Critici, comentatori sau cronicari pătimași: de-i să

critice, o fac grimasant, fără milă, de-i să măgulească nu se sfiesc să apeleze la foc bengalic, flammuri, pompon, pompă. Ce ne place și vrem să-i convingem și pe-alții lingem ca înghețata sau ciocolata, ne spălăm pe cap cu dopamine tocmai ca să le-nmulțim. De la „muzica mare” toți vrem nebunie. Răscoliri, impact și impresii tari ca beția și drogul. Iată hedonism și narcisism în agresiva înfigere de sine prin aplaudarea dizgrațios de fortoasă, prin azvârlirea trupului din scaunul audiției imediat după secunda încheierii unei performări muzicale, în osanalele de bravo/bravissimo/biiiiis, adică în urletele care distrug și alungă absolut toată emoția (sau frica) sinceră, creată de gingașul ori năvalnicul duct muzical. Iar imediat după concert multora ne pare adecvată o masă copioasă, un pahar-2ă-3; cu toate că-n jurul lor uităm total de arta abia consumată, în cel mai bun caz bârfindu-i fleacurile colaterale deloc muzicale, altminteri văzându-ne de plăcerile sau interesele mult mai pământești. Ca-n pudoarea de după actul amoros, facem un duș antiemotiv prin sporovăieli, masticăție, deglutiție, încercând s-alungăm, să nu dăm în vileag, ceva sensibil și intim.

E drept și că dive și divi, vedete dependente de urale și-ovații, așadar victime ale adulării, exagerează fie-n eleganță histrionică, ticuri, zâmburiri și întârzieri pe scena ropotelor de aplauze, închinându-se mai ceva (adică mult mai stilat sau mai

libidinos) ca servitorii și chelnerii ciubucari. Dar să-i lăsăm pe artiștii cu nasu-n susul susurilor și cu pretenții de slavă celestă, căci numărul respectivilor iese din statistici (în ciuda dezirului de-a căpăta admirații și-adulări toți). Statistica îngrijorător de masivă, majoritară, e în multiplicarea și amplificarea hedonistică a tensiunii sau energiilor stimulate și împrăștiate de către onor publicul spectator. Din păcate (pentru el dincontră, fericitor), așteptarea de tip erogen nu apelează deloc la frăie de tip ascetic sau zen, ci la des-frânarea care să ne sloboadă pe toți într-ale simțurilor sau biochimiei de tip ardent/hardcor.

Hedonism public e de văzut cu maximă ostentație la operă. Parcă mai abitir ca sopranele de coloratură/bravură/tevatură, tenorii ne dau peste cap pe toți în păr. În momente verdiane și rossiniene (ca și-n timpul vitalistului *To-re, a-dor, în, ga, a-a-ar-dăăă/to-re, adoor... to-re, adoor*) ne vine tuturor să ne sculăm în picioare și să țipăm, chiar de ne știm afoni, același melos megaviril. (Vai ce ne place, în marșuri triumfale și sub acoperirea microfoniilor bubuitoare, din toți rărunchii și bojocii să strigăm și noi melodia fie cu textul însuși, fie cu orice vocabule distonante, poate chiar cu măscări! Ca-n galeriile fotbalului, contează doar efectul zglobiu și excitant al zgomotului heterofonico-cacofonic.) (Va urma)

Marin MARIAN

Acasă la LUCIANO

Cu greu observi „de la drum” casa celebrului tenor Luciano Pavarotti, aflată într-o zonă rurală a Modenei, orașul său natal atât de drag, unde s-a hotărât să își petreacă și ultimii ani ai vieții. Cel puțin la fel de frumoși! Pentru că

i-au fost mereu alături familia (cea de-a doua soție, Nicoletta Mantovani, și fiica lor, Alice), prietenii, pianul Steinway și tinerii muzicieni pe care îi invita la audiții și cărora le dădea lecții gratuite... Și pentru că se afla în locul pe care tenorul cu o „voce care a mișcat lumea” l-a considerat mereu acasă...

Încântătoarea reședință pe care a construit-o la începutul anilor 2000 avea să fie inaugurată și deschisă publicului ca muzeu în 2015. Trecuseră opt ani de la moartea lui „Il Gran maestro - The Great Maestro” (12 octombrie 1935 – 6 septembrie 2007), care s-a stins din viață tot aici, la Modena, unde a venit pe lume, și tot toamna. A fost înmormântat în cimitirul Montale Rangote (ce orașel frumos, Montale!) aflat în apropierea vilei sale.

În anul 2017 a fost inaugurată în Modena, lângă intrarea în Teatrul Municipal, statuia lui Luciano Pavarotti realizată de artistul Stefano Pierotti.

În „Casa Museo Luciano Pavarotti”, mobilierul și obiectele personale au rămas neschimbate, dar istoriile și poveștile fabuloase ale legendarului cântăreț de operă sunt reflectate prin expunerea costumelor în care a interpretat cele mai faimoase roluri, de premiile și trofee (sunt peste 500, inclusiv 6 Premii Grammy, 2 Premii Emmy, Discuri de Aur și Discuri de Platină pentru vânzări record de albume ș.a.) care i-au onorat personalitatea unică, implicarea în susținerea cauzelor sociale și uriașa carieră

artistică, de afișe, scrisori, suveniruri, cărți de joc, tablouri, partituri celebre și caiete cu însemnările și interpretările sale, schițe pe batiste și șervețele, talismane, de cuietele curbate care îi purtau dintotdeauna noroc, de colecțiile de scrisori cu semnături ale marilor muzicieni Giacomo Puccini, Giuseppe Verdi și Pietro Mascagni, dar și de cele vestimentare – cămăși înflorate, pălării Panama cu boruri largi și eșarfe colorate, fără a uita de imaginile de arhivă de pe cele mai mari scene lirice ale lumii și de fotografiile alături de cele mai importante personalități ale lumii artistice, culturale, politice și sportive.

Călătorind prin casa cu 4 etaje și 12 camere, începând cu livingul luminos (sala cu pianul) unde își petrecea cea mai mare parte a timpului și ajungând până la ultimul etaj

străjuit de un luminator uriaș (camera se numește „Fereastra către lume”), unde l-am descoperit pe Luciano Pavarotti pictorul – care se semna cu pseudonimul LUPA,

spiritul artistului este omniprezent. Chiar și în uriașă bucătărie, în dormitorul familiei sau în impresionanta sală de baie dotată cu saună și în care se află încă obiecte personale... Casa are și lift! Pereții celei de-a doua camere, care se cheamă „Bucuria de a trăi”, sunt decorați cu picturile sale create mai ales între anii '80 - '90. Se spune că

Luciano Pavarotti își descoperise această pasiune, căreia i s-a dedicat până la sfârșitul vieții, inspirat fiind de rolul principal masculin al pictorului Mario Cavaradossi din celebra operă *Tosca* de Puccini. Pe 13 martie 2004, marele tenor a interpretat pentru ultima dată acest rol la Metropolitan Opera din New York, fiind aplaudat frenetic timp de peste 12 minute, publicul chemându-l înapoi pe scenă de 11 ori! Lângă șemineu se află un tablou inspirat de priveliștea casei sale din New York, iar într-un colț, pe un manechin, este expusă celebra sa cămașă înflorată hawaiană, lângă o fotografie a Maestrului.

În camera „Fereastra către lume” cu luminatorul comandat special de artistul care iubea soarele mai mult decât orice pe lume, sunt expuse și cele mai importante premii și distincții care l-au răsplătit nu doar pe artistul Pavarotti (Premii Grammy și Emmy, premiul pentru albumul „Essential Pavarotti” - 1982 ajuns pe primul loc în topurile pop din Marea Britanie unde a rămas 5 săptămâni, Grammy Living Legend Award 1998, „The Classical Artist of the Decade, 1980 - 1990” desemnat de publicația Billboard ș.a.), ci mai ales pe omul Luciano: Legiunea de Onoare și titlul de Mesager al Păcii al Națiunilor Unite, The Nansen Refugee Award pentru implicarea în protecția refugiaților - 1998, United Nations Messenger of Peace acordat de Înalțul Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați (UNHCR), Premiul Kennedy Center Honors, un omagiu adus celor care au schimbat lumea artelor, distincția „Cavaliere di Gran Croce Ordine al Merito della Repubblica Italiana”, Medalia Eisenhower (SUA), Doctor Honoris Causa al Universității San Martin de Porres (Lima, Peru) - 1999 și alte premii pentru concertele de binefacere „Pavarotti & Friends” pentru susținerea celor defavorizați din țări precum Bosnia, Cambodgia, Kosovo, Angola, Irak, Afganistan, Guatemala, Liberia, Tibet, Guatemala. Din 2022, steaua sa strălucește pe Hollywood Walk of Fame.

Tot el are și recorduri de Guinness Book: a fost singurul cântăreț de operă care a vândut în întreaga carieră peste 100 de milioane de albume și a fost răsplătit cu cele mai intense și lungi aplauze și ovații care au durat o oră și șapte minute, după ce a interpretat pe 24 februarie 1988 rolul Nemorino din opera *Elixirul tinereții* de Gaetano Donizetti la Deutsche Oper din Berlin. El deține alături de Plácido Domingo și José Carreras recordul pentru cel mai bine vândut album de muzică clasică din istorie - „The Three Tenors in Concert” (1990).

Din camera „Bucuriei de-a trăi” pătrunzi în dormitorul în care Luciano Pavarotti și-a petrecut și ultimele zile (se spune că urmărea diverse emisiuni de televiziune, citea presa sportivă - era fan al echipei Juventus Torino - și se juca cu fiica sa) și unde a decedat pe 6 septembrie 2007 la vârsta de 71 de ani din cauza unui cancer la pancreas. La funeraliile care au avut loc la Catedrala din Modena tenorul Andrea Bocelli a fost cel care i-a adus omagiul muzical; tot atunci celebrul regizor Franco Zeffirelli a spus că „au existat tenori și a existat Pavarotti”!

Atunci când a împlinit 70 de ani, pe 12 octombrie 2005, tenorul anunțase turneul de adio („Farewell Tour”) care cuprindea 40 de concerte în toată lumea și care marca retragerea sa din viața muzicală. Parcă premonitoriu, pentru ultimul său spectacol a ales o partitură dificilă, dar sugestivă: „La forza del destino” - „Forța destinului” de Giuseppe Verdi. Turneul avea să fie suspendat din cauza unei intervenții medicale pe care artistul a avut-o atunci când se pregătea să plece în SUA.

Acea intervenție a dus la descoperirea unei tumori maligne la pancreas, a fost operat la un spital din New York pe 7 iulie 2006 și toate concertele programate au fost suspendate. Un an mai târziu s-a stins...

Trei dintre camere sunt dedicate exclusiv Operei domeniu în care a debutat în 1961 (rolul Rodolfo din *La Bohème* de Giacomo Puccini, la Teatro Municipale Valli din Reggio Emilia) și unde a scris istorie în calitate de „simbol absolut al belcanto-ului italian și al Operei mondiale”. Sunt expuse o serie de costume din cele 29 de roluri pe care le-a interpretat și le-a prețuit cel mai mult. Să nu uităm de succesul pe care l-a avut la numai câțiva ani de la debut, pe 28 aprilie 1965, la Scala di Milano: cu ocazia reluării celebrei producții cu *Boema* regizată de Franco Zeffirelli, Luciano

Pavarotti a cântat alături de prietena sa din copilărie, soprana Mirella Freni (născută și ea tot la Modena, în același an cu tenorul!) sub bagheta dirijorului Herbert von Karajan, care, după spectacol, a solicitat angajarea imediată a artistului.

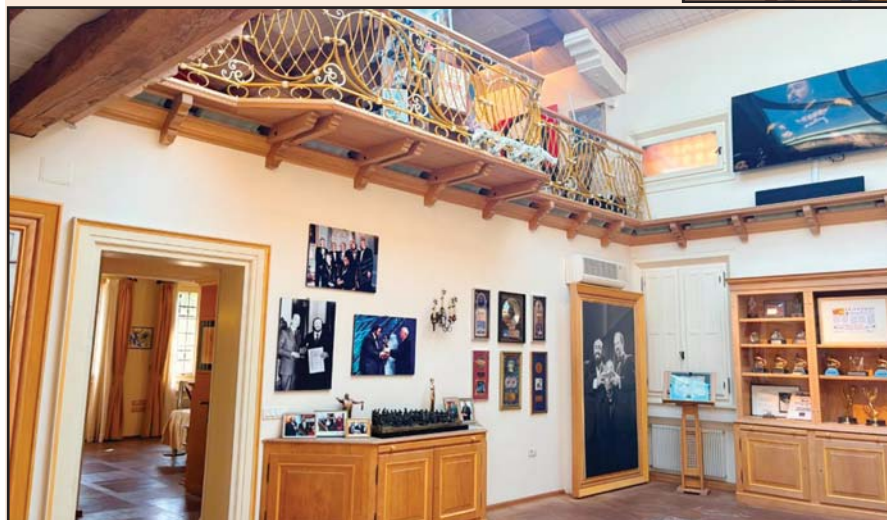
(interpretarea sa cu aria „Nessun Dorma” din opera *Turandot* de Puccini a devenit coloana sonoră a turneului FIFA difuzat de BBC, iar înregistrarea a devenit cel mai bine vândut single din toate timpurile). Ultimul său concert l-a susținut în februarie 2006, la deschiderea Jocurilor Olimpice

de Iarnă de la Torino, când a interpretat aria „Nessun dorma” urmată de cele mai lungi și mai zgomotoase ovații ale serii din partea publicului

Ultimele săli sunt dedicate fotografiilor, filmelor și imaginilor video de arhivă, personale, aproape necunoscute, surprinse la repetiții, în viața de zi cu zi, apoi înregistrărilor, majoritatea realizate cu Casa de Discuri DECCA din Londra (artistul a lansat peste 200 de albume), fanilor din întreaga lume (cadouri, desene, portrete, mesaje, scrisori, suveniruri, cărți poștale) și proiectului „Pavarotti & Friends” de ajutorare a celor nevoiași și mai ales pentru copiii afectați de războaie, care continuă și după dispariția marelui tenor. Vizita se încheie în spațiul care adăpostește acum magazinul de suveniruri și librăria și care a fost camera de joacă („Alice’s playhouse”) a fetei lui; a fost creată special de către artist și încă mai adăpostește câteva dintre jucăriile și păpușile ei.

În cea de-a opta sală intitulată „I Grandi e le Passioni – Mari Personalități și Pasiuni” sunt expuse fotografii cu celebrități și personalități din întreaga lume; pe acest „Hall of fame” Luciano Pavarotti este alături de Lady Diana, Mihail Gorbaciov, Kofi Annan, George W. Bush, Jiang Zemin, dar și de alți mari artiști care au cântat împreună cu el: Montserrat Caballe, Frank Sinatra, Sting, Joe Cocker, Bono, Mariah Carey, Bryan Adams, Jon Bon Jovi, Boyzone, U2, Eric Clapton, Gloria Estefan, Elton John, Eros Ramazzotti, Andrea Bocelli, Liza Minnelli, Michael Jackson, Vanessa Williams... Pe un alt perete se află portrete ale sale semnate de mari artiști plastici, precum Salvatore Fiume (Italia) și Mark Kostabi (SUA). Pe un ecran uriaș se derulează imagini și înregistrări video de la marile sale concerte, inclusiv cu celebra serie de concerte „Trei tenori” (Luciano Pavarotti, José

Carreras și Plácido Domingo), un proiect colosal cu care au făcut înconjurul lumii. Amintim de concertele susținute cu ocazia Campionatelor Mondiale de Fotbal din Italia 1990, din SUA în 1994, din Franța (la Paris, în Turnul Eiffel în 1998) sau la ediția din Coreea de Sud și Japonia din 2002

Luciano Pavarotti a fost pasionat de sport, practicând în tinerețe fotbalul, tenisul de câmp și călăria. I-au plăcut bineînțeles și mașinile, fiind fan Maserati (a avut mai multe modele) și Ferrari (a deținut un „Ferrari F40”, legendarul exemplar ajungând ulterior în colecția pilotului de Formula 1, Sebastian Vettel). Zona Modena – Bologna este cunoscută datorită mărcilor sonore italiene din lumea auto-moto concentrate chiar aici: Muzeul „Enzo Ferrari”, Muzeul „Ferruccio Lamborghini” și fabricile cu același nume, Muzeul „Maserati” – Umberto Panini Collection, Muzeul „Horacio Paganini” (cu cele mai scumpe mașini din lume), Muzeul și fabrica „Ducati” (a aniversat anul acesta 100 de ani de existență).

Text și foto: **Oana GEORGESCU**

P.S. Desigur, românii nu pot uita prezența sa la București pentru concertul susținut cu ocazia eclipsei de soare din 1999.

Radmila Popovici: „Reconstituiri cu Ileana Popovici”

Cartea de față a fost lansată cu ocazia celei de a 17-a ediții a festivalului „Serile Filmului Românesc” de la Iași într-o ambianță superbă, mustind de istorie și de credință – Sala Sinaxar a Ansamblului Mitropolitan. Directorul festivalului, Andrei Giurgiu, n-a ales deloc întâmplător această sală, fiindcă volumul a apărut la Editura Doxologia, reprezentată de Cătălin Jeckel. În afară

de autoare (Radmila este nepoata din Basarabia a Ilenei!) și de eroina cărții au vorbit la eveniment prof. univ. dr. Laurențiu Damian, președinte al Uniunii Cineaștilor, și Octavian Ursulescu, evenimentul fiind moderat de Corina Giurgiu. Așa cum însăși protagonista, în egală măsură actriță, mărturisește cartea este ca un film al vieții ei, pagini întregi fiind rezervate devenirii sale muzicale – studiul viorii, anii de la Școala de muzică nr. 1 din București, studenția la Conservatorul „Ciprian Porumbescu”. În numeroasele fotografii din carte apar de altfel personalități din lumea muzicii despre care Ileana Popovici vorbește pe larg în carte: Serafim Antropov, Marin Cazacu, Lory Wallfisch, Richard Oschanitzky, alături de Horia Moculescu, Corina Chiriac, Mirabela Dauer, Nicolae Covaci, Paul Surugiu-Fuego, Marina Florea sau de muzicieni italieni cunoscuți la festivalul de la Sanremo. Mărturii grăitoare și amintiri ne oferă în paginile cărții Adrian Enescu, Alex Vasiliu, Aurora Andronache, Laurențiu Damian,

Octavian Ursulescu, Manuela Cernat, Mircea Radu, Emanuel Tânjălă și alții. Evident, nu lipsesc referirile și imaginile legate de cinematografie și mai ales de prezența în toți anii a Ilenei Popovici la „Serile Filmului Românesc” de la Iași, realizatorii acestui festival fiind cei care s-au ocupat atât de tipărirea cărții, la editura ieșeană, cât și de adăugarea unui segment consistent față de ediția inițială. Aceasta din urmă a fost lansată, ne aducem aminte, printr-un eveniment memorabil la Biblioteca Județeană din Giurgiu (manager Daniela Bardan), care ulterior a suplimentat tirajul, pentru ca acum să ni se propună noua ediție la împlinirea a 80 de ani de către Ileana Popovici. Dar cum aceasta are o activitate intensă (doar în ultimul an a apărut în două filme!), este mai mult decât evident că nu se poate vorbi nici acum de o ediție definitivă!

Carmen Olaru: „Bucuria muzicii – Constantin Florescu”

Fostă, până de curând (de ce or fi oare pensionați oamenii de valoare?), realizatoare la TVR Iași, Carmen Olaru nu este la prima încercare de acest gen, ne aducem aminte că a semnat, cu decenii în urmă, o carte despre formația Holograf. De această dată ea se apleacă

cu înțelegere, cu vădite cunoștințe în domeniu și evident cu o firească afecțiune asupra carierei unuia din artiștii reprezentativi ai Iașilor (când oare vor înțelege toți că așa este

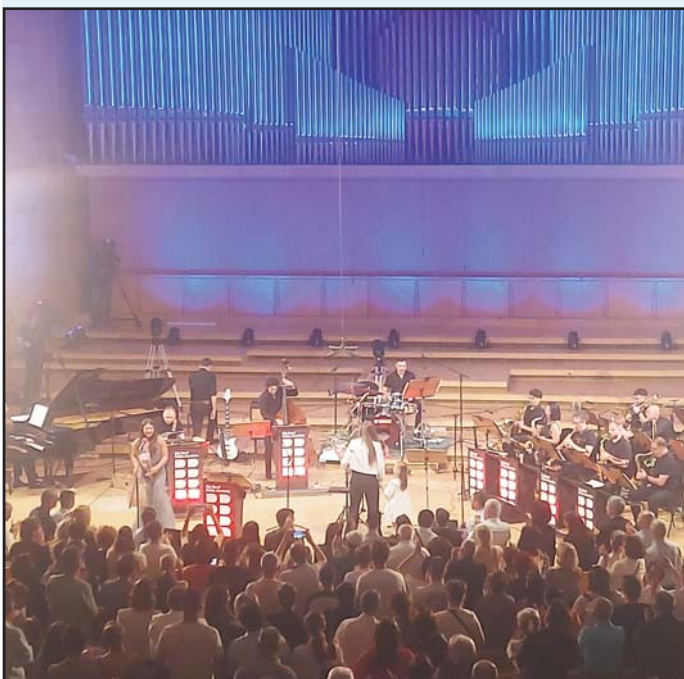
corect?), cunoscutul interpret Constantin Florescu. Nume apreciat pe tărâmul romanței (are la activ de altfel cucerirea Trofeului „Crizantema de aur” la festivalul național de la Târgoviște), artistul are o frumoasă discografie de gen, atât cu romanțe clasice, cât și cu melodii încredințate lui la concursuri și laureate grație interpretărilor sale inspirate. Puțini știu asta, o aflăm de la Titel Popovici din paginile cărții, că protagonistul a fost la începuturile sale... toboșar, evoluând pe coordonatele muzicii ușoare și chiar ale jazz-ului în perioada când la Iași Nancy Brandes îl descoperea pe Ovidiu Lipan „Țândărică” și punea bazele formației Roșu și Negru. E bine de știut totuși că el n-a devenit un promotor exclusiv al romanței, dovadă albumele conținând tangouri și valsuri celebre, precum și cele două CD-uri editate de casa Roton sub genericul „Colecția de aur” incluzând „șlagăre de altădată”, apariții recenzate în paginile noastre. Aproape că nu există festival, concert sau turneu în ultimele cinci decenii unde numele lui Constantin Florescu să nu apară, alături de alte nume reputate ale genului, bogata galerie foto stând mărturie în acest sens. Autoarea apelează la amintirile și la aprecierile multora dintre cei care l-au cunoscut pe acest om modest și talentat, a cărui viață s-a legat în bună parte de Studioul de Radio Iași, unde a fost contabil-șef, dar mai ales de mai toate realizările culturale ale urbei care i-a conferit în urmă cu trei ani titlul de „Cetățean de onoare” (iată că în provincie se mai întâmplă minuni, doar în București avem primari certați cu cultura!). Acest titlu este un corolar, fiindcă numeroase au fost distincțiile și recunoașterile primite în Iași săi dragi (ne zgărie urechea și retina când citim Iașul sau Iașiul, nemaivorbind că și imnul municipiului se cheamă „Iașul meu drag”...). Evident că o carieră atât de bogată cere relatări ample, dar autoarea reușește, inspirat, să concentreze în doar 150 de pagini, e drept în format mărișor, bornele esențiale ale carierei lui Constantin Florescu. Volumul e elegant tipărit la Editura Pim, căreia i-am recomanda însă o altă formă a literelor, căci pe copertă se citește altceva... Cu siguranță cartea va fi lansată la ediția din această toamnă a Festivalului național al romanței „Crizantema de aur” de la Târgoviște, acolo unde artistul a fost rând pe rând concurent laureat, vedetă în recitaluri și membru în juriu.

Marius GHERMAN

Big Band-ul Radio

Mi-a fost dat să asist la un concert de excepție venind să încheie apoteotic o întreagă serie de reușite lunare ale Big band-ului Radiodifuziunii Române. A fost să fie într-o Sală Radio plină aproape integral cu auditori fani, care s-au vădit timp de peste o sută de minute muzicale martorii entuziaști, darnici în aplauze meritate, ai actului artistic.

Când afirm laudativ valoarea concertului, mă refer implicit la diversitatea repertoriului și a programului, la pluralitatea stilistică și la ținuta relevabilă a intervențiilor solistic - improvizatorice. Sub mână coordonare dirijorală a Simonei Strungaru, ansamblul de elită care este Big band-ul Radio a realizat un veritabil tur de forță, finalizând cu strălucire cincisprezece momente muzicale, unul mai atractiv decât altul. Ca de fiecare dată a existat și un invitat special (în cazul în speță, o invitată - Anita Petruescu), un glas de apreciazabilă întindere, bine timbrat, foarte puternic, apt a

contrabalansa în decibeli prestația comună a celor 17 instrumentiști, 13 suflători și componenții secției ritmice.

Dinamica, proeminentă, expresivă protagonistă vocală s-a implicat în 12 dintre piesele concertului, ea fiind purtătoarea de melodie (emițătoare a temei), încântându-ne totuși și cu o admirabilă contribuție improvizatorică care a concluzionat suita celor șapte solouri instrumentale ce au valorificat compoziția lui Jerry Leiber & Mike Stoller „Kansas City”.

Dar... să o luăm cu începutul!

Programul concertului s-a inițializat orchestral, cu alerta secvență „Soul Bossa Nova” creată de Quincy Jones, prilejuindu-i lui Eugen Mamot un bine marcat ritmic solo de saxofon tenor.

Invitată pe podium de dirigoarea Simona Strungaru - care a preluat și rolul de prezentatoare - Anita Petruescu a devenit purtătoarea «de sunet și cuvânt» a notoriilor standarduri de jazz „How High The Moon” (Morgan Lewis, versuri Nancy Hamilton) prelucrat solistic de ghitaristul Liviu Negru, „Angel Eyes” (Matt Dennis, versuri Earl Brent) cu inventivele intervenții ale saxofonistului Eugen Mamot, ale ghitaristului Liviu Negru, „Too Close for Comfort” (Jerry Bock, Larry Holofcener, George David Weiss) cu aportul

aceluiși Eugen Mamot și „Misty” (Erroll Garner, versuri Johnny Burke).

Un viguros interludiu orchestral trepidat de *pulsația swing*: piesa „Killer Joe” a lui Quincy Jones, prilejuind relevante ingerințe solistice susținute succesiv de Sebastian Burneci la trompetă cu surdină, Eugen Mamot la saxofon tenor, Damian Barbu la saxofon alto, a constituit cortina de pe care a revenit în scenă vocalista Anita Petruescu, solistă a altor patru teme standard de jazz. Prima dintre ele, „Kansas City” (Jerry Leiber & Mike Stoller) menționată mai sus, a beneficiat de pregnante variațiuni solistice inventate cu talent de Ciprian Partenie - trombon, Johnny Bica - pian, Damian Barbu - saxofon alto, Silviu Groaza - trompetă, Liviu Negru - ghitară, Paolo Profeti - saxofon alto, Sebastian Burneci - trompetă și cum am mai spus, Anita Petruescu - solo vocal *scat*. Au succedat mult procesate melodii, piesele „My Funny Valentine” (Richard Rodgers, versuri Lorenz Hart) cuprinzând alt virtuos moment improvizat al vocalistei, „Almost Like Being in Love” (Frederick Loewe, versuri Alan Jay Lerner) cu un solo de trombon al lui Adrian Cojocaru; cântăreața a mai interpretat o secvență, „The Summer Knows” (Michel Legrand, versuri Alan & Marilyn Bergman), fiind acompaniată însă doar de un combo: secția ritmică alăturându-i pe Laurențiu Zmău - baterie, Alex Mike - contrabas, Liviu Negru - ghitară, Johnny Bica - pian.

Un alt interludiu orchestral, „Rock with You” (Rod Temperton) le-a oferit instrumentiștilor Silviu Groaza - flugelhorn, Eugen Mamot - saxofon tenor și Liviu Negru la ghitară, substanțiale happening-uri spontane.

Anita Petruescu și-a reluat locul la microfon pentru ultimele patru episoade sonore: „Night in Tunisia” (celebră compoziție a trompetistului Dizzy Gillespie pe versurile lui John Hendricks) - beneficiind de o admirabilă orchestrație semnată de Peter Herbolzheimer, „Summertime” (notoria creație a lui George Gershwin, versurile aparținând lui DuBose Heyward), cu variațiuni inspirate improvizate de Alex Bucșe care a emis cu al său trombon bas cele mai grave sunete ale concertului, „What Are You Doing The Rest of Your Life” (Michel Legrand, versuri create de Alan & Marilyn Bergman) cu o pasionată intervenție solistică a Diane Bouroșu la saxofon tenor (unica prezență feminină din big band) și piesa - epilog „Night and Day” (Cole Porter) în interpretarea căreia Big Band-ul Radio a strălucit odată în plus într-un remarcabil chorus special. La solicitarea insistență a publicului, muzicienii au reluat drept *encore* (bis) tema „Kansas City”.

Prezenta noastră cronică ar fi incompletă dacă am omite să renumim (la propriu și la figurat) componența big band-ului: trompete - Sebastian Burneci, Silviu Groaza (și flugelhorn), Maya Sophie Burneci, Silviu Albei; tromboane tenor - Adrian Cojocaru, Ciprian Partenie, Andrei Bolbocean, trombon bas - Alex Bucșe; saxofoane alto - Paolo Profeti, Cosmin Stanciu, saxofoane tenor - Diana Bouroșu, Eugen Mamot, saxofon bariton Damian Barbu (și saxofon alto) și secția ritmică, Laurențiu Zmău - baterie, Adrian Ciuplea - ghitară bas, alternativ cu Alex Mike - contrabas, Liviu Negru - ghitară, Johnny Bica - pian.

Dacă în relație cu actul artistic ar fi intervenit o anamneză, aceasta ar fi însemnat pentru istoric un dezastru. Din fericire, un concert al Big band-ului Radio de ținuta aceasta nu poate fi nicicând uitat. Felicitări Simona Strungaru! (Foto George Zaroschi)

Florian LUNGU

Gărâna, Gărâna, slăbiciunea mea (II)

(urmare din numărul trecut)

Cât privește participarea artistică, mi-ar trebui mai multe pagini spre a înșirui numele muzicienilor, români și străini care au urcat de-a lungul a douăzecișinoi de ediții pe scena din Poiana Lupului. Fie-mi permis să-i numesc doar pe cei pe care-i consider cei mai importanți: pianistul Paul Weiner și bateristul Puba Hromadka, diasporeni din Germania, americanii Mike Stern, Stanley Jordan, Victor Wooten, Scott Henderson, Jack DeJohnette, Steve Swallow, Eldad Tarmu, Charles Lloyd & Jason Moran, John Abercrombie, John Scofield, Dave Holland, Bill Frisell, Dave Douglas, Joey DeFrancesco, Dennis Chambers, Bill Evans (saxofonistul), Stanley Clarke, Ralph Towner, „Snarky Puppy”, Liv Warfield, Miroslav Vitous, Bela Fleck, Patricia Barber, Jim Black, Bob Mintzer și „Yellowjackets”, Tom Kennedy, „All Stars American Grantees”, Anthony Jackson, Simon Phillips; iar din alte țări și alte continente: Markus Stockhausen, Edgar Frederik Köster, Eberhard Weber - Germania, polonezii Tomasz Stańko, Marcin Wasilewski, Adam Bałdych, Paweł Kaczmarczyk, Sławek Jaskułke, Jarosław Smietana, Piotr Wojtasik, Leszek Możdżer; grupul „Djabe”, bateristul Pál Gábor, Gyergyai Szabi - gitară bas, gitaristul Gyárfás István, muzicuștistul Matyas Pribojski, cu toți din Ungaria; Enzo Favata, Daniele Di Bonaventura, Dominique Di Piazza, Paolo Fresu, din Italia; sârbii Dusañ Petrović și Miloš Krstić; Gilberto Ortega Torres - percuționist cubanez; indienii Zakir Hussain și Trilok Gurtu; gitaristul Paul de Castro din Peru; Andreas Polyzogopoulos din Grecia; Korhan Futaci din Turcia; pianista japoneză Hiromi Uehara; basistul israelian Avishai Cohen (și trompetistul cu același nume); grupul britanic de avant/jazz-rock „Soft Machine 55 Years, Tour”, tot din Anglia Andy Sheppard, Steve Hackett, John Surman; olandezul Wolfert Brederode; austriacul Wolfgang Muthspiel; grupul „AdHd” din îndepărtata Islandă; francezii Vincent Courtois, Jean-Luc Ponty, Louis Sclavis, Renaud Garcia-Fons, Biréli Lagrène; Vlatko Stefanovski din Macedonia; Carlos Bica din Portugalia; „The Lithuanian Jazz Trio”; pianistul elvețian Nik Bärtsch; și pianistul armean Tigran Hamasyan; gitaristul Frank Gambale originar din Australia; gitaristul Nguyễn Lê - francez de ascendență vietnameză; cubanezul american Gonzalo Rubalcaba; dar și numeroși muzicieni din Scandinavia - Norvegia, Suedia, Finlanda; îi vom aminti doar pe Nils Petter Molvaer, Frode Haltli, Trygve Seim, Terje Rypdal, Dan Berglund, Per „Viking” Mathisen, Bugge Wesseltot, Tord Gustavsen, Mats Eilertsen, Arve Henriksen, Svante Henryson, Eivind Aarset, Magnus Öström și, nume realmente marcant, Jan Garbarek.

Pentru muzicienii români invitarea la Festivalul de Jazz de la Gărâna a însemnat un plus de notorietate și consacrare - ne referim, pe lângă cei implicați în geneza Festivalului, la Tony Kühn, Johnny Răducanu & Teodora Enache, Bega Blues Band, Sașa Bota, Pedro Negrescu, Garbis Dedeian, Anca Parghel, Ion Baci Jr., Ozana

Barabancea, Puiu Pascu, Romeo Cozma, grupul „Blazzaj”, Mario Florescu, Dixie Krauser, Nicolas Simion, Horea Crișovan, Doru Apreotesei, Aura Urziceanu, Lucian Darie & Paul Babici, grupul „Trigon” (Republica Moldova), Marius Mihalache, Emil Bizgă, Cătălin Rotaru, Berti Barbera, Harry Tavitian, grupul „Jazz de necaz” al saxofonistului Lucian Nagy, vocalista Maria Chioran, Miși Farcaș, Mike Godoroja & „The Blue Spirit”, Marius Pop & „M Theory”, Irina Popa, Cornel Cristei, Elena Mîndru „Finnexion”, „JazzyBit”, Trio Mircea Tiberian, Alex Simu, Sebastian Spanache, Mihai Iordache, Emy Drăgoi, Cătălin Milea, Dan Alex Mitrofan, Sebastian Burneci, Florian Radu, Petre Ionuțescu, Peter Wertheimer, Alex Man, Sorin Romanescu, Eva Maria Gârlea, Andrei Petrache, Iulian Nicolau, Alex Mike, Ionuț Dorobanțu, Răzvan Florescu - și mulți alții.

Pe lângă scena principală din Poiana Lupului, au fost integrate în Festival încă două podiumuri adiacente, scena experimentală găzduită în *Biserica catolică* din satul Văliug

și micro-scena din curtea hanului „La Răscruce”, ambele destinate mai ales evoluțiilor unor muzicieni autohtoni.

Pentru cei care au rezistat asaltului nemilos al ploii și vântului, Festivalul Internațional de Jazz „Gărâna 2010” a însemnat o veritabilă sărbătoare artistică inclusiv prin manifestările sale adiacente: lansarea unor volume tipărite, precum „Jazz-ul ca stare de spirit” de Petru Ilieșu, „Cartea străzii Eugeniu de Savoya” - un volum coordonat de scriitorul Daniel Vighi, „Istoria jazzului și a muzicii afro-americane” de Lucien Malson, „Gărâna Jazz 25. Interviuuri”, autor Călin Pacatiuș, „Gărâna Jazz” de Tinu Pârvolescu, două expoziții prezentate de plasticiana Elizabeth Ochsenfeld etc. Ca recunoaștere a meritelor sale manageriale, lui Marius Giura i-a fost înmănată de către directorul postului de Radio Reșița, Doru Dinu Glăvan, o plachetă din partea Societății Române de Radiodifuziune, sub semnătura conducătorului de atunci al instituției, András István Demeter.

Furat de fiorul ispititor al metaforei, adnotam emoționat într-un caiet-program consacrat faimosului act festi-estival: „există un tărâm în creierii muntelui, paradiziac prin definiție, cu intens verde de o reconfortantă tonalitate și ozonat ca balsam olfactiv, aureolat cu magnifică inflorescență de stele clipind pe înserat din înaltul boltei, tărâm binecuvântat de Cel de Sus... Mai este oare nevoie să-

l numesc? Acolo, de ani buni se înfăptuiește în plin anotimp solar un festin sonor fastuos ca și anvergură, gustat de puzderie de audio-jazzofili, relevabil datorită amprentei valorice a artiștilor oaspeți. Departe de toxina politicii, de letala poluare citadină, de înșelătoarea adrenalină a vrajbei umane, ne-a călăuzit în iulie torid spre arealul de mirifică vrajă al zonei Wolfsberg cea mai pură emanație a creativității umane definită în semnificația celor patru magice litere: JAZZ!" Căci eu am avut șansa, privilegiul, bucuria de a mă afla în proximitatea derulărilor scenice, ca și prin încăperile private ale culiselor, în invidiata ipostază de prezentator/coordonator al evoluțiilor de pe podium și „rege al playlisturilor” (acele folii cu numele muzicienilor și cu instrumentele la care ei se produc, listele pieselor interpretate, cu titlurile, compozitorii și duratele lor, adică acei parametri solicitați obligatoriu de UCMR și asociațiile drepturilor de autor). Căci am dat cu subsemnatu' preț de 26 dintre cele 29 de ediții perindate până în prezent! Mărturisesc

că în îndelungata mea carieră de anticipator al evoluțiilor scenice de jazz din țară, cel mai „acasă” m-am simțit în București (orașul natal) și la Gârâna (efectiv, o a doua „localitate natală” pentru mine). Aici am avut fericitul prilej să-i acreditez publicului pe cei 1168 de muzicieni (!!!) – invitați din peste treizeci de țări, oaspeți în primul sfert de secol din noul mileniu (am avut curiozitatea să-i număr... copleșitoare cifră!) și tot pe scenă eu cooperând împreună cu șeful Marius Giura la elucidările asupra numeroaselor evenimente conexe – lansări de cărți, de discuri, expoziții foto și de artă plastică, filme, trupe de teatru și chiar de... circ. Mi-am regăsit aici prieteni de demult – fie aceștia printre muzicienii practicanți, fie ei printre conlocuitorii „riverani” – familii precum Körtvélyesi, Tăuș, Ochsenfeld, Tulcan, taica Lazăr cu ale sale Mariana, Mimi, Andreea, prea bunul prieten Titi Fiat – dar și printre cei sosiți la festival, mult apropiați mie sufletește – din București: sponsorul Sergiu Doru (distins avocat, la rândul-i ctitor de festival în legendarul sălaș al lui

Dracula, „Jazz at Bran Castle”), familia Paul & Iulia Tutungiu (neguțatori de miracole sonore pe discuri la Magazinul „Andante”), Voicu Rădescu (manager al Clubului de Jazz și Teatru „Green Hours”), înzestratul cronicar al întâmplărilor memorabile Denis Dinulescu, precum și destoinicii componenți ai echipelor de radio și televiziune din capitală; însă mai ales timișoreni (fără de care Festivalul nu ar fi existat), Remus Turcu (acordaj pian), experimentații fotografi Dragoslav „Gaghi” Nedici și – regretatul – Liviu Tulbure, artistul plastic nepereche Valeriu Sepi, scriitorii Adriana Cărcu, Tinu Pârvolescu, Petru Ilieșu, ca și mulți alții asemenea.

În loc de epilog al acestor rânduri – câteva modeste rime dedicate fanilor:

Cine n-a fost, – jinduiască,/ Cine-a fost, să-și amintească/ A reveni, să-și dorească/ Iar la Fest ce va să nască/ Cine-i prezent să trăiască, / Absenții să-l pizmuiască!

Florian LUNGU

Ai noștri

Reprezentanții de frunte ai muzicii ușoare românești au făcut dintotdeauna cinste culorilor țării noastre la marile confruntări internaționale. Unele dintre acestea sunt cunoscute, altele nu. Avem în față două LP-uri vinyl pe care sunt gravate melodii românești. Pe un album editat de casa de discuri poloneză Muza figurează câteva dintre prezențele notabile ale ediției din 1975 ale reputatului festival internațional de la Sopot. Între acestea descoperim cu bucurie o melodie interpretată de CORINA CHIRIAC,

trecută astfel: „Nigdy więcej” – W. Pielowski-A. Tylczyński/C. Chiriac. După 2 ani, în 1977, la Festivalul Internațional de la Dresda, în RDG („Internationales Schlagerfestival”, Dresden), compozitorul MIRCEA DRĂGAN a fost reținut pe albumul reprezentativ al festivalului, editat de casa de discuri Amiga, cu creația sa intitulată, în limba germană, „Morgen” (Dragan-Teodorescu / Jacobs, Dragan), semn că versurile erau semnate de mama sa, Gina Teodorescu, iar aranjamentul orchestral aparținea tot lui Mircea Drăgan. (D. M.)

Premii și (ne)premiați

La cele două secțiuni de Creație, „Prime audiții” și „Șlagăre”, sumele au fost aceleași, ceea ce nu prea este în regulă, pentru că nu poate fi pus pe picior de egalitate un cântec nou, scris special pentru festival, cu altul care a circulat timp de un an și a mai cucerit eventual alte premii

Adrian Ștefănescu

(se va vedea acest lucru chiar la o ediție ulterioară, cu o creație a lui Marcel Dragomir). Dar iată sumele oferite compozitorilor: premiul I – 1.000.000 lei, premiul II – 750.000 lei, premiul III – 500.000 lei, toate în cuantum net, la valoarea fiecărui premiu adăugându-se (noutate ce se cere salută, înainte asta cădea în sarcina laureatului) 25%

Geanina Olaru

pentru textier, 20% pentru interpret și 15% pentru orchestră, la ultimul capitol tot autorul fiind cel care își cunoștea și recompensa colaboratorii. La Interpretare sumele (tot net) au fost: premiul I – 500.000 lei, II – 400.000 lei, III – 300.000 lei. Aici am descoperit și prevederea din regulament la care m-am referit la un moment dat și care stipula că „la ambele secțiuni (păi aș zice că erau cam trei! – n. a.) premiul I va fi însoțit de Trofeul «Mamaia '94» – o creație artistică aparținând plasticienilor constănțeni Gheorghe Fărcașiu și Constantin Papadopol”. Rezultă de aici că premiul I se identifica la Creație și la Interpretare cu Trofeul, așa cum am bănuț (oricum nu s-a acordat la două din cele trei secțiuni distincte, deci s-a făcut economie!), neclară și nejustificată fiind contopirea, sub semnul aceluiași Trofeu, a celor două secțiuni de Creație. Cum șlagărul lui Marius Țeicu „Dau viața mea pentru o iubire” s-a situat pe prima poziție, rezultă că doar la această secțiune a fost înmănat Trofeul festivalului, dar asupra câtorva aspecte criticabile voi reveni la final.

Înainte de începerea acestei ediții au circulat tot felul de informații, unele din ele fără acoperire până la urmă. Firma „Cardinal”, prin Adrian Ștefănescu (cel care a rămas în istoria festivalului drept omul de la care a început decăderea manifestării), anunța un recital al Monicăi Anghel, în care aceasta urma să-i invite pe Adrian Enache și pe Aurelian Temișan. Ar fi fost, într-un fel, o continuare a colaborării celor trei la Imnul echipei naționale de fotbal,

Laura Stoica

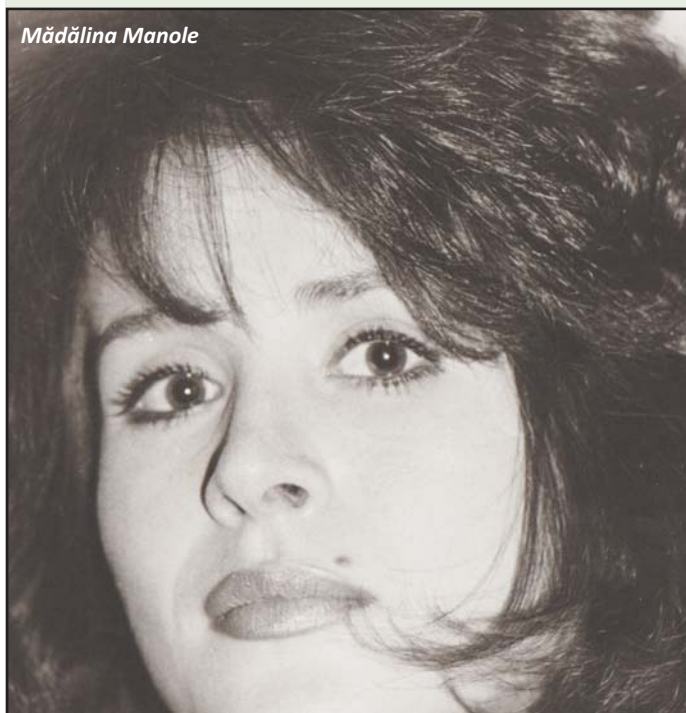
compus de Cornel Fugaru. În ce privește secțiunea „Șlagăre” (evident, cu playback, deci se putea face ierarhizarea într-o cameră de hotel...), încă din acel moment apăruseră scandaluri și proteste. Alegerea titlurilor fusese făcută din oficiu de către reprezentanții RadioTeleviziunii și ai organizatorilor (deci membrii juriului n-au fost implicați). Unele dintre acestea au fost puse sub semnul întrebării, nefiind înscrise de autorii lor, aceștia, ca și unii interpreți, nefiind de acord cu participarea. A fost o palmă binemeritată pentru organizatori, care și-au încălcat propriul regulament, care prevedea înscrierea pieselor până la o anumită dată, cu plata unei taxe de 25.000 de lei. În

această situație s-au aflat cântece semnate de Mihai Constantinescu (inițial fusese înscris cu piesa „O nebunie”, cântată de Adrian Enache), Marcel Dragomir (atât

Loredana Groza

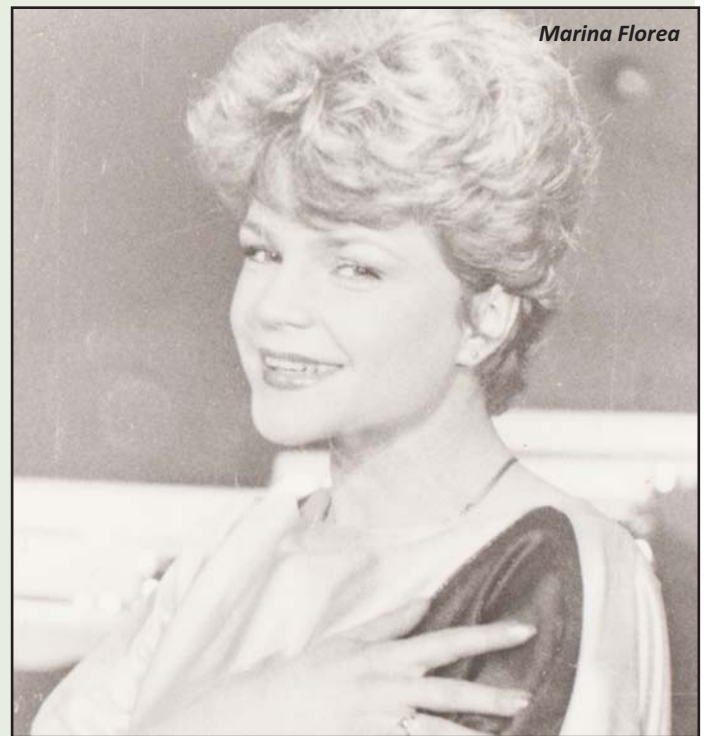
compozitorul, cât și interpreta, Angela Similea, au declinat „oferta”), Tino Furtună și Dan Bittman („Dincolo de nori”), Andrei Tănăsescu (tema muzicală a filmului „A doua cădere a Constantinoplei”), „Poate că azi, poate că mâine” pe care am înțeles că Loredana Groza și Aurelian Temișan ar fi refuzat s-o cânte. Doamne, ce de orgolii!). Cert

Mădălina Manole

este că a cam fost un talmeș-balmeș la această secțiune extrem de eterogenă, cu melodii vechi alături de unele noi sau chiar nelansate la data preselecției. În ce privește secțiunea cea mai importantă, aceea a pieselor în primă audiție, membrii juriului au declarat că audiția s-a făcut în condiții improprii și în grabă (de ce oare au fost deplasați în

acest scop la Constanța, pentru audiții în condiții precare?), ei înșiși fiind convinși că au rămas piese valoroase în afara selecției. Așa încât nu trebuie să ne mire că n-au mai ajuns pe scena festivalului melodii de Vasile Veselovschi, George Grigoriu, George Natsis, Dan Pavelescu, Mihai Elekeș, Titel Popovici, Mihai Grigoriu, Petre Gălușanu, dar și ale tinerilor Marius Dragomir, Valentin Mandric sau Daniel Iordăchioae... Și la Interpretare au fost scandaluri (Diana Piticaș, din Constanța, a strecurat un „pozitiv”, fără a fi pe loc exclusă, așa cum ar fi fost normal), lacrimi, dar și nedreptățiți. Au fost peste o sută de candidați, iar între cei respinși au fost tineri cu palmares, cum ar fi Marian Stere (Trofeul „Aurelian Andreescu”), Ioana Anghel (Trofeul „Ioan Luchian Mihalea”), Simona Ungureanu, Georgiana Trandafir, Violeta Barac (fostă finalistă), Adina Rus, Florina

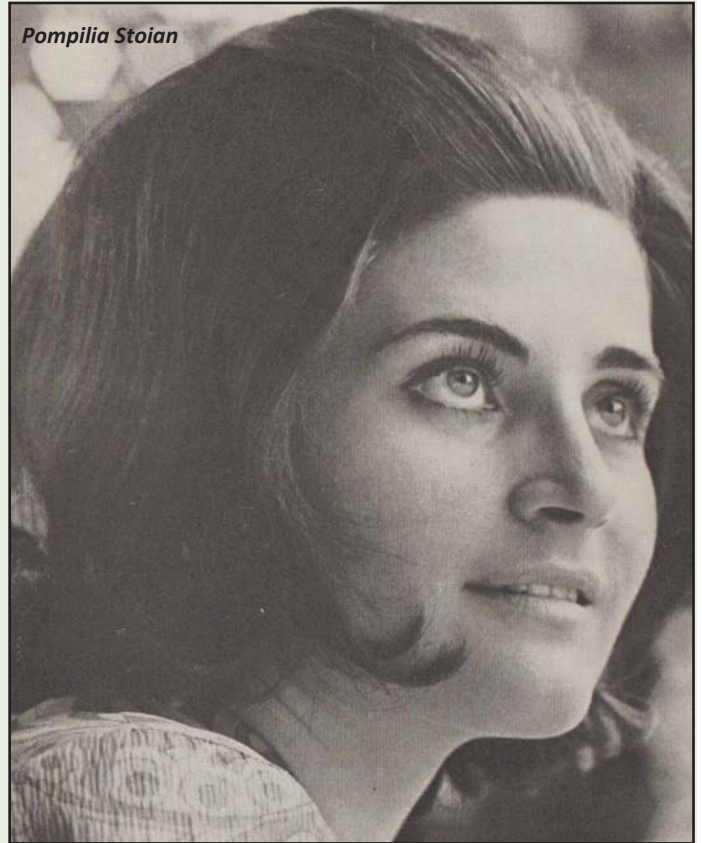
Marina Florea

Bodârlău, Liliana Godea. În finalele propriu-zise, primele decepții au apărut chiar din prima seară, cea dedicată „Șlagărelor”, destul de irelevantă, cu soliștii mimând de zor. În sală a fost și juriul, deși acesta nu avea nici un rol, ceea ce nu îi îndreptăța pe unii dintre membri să facă pe față haz pe seama unor piese... Sistemul de vot și de punctare nu a fost nicidecum inspirat, pentru că spectatorii, evident cei „interesați”, luau cu teancul buletinele de vot din mâna plasatoarelor (logic era ca pe fiecare scaun să fie găsit un singur buletin). Adrian Daminescu a fost anunțat eronat pe genericul unei melodii; el cântă pe litoral, în excelentul program de la barul „Internațional” din Olimp, așa cum se aflau în turnee pe litoral și alți artiști importanți care nu aveau voie să lipsească din festival – Marina Voica, Dan Spătaru, Angela Similea, Gabriel Dorobanțu. Pe cei doi prezentatori îi leagă o tandră și frumoasă prietenie (așa cum au stat lucrurile și cu cuplul Cristina Țopescu – Ștefan Bănică junior). Originară din Mangalia, Alina Chivulescu este manechin al Casei de modă „Flair” din Constanța și se mândrește cu câteva premii de frumusețe – după locul 4 la „Miss Constanța” a cucerit titlul „Miss Marea Neagră” în Bulgaria, iar Aurelian Temișan a câștigat, ca interpret, Premiul tinereții la ediția 1989 a festivalului de la Mamaia. O plăcută revenire la festival, unde a cucerit multe premii

Înainte de a pleca (legal, prin căsătorie) în Germania, în 1968, și o emoționantă întâlnire cu publicul din țară a fost marcată de recitalul Pompiliei Stoian. Emoția ei a fost uriașă, dedicându-i mamei sale, aflate în sală, melodia lui Aurel Giroveanu „Mama”... Din păcate, dincolo de fireasca nostalgie, reputata artistă a regăsit Teatrul de vară din Mamaia, după 30 de ani, exact așa cum era înainte, atunci cu siguranță în altă stare, mult mai bună: doar sufletește acum: cabine mizere, grupuri sanitare insalubre, emanând parfumuri departe de a fi Chanel, mobilier uitat de lume (dacă putem numi așa cele câteva scaune rupte...). Însuși numărul cabinelor este absolut insuficient. Dacă s-ar fi aflat pe scenă orchestra de muzică ușoră a RadioTeleviziunii (chiar așa, ce face, care este activitatea ei dacă nici la Mamaia nu poate fi deplasată?) nu știm unde s-ar fi

ar trebui să-i pună serios pe gânduri pe organizatori și pe selecționeri este faptul că după ultimele două seri spectatorii părăseau Teatrul de vară vorbind mai mult

Pompilia Stoian

Miriam Otilia Romea

înghesuit cântăreții, balerinii (deși în nici un concurs de Creație nu se permite sporirea atractivității unei piese prin adăugarea unei ilustrații coregrafice), prezentatorii, coriștii, manechinele – pentru că în program a fost introdusă și o paradă a modei cu colecția Janinei Ștefan. Cel care a semnat regia show-ului de modă la București, Ovidiu Bose Paștina, a fost solicitat și de firma Valrom Internațional Tour să gândească recitalul artiștilor aflați sub contract, cu multe tinere – Sanda Ladoși, Geanina Olaru, Otilia Romea, Manuela Fedorca, Cristina Andrei, Ramona Ionică, Adina Rus. „Valrom” este co-producător al festivalului, dar are și interese în concurs, ceea ce îngrijorează pe unii. Noi acordăm prezumția de nevinovăție unei firme care a investit mult în muzica ușoară și care a dovedit că sprijină realmente acest gen. Îi calcă pe urme firma asociată, Soemma, aflată în turneu pe litoral cu o distribuție remarcabilă, lăsând mult în urmă gălăgioasele agenții Cardinal și Romagram. Ceea ce

despre spectaculoasa paradă a modei cu creațiile Janinei Ștefan, ca și despre vestimentațiile originale ale Mădălinei Manole, Sandei Ladoși sau Geaninei Olaru, nemaivorbind de cele ale prezentatoarei Alina Chivulescu, de care s-a ocupat direct Doina Levintza. Când de la un concurs muzical se pleacă discutându-se despre... modă, e grav! Bine totuși că n-a plouat pe manechine, cu ținutele lor sumare riscu să răcească!, însă inevitabilul s-a produs totuși vineri seară, după ce cobisem „admirând” copertina găurită și peticită de la Teatrul de vară. După o ploaie torențială, concertul a început cu mai bine de o oră întârziere, spectatorii stând pe afară și așteptând ca femeile de serviciu să șteargă cât de cât scaunele și să „asaneze” bălțile din incintă... Iar bietul Paul Panait, și așa emoționat

Monica Anghel, Titus Munteanu

(are doar vreo 16 ani), și-a văzut evoluția întreruptă de o pană de curent.

Recitalurile au fost relativ numeroase. Loredana Groza a fost acompaniată de câțiva dintre membrii formației Direcția 5, Aurelian Temișan a cântat alături de

Raluca Ocneanu

formația Krypton (din păcate sala se cam golise...), Laura Stoica și Monica Anghel au fost în mare formă, la fel Mădălina Manole. Trebuia să susțină un recital și Gabriel Cotabiță, dar organizatorii au refuzat să-i achite onorariul absolut decent pretins (5 milioane de lei brut, pentru 14 oameni!), ceea ce ne face să întrebăm: se semnează din timp contracte clare cu artiștii, așa cum este normal? Co-producător al ediției 1994, Valrom și-a confirmat cu succes implicarea în muzica ușoară românească, prin discuri, proiecte TV, turnee, concerte, detașându-se, prin ceea ce organizatorii de la Mamaia, așa cum se va vedea, n-au făcut – achiziționarea unor compoziții originale semnate de Marius Țicu, George Natsis (acesta a lansat în show-ul Valrom melodia de grup „Salvați copiii!”), Viorel Gavrilă,

Dan Iagnov, Eugen Mihăescu sau Manuel Savu. Dintre artiștii Valrom au evoluat la această a 23-a ediție a festivalului în concursul primelor-audiții Sanda Ladoși (cu piesa lui Dinu Giurgiu „Vis romantic”) și Eugen Mihăescu, semnatar al piesei „Poate viața mea s-a schimbat”, solistă Ramona Ionică. Iar în competiția „Șlagărelor”, Valrom a avut trei lucrări: piesa lui Dan Iagnov distinsă cu premiul II, precum și melodiile semnate de tinerii Eugen Mihăescu și Manuel Savu. Show-ul Valrom din seara a doua de festival a adus în scenă, în regia lui Ovidiu Bose Paștina, soliste tinere, de mare viitor, din păcate recitalul n-a fost popularizat suficient, iar publicul, s-a văzut încă o dată, așteaptă doar întâlnirea cu marile vedete...Important este ca tinerii să fie susținuți de această firmă puternică și cu

Ramona Ionică

rezultate palpabile, nu ca altele care vin doar cu promisiuni neonorate. Astfel, câștigătoarei de anul trecut, Raluca Ocneanu, Art Media și alte firme fantomă i-au promis marea cu sarea și... nimic. Și dacă tot am vorbit de marile vedete pe care publicul le așteaptă și pe care organizatorii se cade să se străduiască, din acest motiv, să le aducă la Mamaia (aviz și compozitorilor), iată o altă nefericită găselniță a organizatorilor ediției 1994: „foaia” (chiar așa arăta) festivalului, „Guvidele meloman”, vândută la sală cu 100 de lei și editată de ziarul local de scandal „Telegraf”. În această din urmă publicație apare chiar în perioada festivalului un Top al „Celor mai slabi cântăreți”. Ei bine, cine credeți că sunt aceștia? Țineți-vă bine, în ordine: Aurelian Temișan, Daniel Iordăchioae, Gabriel Dorobanțu, Adrian Daminescu, Gică Petrescu, Loredana Groza, Sanda Ladoși, Elena Cârstea, Gabriel Cotabiță, Aura Urziceanu, Mirabela Dauer! Felicitări organizatorilor festivalului, halal partener v-ați ales, să aveți grijă să nu cumva să invitați la edițiile viitoare acești „cei mai slabi cântăreți”! (va urma)

U. OCTAVIAN

Sanda Ladoși

Muzică 4K (4 Knights)

Începând cu 2004, am filmat pentru TVR Cultural câteva ediții „MultiSonicFest” (ceea ce e considerat astăzi primul festival fusion de la noi). Acolo l-am cunoscut pe Andrei Kivu, alături de muzicieni știuți deja din jazz, clasic, rock, mulți de talie internațională. Datorită lui, am putut realiza de curând o emisiune pe același post cu The Four Knights of the Electric Order and Chaos (respectiv Sorin Romanescu și Călin Grigoriu – chitare, Andrei Kivu – violoncel și Cristi Horia – vioară). Cu precizarea că cei patru mușchetari cântă la cel puțin 12 instrumente, uneori și cu vocea; unele tradiționale, altele modulate electronic. S-au urnit greu (în cinci ani – 10 concerte), dar din decembrie numără deja trei concerte!.

Muzică spectrală, contemporană, world music, improvizație, new jazz – câte puțin sau mai mult din fiecare și încă posibil altele... după gusturile, lecturile muzicale, deschiderea și puterea de înțelegere a fiecărui spectator. Fiecare muzician vine dintr-o altă zonă stilistică. Au mai cântat câte doi - trei împreună, dar acest proiect este deosebit –

David Hykes, maestru al cântului armonic („... Aproape de muzica sferelor...”, cum l-a catalogat Sir Yehudi Menuhin). Fără nici o repetiție, cum le e felul („A fost o încălzire cu câteva zile înainte, când l-am vizitat.”), Yasna a susținut în biserica din Jargeau un recital unic și irepetabil în compania lui David Hykes și a fiicei acestuia, Sophie. Restul e muzică, ba chiar și poezie. Deși aceasta din urmă a fost prezentă, latent, în toată ediția. Pe când un concert într-o expoziție imersivă, îmi permit să întreb, sper nu retoric?!

improvizația este totală, nu există repetiții, de fiecare dată se cântă cu totul altceva.

La finalul reportajului filmat după un concert la Linotip (București) și altul la Arad (World Music Festival), am inserat o declarație care s-a dorit profetică în 2008... Primul nostru „guitar hero” din anii '60, Sorin Tudoran de la Chromatic Grup din Cluj (cu experimente ajunse de legendă în România anilor '70, apoi cercetări serioase în materie de sunet în Germania), îmi vorbea în 2008 despre (una dintre) muzicile viitorului, când va exista o singură notă, modulată, concentrând o energie foarte mare...

În partea a doua a emisiunii, trei dintre cavalerii ordinului (Kivu, Grigoriu, Horia) au revizitat un episod din turneul grupului lor internațional Yasna (cu muzicianul iranian Ali Asghar Rahimi). Se întâmpla în 2023, în Franța, când au cântat cu un adevărat guru al muzicii mondiale:

Post scriptum: Coincidența a făcut ca emisiunea Remix să fi fost difuzată pe 23 mai, ziua în care la Bucureștiul devenea pentru o săptămână capitala internațională a muzicii contemporane, odată cu desfășurarea Festivalului Internațional ISCM World New Music Days 2026 – „Columna Infinită”. Și cred că recitalul The 4 Knights of the Electric Order and Chaos și-ar avea locul, cu o altă promovare și expunere, la

Gărăna, dacă nu pe marea scenă, măcar în spațiile alternative consacrate de-a lungul deceniilor de cel mai cunoscut festival de jazz al nostru.

Doru IONESCU

Puterea tradițiilor

Aproape în toate orașele mai mici există personalități artistice în jurul cărora se coagulează evenimente de tot felul, ele având tocmai acest rol, de a pune în mișcare conștiințele, de a scoate din amorțire comunitățile

respective. Am scris nu o dată despre Corina Elena Badea – compozitoare, instrumentistă, poetă și interpretă din Tulcea, oraș mai cunoscut multora mai degrabă ca punct de plecare pentru excursiile în Delta Dunării, nemaivorbind de amatorii de pescuit sportiv, între care cu onoare mă număr. Tocmai datorită pasiunii ei nestinse pentru muzică și pentru tradiții am luat parte nu o dată la evenimente organizate în diverse săli din Tulcea, precum și la lansările de la magazinul „Muzica” din Capitală ale albumelor sale editate de casa de discuri Eurostar. De această dată însă artista a fost motorul a două evenimente majore, organizate împreună cu Comunitatea Armână (așa este corect, a-români ar însemna că se neagă apartenența la poporul nostru!) din Tulcea. E drept, nu ascund că în cazul meu funcționează și „chemarea străbunilor”, bunicul meu matern, Cantili, fiind armân, dar asta nu face decât să mă apropie cu și mai multă înțelegere și căldură de această comunitate admirabilă, care-și păstrează cu încredințare limba, portul, tradițiile.

Au fost două evenimente distincte, pe parcursul a două zile. În cea dintâi, în ospitaliera sală a Institutului de Cercetări Eco-Muzeale „Gavrilă Simion” (Muzeul de Etnografie și Artă Populară), Corina Elena Badea ne-a invitat la un eveniment caritabil, cu o dublă lansare de cărți de poezie, una în limba română, „Tu nici nu știi câtă putere ai”, și cealaltă în armână, „Prota vreari” (Prima iubire), apărute la Editura Eikon. De altfel, artista

este cunoscută drept „Elena di vreari”. Și dacă tot a fost un eveniment artistic, directorul editurii, Valentin Ajder, muzician talentat, a oferit și un consistent recital muzical, acompaniindu-se la chitara împrumutată de la protagonistă! Evident, totul a stat sub semnul muzicii, Corina Elena Badea interpretând, acompaniindu-se la claviaturi sau la chitară, câteva compoziții proprii din cuprinsul primului volum, de cele mai intense aplauze bucurându-se „Cireșe amare” și mai ales „Artist de România”. Din cel de-al doilea volum au fost recitate poezii de câțiva copii ai comunității și mai ales au fost cântate de protagonistă compoziții cu impact emoțional – „Njiurizma”, „Cum cafta soarili tahinarili”. Dar evenimentul în sine a fost un „one woman show”, fiindcă Corina Elena Badea a împodobit sala cu picturile sale (unele din ele le admirasem pe micile ecrane sau pe discurile sale), surprinzând aspecte din istoria armânilor, după care ne-a propus o paradă a costumelor realizate chiar de ea, singura excepție fiind buna prietenă Rodica Nițu, cu un străvechi costum muscelan (de altfel, și Corina Elena Badea, din dorința de a avea o vestimentație neutră, a purtat la rândul ei o bluză veche de 200 de ani din Muscel). În afara ansamblului de dansuri „Daima” și a grupului vocal omonim, ale Comunității, un moment muzical ovaționat a fost cel în care Călin Andrei Paraschiv a interpretat pagini de muzică clasică. Descoperit de protagonistă pe când avea doar 4 ani, în prezent elev în clasa a X-a, este „un enfant prodige”, cum spun francezii: cântă la pian și la chitară, interpretează muzică clasică, ușoară și populară, a cântat în operetele „Lysistrata” și „Sylvia”, este membru în corul „Cantus libera”, dar și al Ansamblului de dansuri „Daima”! Între distincțiile cele mai importante din palmaresul său se numără Premiul I la Concursul „Iannis Xenakis” (canto clasic), Trofee competițiilor „Simply the best” (București) și „Njica Landarushi”.

În anul 1905 sultanul Abdul-Hamid al II-lea a emis „iradeaua” (decretul) prin care armânii au fost recunoscuți oficial ca o comunitate distinctă, cu drepturi la școli și

Corina Elena Badea

biserici pe întinsul Imperiului Otoman. Drept care pe 23 mai se sărbătorește Ziua Națională a Armânilor, care promovează identitatea culturală, tradițiile și limba în toate comunitățile balcanice, cu festivaluri și concerte, cu dansuri

Mihai Bizdu, Octavian Ursulescu

și cântece tradiționale. La Tulcea, în Piața Mare, am purtat cu mândrie pe scenă ilicul tradițional și „cârlibana” (toiag specific pastoral), introducându-i în scenă, după intonarea imnului cu versuri scrise de Constantin Belimace, „Părinteasca dimândare”, pe reprezentanții de frunte ai comunității locale („Fara armânească dit România” – Fălcare Tulcea), Mihai Bizdu, președinte executiv,

Constantin Popescu, președinte onorific, firește pe Corina Elena Badea și ansamblurile sosite de pe raza județului Tulcea. Evident, adorabilii copii au cules cele mai multe aplauze: „Njiclu armânici” (Micul armân) și Ansamblul de dansuri „Daima”, vârsta mijlocie – soliști Diana Inge, Patricia Culcida, Georgia Cocone, George Iorgoveanu. Mult mai experimentați au fost ceilalți invitați. Ansamblul folcloric armân „Dor” de la Sarighiol de Deal ființează de 48 de ani, cu numeroase turnee peste hotare, fiind condus de prof. Dumitru Popescu Caimacan. Aproape trei decenii de activitate numără ansamblul „Altona” din comuna Cerna, ce duce mai departe moștenirea unei comunități rare și prețioase, meglenoromânii. Doi tineri coordonatori, Cosmin Grameni și Elena Sora Chere, au pus în urmă cu trei ani în comuna Baia bazele ansamblului „Lutseafirlu” (Luceafărul), cu un prim succes internațional la un festival desfășurat în Turcia. Finalul a aparținut se înțelege gazdelor. Comunitatea Armânilor din Tulcea s-a înființat în 2005, fiind una dintre cele mai active din spațiul dobrogean, cu rolul declarat de a păstra, promova și transmite generațiilor tinere limba, tradițiile și identitatea culturală. „Daima deadun” înseamnă „mereu împreună”, drept care formațiile reprezentative ale comunității locale poartă numele „Daima” – atât grupul vocal, cât și ansamblul de dansuri. Nori negri de ploaie se adunaseră, după o după-amiază toridă, deasupra pieței, dar nici un spectator nu și-a părăsit locul, onorând cu aplauze evoluția superlativă a soliștilor Kira Elena Mergeane, Georgiana Beciu, Carina Zgura, Erisa Miserelicu, Maria Popazu. Începeau să cadă primele picături de ploaie, dar n-am ținut seama de ele, fredonând în drumul către case „Părinteasca dimândare”...

Octavian URSULESCU

Albumul cu amintiri

* În iulie 2026 Angela Similea a împlinit, de necrezut, 80 de ani! Chiar

dacă de câțiva ani s-a retras din activitatea concertistică, este la fel de

frumoasă și de elegantă, ceea ce sporește tristețea numeroșilor săi admiratori, care tot speră s-o revadă pe scenă, unde va mai urca eventual doar pentru a primi sau a înmâna o distincție. Angela Similea a apărut de câteva ori pe coperta revistei noastre, așa încât urările făcute cititorilor sunt absolut firești.

* La prima ediție a Festivalului „Aurelian Andreescu”, găzduit de instituția unde neuitatul cântăreț a scris istorie, Teatrul de revistă „Constantin Tănase” (ce minunat ar fi

dacă festivalul s-ar relua!) cu mulți ani în urmă, în primul rând din sală a fost invitată o spectatoare specială. Este vorba de mama marelui interpret, fericită că fiul său n-a fost uitat și că un puternic festival-concurs de muzică ușoară îi poartă numele...

* Înainte de a cânta cu Holograf, Gabriel Cotabiță a fost solistul vocal al

unei formații importante din orașul lui natal, Craiova. Imaginea alăturată, rară, îl surprinde la microfonul formației respective, Redivivus. (M.G.)

Drake – triplă lansare

Drake a revenit în atenția publicului cu una dintre cele mai ample lansări ale carierei sale recente. Artistul canadian a publicat simultan trei albume: *Iceman*, *Habibti* și *Maid of Honour*. Împreună, cele trei proiecte adună 43 de piese, ceea ce reprezintă un eveniment neobișnuit chiar și

pentru un artist care are un catalog impresionant și care lansează volume mari de muzică, cu strategii de promovare spectaculoase.

Inițial, atenția fanilor era îndreptată spre *Iceman*, albumul anunțat și promovat în mediul online printr-o serie de livestream-uri. În ziua lansării, Drake a adăugat însă încă două proiecte, *Habibti* și *Maid of Honour*, oferind publicului aproape două ore și jumătate de material nou. Lansarea a fost prezentată ca o trilogie, fiecare album având o direcție proprie. *Iceman* este orientat mai mult spre rap și conturează o imagine combativă a lui Drake. *Habibti* merge spre un registru mai melodic și mai apropiat de R&B, în timp ce *Maid of Honour* este descris ca un proiect mai accesibil, cu piese care au mare potențial de hituri.

Pe cele trei albume apar nume importante din hip-hop și pop-rap, printre care Future, 21 Savage, Sexxy Red, Central Cee, Popcaan, Molly Santana și PARTYNEXTDOOR. Producția include colaboratori cunoscuți ai lui Drake, precum Boi-1da, dar și alți producători implicați în sound-ul actual al rapului american.

Acestea sunt primele proiecte solo majore ale lui Drake după *For All the Dogs*, apărut în 2023, și vin după perioada tensionată a conflictului public cu Kendrick Lamar. În acest context, prin această lansare triplă, Drake pare să încerce să reia controlul imaginii sale controversate în urma conflictului cu Lamar și să demonstreze că rămâne unul dintre cei mai productivi artiști ai erei streamingului.

Paul McCartney – „The Boys of Dungeon Lane”

Paul McCartney a lansat noul album solo „The Boys of Dungeon Lane”, un proiect care marchează revenirea sa cu material original după mai bine de cinci ani. Albumul

care a apărut anul acesta include 14 piese. Pentru McCartney, ajuns la 84 de ani, discul nu este construit în jurul unei schimbări radicale de stil, ci în jurul memoriei, al copilăriei și al anilor de formare din Liverpool.

„The Boys of Dungeon Lane” este un album cu o direcție autobiografică pronunțată. McCartney se întoarce la perioada de dinaintea faimei mondiale, la viața de familie, la străzile și locurile care au existat înainte de Beatlemania. Piese fac referire la părinți, la adolescență, la primele experiențe muzicale și la prietenii timpurii cu John Lennon și George Harrison. Titlul albumului trimite la un spațiu al memoriei, legat de anii în care McCartney era încă un tânăr din Liverpool, nu o legendă a muzicii pop.

Albumul a fost lucrat împreună cu producătorul Andrew Watt, cunoscut pentru colaborările sale cu artiști din generații diferite. Prezența lui Watt a avut probabil rolul de a păstra energia pieselor, fără a le rupe de tonul nostalgic. Materialul nu este doar o colecție de amintiri, ci și o încercare de a transforma aceste gânduri în cântece clare, melodice și accesibile.

Unul dintre momentele importante ale albumului este „Home to Us”, un duet cu Ringo Starr. Colaborarea are o încărcătură simbolică, pentru că îi aduce încă o dată împreună pe cei doi membri rămași ai formației The Beatles

într-un proiect nou. În ansamblu, *The Boys of Dungeon Lane* este un album despre trecut, dar și despre continuitate. McCartney nu a încetat de fapt niciodată să își spună propria poveste, într-un limbaj muzical simplu, personal și recognoscibil.

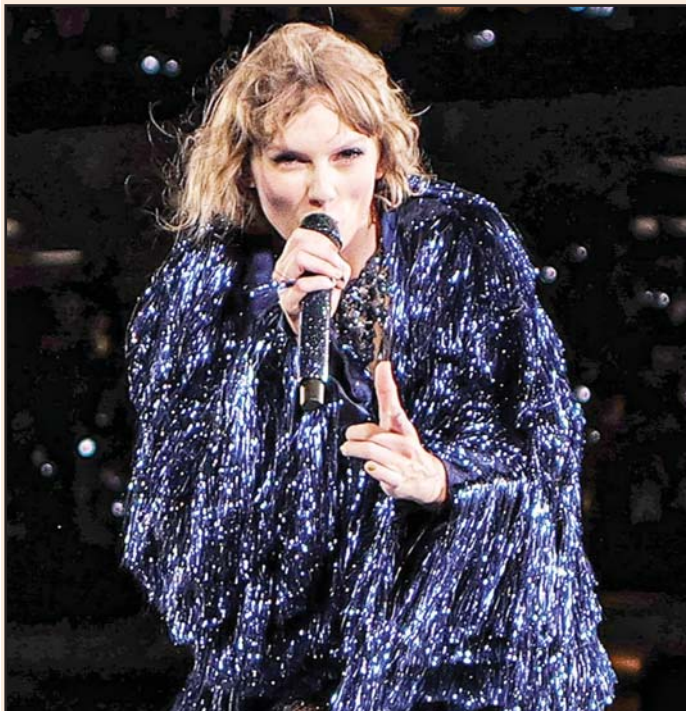
Taylor Swift – cel mai ascultat artist din istoria Spotify

Taylor Swift a devenit cel mai ascultat artist din istoria Spotify, potrivit clasamentului publicat de platformă la aniversarea de 20 de ani. Spotify a realizat pentru prima dată un top all-time al celor mai ascultați artiști, albume și piese de pe platformă, pe baza datelor globale adunate până în aprilie 2026. În clasamentul artiștilor, Taylor Swift

ocupă primul loc, urmată de Bad Bunny, Drake, The Weeknd și Ariana Grande.

Spotify nu a publicat în comunicatul său numărul exact de streamuri pentru fiecare artist. Totuși, site-urile specializate oferă o imagine mai clară asupra dimensiunii recordului. Potrivit Kworb, Taylor Swift avea în 2026 peste 129 de miliarde de streamuri pe Spotify, dintre care peste 125 de miliarde ca artist principal, fiind excluse prin urmare difuzările colaborărilor cu alți artiști, acolo unde Swift apare ca invitată. ChartMasters o plasează de asemenea pe primul loc, cu peste 128 de miliarde de streamuri Spotify. Diferențele dintre cifre apar din metodologii diferite și din momente diferite de actualizare.

Recordul este semnificativ pentru că Taylor Swift nu domină printr-o singură piesă hit, ci prin întregul catalog.

Printre cele mai ascultate piese ale sale se află „Cruel Summer”, „Blank Space”, „I Don’t Wanna Live Forever”, „Lover”, „Anti-Hero”, „cardigan”, „Shake It Off”, „august”

și „Style”. Mai multe dintre aceste cântece au depășit pragul de două miliarde de streamuri, iar „Cruel Summer” a trecut de trei miliarde.

Succesul ei pe Spotify se leagă și de forța albumelor. În topul oficial al celor mai ascultate albume din istoria platformei, Taylor Swift apare cu *Lover* și *Midnights*, semn că publicul ei ascultă nu doar single-uri, ci și proiectele întregi, sau chiar „ere” așa cum le-a definit Swift. Astfel, poziția ei de lider confirmă un tip de succes specific erei streamingului: catalog de cântece considerabil, o bază mare de fani stabili, relansări constante și interes menținut pe termen lung.

Despărțiri

Bonnie Tyler

În 1977, o tânără cântăreață care tocmai începuse să fie auzită dincolo de granițele Marii Britanii a primit o recomandare aproape imposibilă pentru un artist: să nu scoată niciun sunet timp de șase săptămâni. Trecuse printr-o intervenție asupra corzilor vocale, iar tăcerea trebuia să-i salveze vocea. Dar, într-o zi, tânăra artistă a strigat.

Vocea de dinainte nu s-a mai întors. Dar, în locul ei apăruse un glas cu un timbru răgușit, vulnerabil și tăios, pe care artista l-a crezut, pentru o vreme, semnul sfârșitului. Destinul avea însă o altă ironie pregătită: aparentul defect s-a dovedit a fi tocmai timbrul pe care lumea nu avea să-l mai poată confunda cu niciun altul. La

sfârșitul aceluiași an, această voce se auzea în „It’s a Heartache”. Cântăreața care transformase un accident într-o semnătură artistică avea să intre în istoria muzicii sub numele de Bonnie Tyler.

Născută Gaynor Hopkins la 8 iunie 1951, în Skewen, sudul Țării Galilor, a fost a patra dintre cei șase copii ai unei familii în care tatăl era minier, iar mama casnică. În 1969, s-a clasat pe locul al doilea la un concurs

local de talente, apoi a cântat timp de câțiva ani în formații din Țara Galilor. Pentru a-și alege numele de scenă, a notat dintr-un ziar mai multe prenume și nume de familie, apoi le-a combinat până a ajuns la Bonnie Tyler.

Primul album, *The World Starts Tonight*, a apărut în 1977. „Lost in France” ajunsese deja pe locul 9 în clasamentul britanic, iar „It’s a Heartache” a urcat ulterior până pe locul 4 în Marea Britanie și pe locul 3 în Billboard Hot 100. În 1983, colaborarea cu Jim Steinman a dus la albumul *Faster Than the Speed of Night*, clasat pe primul loc în Marea Britanie, și la „Total Eclipse of the Heart”. Piesa a ocupat prima poziție atât în clasamentul britanic, cât și în Statele Unite, unde a rămas patru săptămâni în fruntea Billboard Hot 100; în 2026, depășise un miliard de ascultări pe Spotify.

„Holding Out for a Hero”, înregistrată pentru coloana sonoră a filmului *Footloose*, a ajuns pe locul 2 în

Marea Britanie în 1985. Alte succese muzicale notabile ale artistei britanice au fost albumul *Secret Dreams and Forbidden Fire* (1986), piesa „Here She Comes”, produsă de Giorgio Moroder pentru versiunea modernă a filmului *Metropolis*, sau discul *Bitterblue* (1991), clasat pe primul loc în Austria și Norvegia. Discografia sa cuprinde 18 albume de studio, ultimul fiind *The Best Is Yet to Come* (2021), iar vânzările carierei au fost estimate la peste 20 de milioane de discuri.

Bonnie Tyler a primit trei nominalizări la premiile Grammy: pentru „Total Eclipse of the Heart”, *Faster Than the Speed of Night* și „Here She Comes”. Nu a câștigat trofeul. Printre colaborările sale se numără „A Rockin’ Good Way”, cu Shakin’ Stevens, „Loving You’s a Dirty Job”, cu Todd Rundgren, și „Islands”, cu Mike Oldfield. În 2025, a lansat „Together” alături de David Guetta și Hypaton, iar în 2022, a fost numită membră a Ordinului Imperiului Britanic pentru servicii aduse muzicii.

Bonnie Tyler a murit la vârsta de 75 de ani.

Afrika Bambaataa

Afrika Bambaataa, născut Lance Taylor, a fost una dintre figurile centrale ale începuturilor hip-hop-ului. Nu a fost singurul artizan al acestui gen, dar a fost considerat, alături de DJ Kool Herc și Grandmaster Flash, unul dintre pionierii culturii hip-hop. Activitatea lui a pornit în South

Bronx, într-o perioadă în care petrecerile de cartier, dintre blocuri, DJ-ingul, breakdance-ul, graffiti-ul și rap-ul începeau să se unească într-o formă culturală nouă.

Bambaataa a avut un rol important prin felul în care s-a implicat în organizarea acestui tip de petreceri („block parties”), alături de competiții de dans, dar și prin modul în care a folosit muzica pentru a aduce împreună tineri din comunități defavorizate. În anii 1970, a fondat Universal Zulu Nation, o organizație asociată cu valorile timpurii ale hip-hop-ului: pace, iubire, unitate și distracție. Prin Zulu Nation, hip-hopul nu era prezentat doar ca un gen muzical, ci ca o cultură cu propria sa mitologie reflectată în muzică, dans și stilul de viață, care va seduce în următorii zeci de ani generații de tineri, din cartierele marginase din New York sau Los Angeles, până în România.

Cel mai important succes muzical al său a fost „Planet Rock”, lansat în 1982 împreună cu Soulsonic Force. Piesa a combinat rap-ul, funk-ul, sunetele electronice inspirate de Kraftwerk și ritmul produs de, acum celebrul, drum machine Roland TR-808. „Planet Rock” a devenit un reper al electro-funkului și a contribuit la extinderea hip-hop-ului dincolo de scena locală din New York. Single-ul a fost vândut în peste 600.000 de exemplare, o cifră foarte mare pentru un astfel de concept în acea perioadă.

Cariera lui Afrika Bambaataa a continuat cu piese și colaborări importante. A lucrat cu Soulsonic Force la „Looking for the Perfect Beat” și „Renegades of Funk”, a colaborat cu James Brown sau cu John Lydon, fostul solist

de la Sex Pistols. Aceste proiecte au arătat deschiderea lui spre combinații și asocieri între hip-hop, funk, punk și muzică electronică.

În anii următori, Afrika Bambaataa a rămas o figură de referință pentru DJ, producători și artiști interesați de originile hip-hop-ului. Colecția lui de peste 30.000 de discuri, CD-uri și casete se află la Cornell University, ca parte a arhivei dedicate culturii hip-hop.

Afrika Bambaataa a murit la 68 de ani, lăsând în urmă o influență majoră asupra fenomenului hip-hop, electro-funk și muzicii dance moderne.

Pagini de David LAPADAT

Ileana Șipoteanu

Pe Ileana Șipoteanu am prezentat-o pentru prima oară la festivalul de la Mamaia, fiind laureată la respectiva ediție, după care am colaborat mult până în 1989 în spectacolele de mare succes ale Teatrului „Al. Davila” din Pitești intitulate „De la Mamaia... la Pitești”, în care sub bagheta dirijorului Dumitru Lupu (de fapt în actul de naștere este Mitică) ea cânta alături de Gabriel Dorobanțu, Cătălin Crișan, Viorela Filip, Daniel Iordăchioae, Otilia Rădulescu, Silvana Cucu. Revoluția ne-a prins în turneu împreună cu Gabriel Cotabiță și cu Cristian Simionică pe scena Casei de cultură a sindicatelor din Bacău. A doua zi aveam ultimul concert, la Panciu, eram cu canistrele pentru vin pregătite, ca de fiecare dată, ne așteptam la un triumf, dar am găsit casa de cultură cu lacătul la ușă, așa încât am pornit către casă, în Dacia mea cu număr mic, 3-B-331, pentru care toți mă priveau chiorăș și cu invidie, dar pe care mi-l obținuse un amic, Sașa Marinescu, cu un cartuș de Kent! La intrarea în București, pe Colentina, am văzut tancuri și am înțeles că nu-i de glumă. Aveam portbagajul plin cu curcani uriași cumpărați de la celebrul combinat din Bacău, grație directorului, dl. Plăcintă, anticipasem că vor veni vremuri grele...

Ileana este din Rucăr. Am vizitat-o acasă împreună cu Gabriel Dorobanțu, cu ocazia unui concert desfășurat în frumoasa ei localitate. Tatăl ei era un celebru vânător și responsabil cu fondul cinegetic din zonă, în casă călcai numai pe blănuri de animale, de peste tot te priveau cu ochi

Mariana Iliescu, directoare ale Școlii de muzică din oraș, unde Mitică Lupu a fost elev. Este vorba de conferirea numelui „Dumitru Lupu” sălii de concert a școlii. Cu această ocazie Ileana a susținut un recital cu melodii ale

regretatului ei soț (am fost impresionat că s-a referit tot timpul la el cu apelativul „Maestrul”!), iar un cor al elevilor școlii a interpretat la rândul lui câteva șlagăre ale acestuia. Dumitrana, care în copilărie a fost un talent pe tărâmul muzicii ușoare, cu numeroase premii, inclusiv internaționale, a urmărit întregul eveniment cu lacrimi în ochi, privind la portretul tatălui ei, ce domina scena... A părăsit lumea muzicii, a absolvit facultatea de Regie și face parte din echipele de producție ale unor filme premiate.

Ileana Șipoteanu a absolvit o facultate de teatru/music-hall, este cadru didactic la Constanța, dar are în continuare o intensă activitate muzicală. Anul trecut am fost încântat că Paul Surugiu-Fuego m-a invitat să prezint superbul său show de 3 ore la Festivalul de la Mamaia, în care m-am întâlnit cu Ileana și cu alte colege ale ei laureate ale festivalului înainte de 1989 – toate la fel de elegane, de frumoase și cu aceleași voci impecabile. Cu o zi înainte de aniversarea mea, anul acesta, deci pe 16 iulie, Cristi Brancu mi-a făcut surpriza ca în emisiunea sa de la Prima TV și dedicată mie să-mi facă surpriza de a o invita și pe Ileana Șipoteanu, alături de Valentina Fătu și de Vasile Muraru. Ileana poate fi văzută deseori în spectacolele Teatrului de revistă „Constantin Tănase”, la București, iar pe parcursul sezonului estival iubitorii muzicii ușoare o pot aplauda pe Ileana Șipoteanu la binecunoscuta grădină „Cireșica” din Neptun-Olimp, deci mai aproape de casa din Constanța, unde susține un consistent recital alături de alte vedete ale muzicii ușoare. Asta pentru cei care-și închipuie că reprezentanții de frunte ai generațiilor de...metale prețioase (platină, aur și argint!) ale muzicii noastre ușoare au depus armele și trăiesc din amintiri. Din contră, ei dau în permanență lecții de seriozitate, de profesionalism, nemaivorbind de înzestrări vocale nemarcate de trecerea timpului...

Octavian URSULESCU

sticloși tot felul de vietăți împăiate, pe pereți erau trofee. Gabi Dorobanțu, hâtru ca de obicei, i-a spus Ilenei: „M-aș fi căsătorit cu tine, dar mi-e frică tare, tatăl tău îmi tăia capul și îl pune pe perete!”.

În urmă cu 2 ani am fost bucuros să mă pot implica la Giurgiu, din partea revistei „Actualitatea muzicală” a Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor, într-un frumos proiect inițiat de trei doamne minunate: Daniela Bardan, manager al Bibliotecii județene Giurgiu, Cristina Tudorie și

* Iată-l pe compozitorul Aurel Giroveanu în anul 1964. Cu un an înainte se lansase Festivalul național de muzică ușoară de la Mamaia, iar la primele patru ediții ale

Festivalului internațional „Cerbul de aur” de la Brașov (1968-1971) a fost unul dintre cei mai cântați compozitori, inclusiv de concurenții de peste hotare.

* În imaginea alăturată – un caiet de partituri din anul 1942, perioadă în care Teatrul Barașeum din București,

unde se juca în limba idiș, era singura instituție evreiască de profil din Europa. De altfel, caietul a apărut în Colecția „Barașeum” a compozitorilor evrei. După cum se poate constata cântecele erau scrise de reputatul compozitor Henry Mălineanu pe versurile lui Eugen Mirea, textier și libretist de mare valoare. Firesc, aceștia apar pe copertă și

cu numele de familie originale, evreiești, puțin cunoscute marelui public – Mayer și Lazarovici. În caietul-program figurează, pe lângă titlu, câte o fotografie cu scene din „fantezia muzicală” „Primăvara-n do major”. Între aceste cântece găsim „cântecul de chef” „Doar n-o să trăiesc cât lumea!”, reînregistrat de Gică Petrescu în anii '70.

* O filă din istoria teatrului de revistă (music-hall), cu trei nume binecunoscute ale genului în anii '40. De la stânga la dreapta: Puiu Șerbu (actor la teatrele „Alhambra”

și „Cărăbuș”), Virginica Romanovski, Cornelia „Coca” Teodosiu, cea din urmă devenită peste un timp soția compozitorului Temistocle Popa.

Colecția Mihnea BADEA

În loc de concluzii

Desfășurate în cunoscutele condiții politice ale epocii, între 1968 și 1971, primele patru ediții ale Festivalului internațional „Cerbul de aur” de la Brașov rămân în timp ca repere absolut incredibile, de aceea am și ținut ca ele să fie readuse în memoria cititorilor. Prima ediție, din martie 1968, am putea-o numi „primăvara de la Brașov”, în ton cu cea de la Praga, evenimentul nostru fiind unic în țările estice prin dimensiunea sa și prin participarea a zeci de artiști din țările occidentale. Am spune chiar că a sunat ca o provocare, dovadă reacția lui Ceaușescu din luna august a aceluia an la agresiunea împotriva Cehoslovaciei,

Corina Chiriac

precum și faptul că festivalul a mai avut încă trei ediții la fel de uimitoare. Cineva afirma că de fapt acesta a fost „adevăratul” festival „Cerbul de aur”, superioritatea față de edițiile de după 1990 fiind evidentă din mai multe puncte de vedere, deși acestea din urmă au beneficiat de bugete imense și de o libertate totală. În perioada să-i spunem „clasică” totul s-a desfășurat cu acompaniament orchestral, cu dirijori de talie – Sile Dinicu, Richard Oschanitzky, Alexandru Imre, Gelu Solomonescu – iar după 1990 orchestra a dispărut, fiind înlocuită cu „negative” (au fost chiar cazuri de playback mascat, subiect de scandal). Regia era semnată de personalități ale televiziunii, cum ar fi Valeriu Lazarov sau Alexandru Bocăneț, director de festival era puternicul Tudor Vornicu, între realizatori numărându-se Dinu Săraru, Ileana Pop, Theodora Dinulescu, iar prezentatorii (în limba română și în limba franceză, nu ne lovise încă globalizarea!) erau cu toții binecunoscuți marelui public – Stela Popescu, Iurie Darie, Valeria Gagealov, Ioana Măgură sau Andrei Magheru.

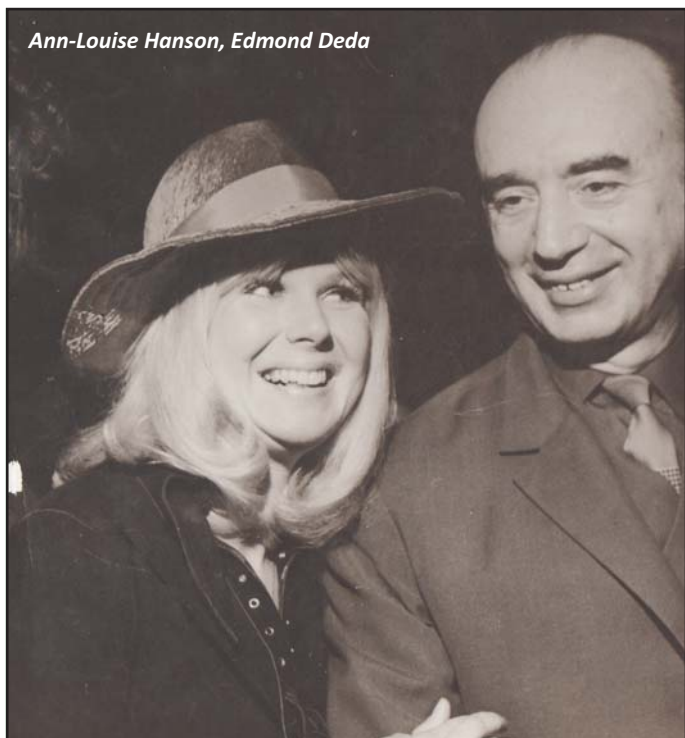

Ne-am ocupat de fiecare din cele patru ediții în parte, dar se impun pentru fiecare din ele unele concluzii. În 1968 s-a bătut numărul de recorduri – nu mai puțin de 16 recitaluri „hors concours”! Ne-am mândrit și noi cu vedetele noastre (Gică Petrescu, Doina Badea, Constantin Drăghici), dar mai ales publicul din sala Teatrului Dramatic și milioanele de telespectatori au asistat la o paradă incredibilă a unor vedete cunoscute doar de la radio, multe din ele venite cu propriile formații: Caterina Caselli, Hugues Aufray, Rika Zaraï, Bobby Solo, Amália Rodrigues, Leny Escudero, Jean-Claude Pascal, Rita Pavone, Pia Colombo, Rex Gildo, Memphis Slim! În concurs, țara noastră a fost reprezentată de nume grele – Margareta Pâslaru, Dan Spătaru, Anca Agemolu, dar juriul prezidat de Ioan Grigorescu, vice-președinte al Radio-Televiziunii, a răsplătit-o doar pe cea dintâi cu o binemeritată Mențiune. Era perioada când publicul nostru citea și gusta poezie (la Teatrul Mic era un spectacol Jacques Prévert), îi admira pe șansonetiștii francezi (de unde succesul înregistrat în recitaluri de Pascal, Colombo, Escudero), era sensibil la muzica de calitate, chiar fără a înțelege versurile – vezi primirea făcută Amăliei Rodrigues. În acest context n-a surprins nicidecum victoria rafinamentului interpret belgian Jacques Hustin, care a cântat sprintăra creație a lui Aurel Manolache „Ale tale”. Din păcate, am aflat că acum câțiva ani primul câștigător al „Cerbului de aur” s-a stins din

Finaliștii ediției 1969

Ann-Louise Hanson, Edmond Deda

În 1969 la capitolul regie lui Valeriu Lazarov i se alătură Alexandru Bocăneț, iar Gelu Solomonescu a dirijat împreună cu Sile Dinicu orchestra de 40 de persoane a festivalului (cea de muzică ușoară a RTV cu suplimenți din orchestra de studio Radio), la care a făcut apel inclusiv celebrul Cliff Richard. Din juriul cu 20 (!) de membri prezidat tot de scriitorul Ion Grigorescu a făcut parte, din partea țării noastre, doar muzicologul George Sbârcea, în schimb au fost doi jurați din RFG... Beneficiind de experiența ediției anterioare a fost tipărit un complet program de sală, cu biografiile tuturor vedetelor și concurenților, plus o ediție specială și programe pentru fiecare seară. Au fost „doar” 12 vedete în recital în cele 6 zile de festival, Margareta Pâslaru de la noi, dintre străini cei mai celebri fiind, în afara lui Cliff Richard, Juliette Gréco,

Mihaela Mihai

viață...O altă belgiancă a primit „Cerbul de bronz”, Kalinka, iar cel de Argint a revenit actorului-cântăreț Josef Laufer din Cehoslovacia. Acest succes a avut ecou și în țara lui, dovadă că în 1969 a lansat la casa de discuri Panton un LP în care era acompaniat de formația „Their majesties” și în care semna toate textele, în acesta figurând și piesa cântată la Brașov, „Quo vadis”. Iar în 1970, tot la Panton (în Cehoslovacia mai exista și casa de discuri Supraphon) și în același acompaniament a lansat un disc single cu tiraj de top. Simpaticul scoțian Roddy McNeil, evident înveșmântat în tradiționalul kilt, nu putea rata Premiul de popularitate, iar bulgăroaica Iordanka Hristova a fost premiată de primăria locală. Au mai fost acordate două Mențiuni, polonezei Urszula Sipinska (a cântat remarcabil în limba engleză – „When you re my age”, piesa lansată de Pompilia Stoian, „La anii mei” de Paul Urmuzescu) și finlandezei Marion Rung. Ca și în cazul lui Josef Laufer, și ei i-a crescut cota în țara sa după acest succes, lansând la prestigioasa casa de discuri EMI LP-ul „Lauluja sinusta”, conținând hit-uri internaționale.

Udo Jürgens, Barbara, Gigliola Cinquetti, Frankie Avalon. Un detaliu care nu s-a pomenit la vremea respectivă, din motive cunoscute: plecată legal în RFG cu un an înainte, prin căsătorie (naș i-a fost compozitorul George Grigoriu), Pompilia Stoian a venit la Brașov mai mult sau mai puțin incognito (vorba vine...) împreună cu cântărețul german Roy Black, sub contract la aceeași casă de discuri ca și ea. Acesta era deja o vedetă în țara sa, de mirare deci că a venit în concurs, și mai de mirare fiind faptul că a primit doar un Premiu special al juriului. Pompilia l-a învățat să cânte perfect în limba română marele ei șlagăr, compus de Radu Șerban, „Prieten drag”, pe care evident i-l recomandase. Reamintesc că a fost o ediție a bucuriei enorme pentru noi, cu victoria Luminiței Dobrescu și cu mențiunile cucerite de Mihaela Mihai și de Anda Călugăreanu.

„Cerbul de aur” cucerit de Luminița Dobrescu a fost singurul cucerit la aceste patru ediții „clasice”, dar am mai avut două locuri II la edițiile următoare. În 1970 Angela Similea a cucerit, ex aequo cu Lize Marke

Bobby Solo

Cândva, „Cerbul de aur”...

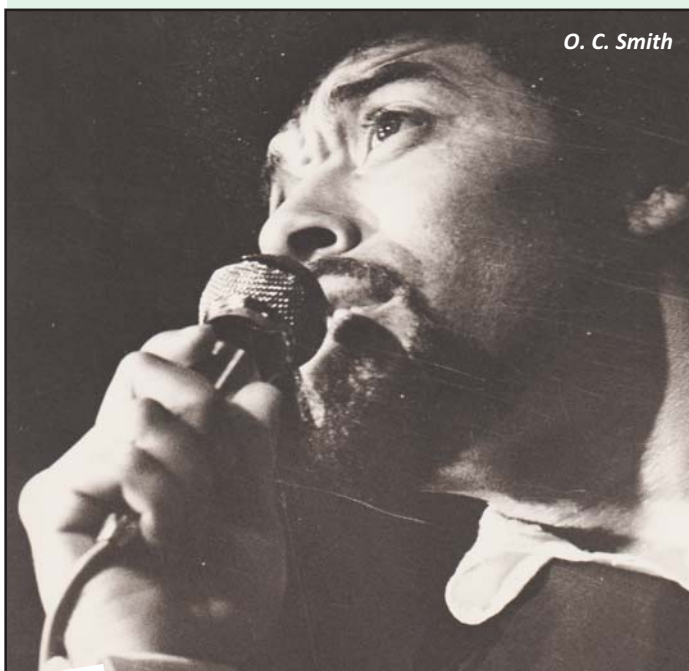
(Belgia), „Cerbul de argint”, interpretând melodiile „Marea cântă” de Paul Urmuzescu și „După noapte vine zi” de Aurel Giroveanu. Acesta din urmă a figurat și în repertoriul Doinei Spătaru, care a cântat cu sensibilitatea-i binecunoscută „Nu mă mai despart de tine” de Aurel Giroveanu și „Poarta sărutului” de Alexandru Mandy și a fost distinsă cu prima Mențiune a juriului. Un hit mondial al zilei, „Make me an island”, a fost adus de irlandezul Joe Dolan – Premiul de Popularitate. De această dată președinte al juriului a fost muzicologul Smaranda Oțeanu. Luminița Dobrescu, Mihaela Mihai și Anda Călugăreanu, laureatele ediției precedente, au evoluat în galele „hors concours” alături de alte 11 vedete internaționale, între care Connie Francis, Nicoletta, Joséphine Baker, Marie Laforêt, Raphael, Claude Nougaro.

Și mai impresionant a fost programul editat pentru ediția din 1971, a IV-a, de fapt o adevărată cărticică de 125 de pagini, îmbogățită, pe lângă biografii, cu

Eliane Dambre

numeroase fotografii de la edițiile anterioare. La capitolul realizatori TV apare secțiunea „Regie muzicală” (evident că a existat și în trecut, dar nu se știe de ce a fost omisă la anunțuri), cu Paul Urmuzescu și Dan Jelescu, sunt menționați și maeștrii de sunet (Valeriu Popescu,

O. C. Smith

Angela Similea

compozitorii Jolt Kerestely și Adalbert Winkler), iar de costume a răspuns soția regizorului Alexandru Bocăneț, designerul Doina Levința (încă numele ei era scris cu „ț”, nu cu „tz” ...). Președinte al Comitetului de organizare și al juriului a fost Valeriu Râpeanu, vicepreședinte al Radioteleviziunii Române. A existat și un Consiliu artistic, prezidat de Ion Dumitrescu, președinte al UCMR, consiliu din care au făcut parte între alții Nicolae Călinoiu (pe atunci director al direcției muzicii din Comitetul de stat pentru cultură și artă), Victor Giuleanu, Ecaterina Oproiu, Laurențiu Profeta, Jean Bănescu, Henry Mălineanu, Petre Brâncuși, Sile Dinicu, Vasile Donose (acesta era și director muzical al festivalului), Paul Urmuzescu, Radu Gheciu. Ne-am bucurat de această dată de un „Cerb de bronz”, cucerit de tânăra solistă Corina Chiriac, care câștigase de

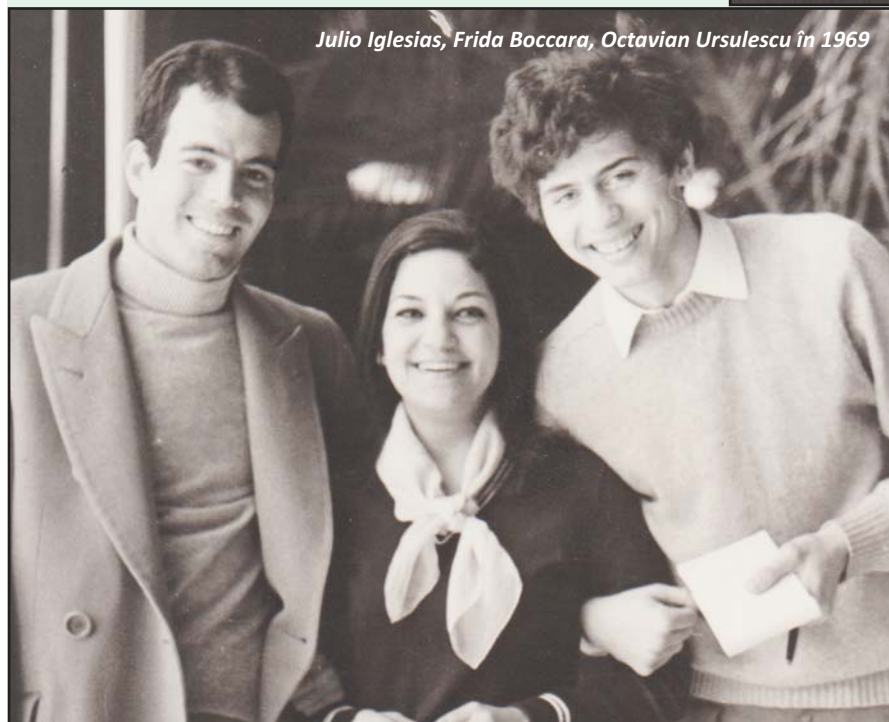
Udo Jürgens

curând Trofeul „Steaua fără nume” la cunoscutul concurs al Televiziunii. Ca și Angela Similea la ediția precedentă, ea a împărțit locul III tot cu o belgiancă, Lily Castell (e clar că belgienii aveau mulți prieteni în juriu...). „Cerbul de argint” a revenit frumoasei și atât de muzicalei soliste din Cehoslovacia, Helena Vondráčková, mare vedetă în țara ei, cu multe discuri la activ – a revenit de altfel pentru concerte

în România. Mulți au fost cei care o vedeau de fapt câștigătoare, însă juriul internațional stufos (22 de membri!) a optat pentru suedeza Ann-Louise Hanson. Aceasta a fost una din numeroasele concurente care au ales piesa lui Edmond Deda „Of, inimioară!”. Probabil că unul din comperi a fost actorul Ion Dichiseanu sau după festival o fi susținut concerte prezentate de acesta, fiindcă așa se explică prezența în cartea autobiografică „Frumoasa spaniolă, frumoasa suedeză”, în care Ion Dichiseanu deapănă nostalgic poveștile de amor cu Sarita Montiel și cu Ann-Louise Hanson. Cert este că succesul de la Brașov i-a ridicat și ei cota artistică în țara natală, chiar în 1972 lansând la casa de discuri Fontana LP-ul „Tag emot en utstrackt hand”, urmat de un alt album, tot alături de orchestra Bruno Glenmark, de această dată la casa de discuri Philips, intitulat, simplu, „Ann-Louise”. Corina Chiriac a cântat „Va veni o clipă” de Paul Urmuzescu și „Inimă, nu fii de

Rita Pavone

Julio Iglesias, Frida Boccara, Octavian Ursulescu în 1969

invitată în 1969 în această postură), Angela Similea și Doina Spătaru, alături de zece star-uri de peste hotare, cele mai cunoscute fiind Charles Trenet, Sergio Endrigo (după câțiva ani a revenit la Sala Palatului, OSTA programându-l, ca nuca în perete, alături de formația Phoenix!), Enrico Macias, Alain Barrière, Dalida, Massiel, O. C. Smith.

Au fost patru ani foarte frumoși, în care ne-am simțit și noi în rând cu lumea bună a muzicii ușoare, vedetele din Italia făcând chiar, poate din politețe, comparații cu festivalul de la Sanremo. Am aplaudat vedete pe care nici nu visam să le vedem de aproape, am descoperit uimiți cât de bine „sună” creațiile românești cu orchestrații și în interpretări străine și mai ales am visat că asta va ține de-a pururi. Dar vor trece mai bine de două decenii până când festivalul avea să se reia cu ediția a V-a... (Va urma)

U. OCTAVIAN

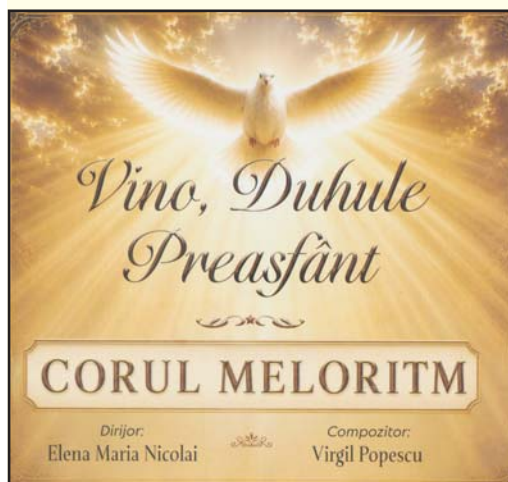
piatră!” de Edmond Deda, piesă compusă special pentru ea înainte de festival. Nu mai insistăm asupra celorlalte două reprezentante ale noastre, e de neînțeles cum au ajuns să ne reprezinte la acest nivel în timp ce atâția soliști de valoare lansați la festivalul de la Mamaia sau la „Steaua fără nume” n-au fost băgați în seamă, dar, cum spunea un film celebru, „cineva acolo sus mă iubește”. Cătălina Marinescu (debutase cu prenumele Cosette și a fost angajată la Teatrul de operetă) a cântat „Fascinație” de Ion Vasilescu și „Poate totuși mă iubești” de Marius Puican, iar Ruxandra Ghiță „Glasul tău” de Alexandru Mandy și „O mască râde, o mască plânge” de Vasile Veselovski. Excelente impresii au lăsat Eliane Dambre din Elveția („E vârsta întrebărilor” de George Grigoiu într-o versiune încântătoare), Koncz Zsuzsa din Ungaria (doar Mențiune, dar evident merita mai mult), Dova din Spania (Premiul special al juriului), Nicole Jacquemin din Belgia (Premiu special), Kiki Dee din Anglia, deja un nume în ascensiune în Europa (Mențiune), Jerry Rix din Olanda (Mențiune de popularitate), Dickie Rock din Irlanda, Mimi Ivanova din Bulgaria. În loja juriului, alături de George Sbârcea, l-am revăzut cu bucurie pe primul câștigător al „Cerbului de aur”, belgianul Jacques Hustin. În recitaluri le-am aplaudat pe Doina Badea (a doua oară

Kiki Dee

Corul Meloritm: „Vino, Duhule Preasfânt”

După CD-ul lansat la magazinul „Muzica” în anul 2016, „Gașca

Meloritm – A fost odată”, Casa de discuri Eurostar a editat acest superb album în format digipack, în care reputatul cor de copii ne oferă 15 lucrări cu tematică religioasă, compuse de Virgil Popescu. De fapt, ni se propun 21 de versiuni spre audiere, unele piese fiind și cu acompaniament de pian sau a cappella. Corul Meloritm are peste 45 de ani de existență, fiind

la Palatul Național al Copiilor, răstimp în care a colecționat zeci de premii naționale și internaționale, fiind dirijat de Elena Maria Nicolai. În frumosul booklet incluzând toate textele, compozitorul Virgil Popescu, care ne dă o nouă măsură a talentului său, mărturisește: „Colaborarea cu corul Meloritm m-a făcut să descopăr în mine resurse nebănuite în exprimarea printr-un alt gen muzical a unor sentimente profunde referitoare la Divinitate și la semnificația ei în existența noastră”. Inginer de sunet: Viorel Andrinioiu.

Micii castelani 2

Pe acești formidabili „mici castelani” îi prezentasem în diverse spectacole sau la TV Favorit, însă

abia când am ajuns la Castel (da, chiar este un castel în toată regula!), la Bolintin Deal, am realizat în ce constă forța acestora. Dincolo de selecția riguroasă efectuată de cei doi corifei-castelani, Camelia

Florescu și Bela Andrași, deci de talentul indiscutabil, este vorba de unitatea grupului, elevi și părinți deopotrivă fiind implicați trup și suflet în acest proiect unic. Un singur exemplu: Anastasia Dragomir cântă împreună cu mama sa Iuliana! A fost atunci un concert absolut uimitor, dedicat mamelor (unele titluri se regăsesc pe acest album), în care elevi mai noi sau mai vechi și-au dovedit pasiunea și dragostea pentru muzica ușoară. Între cei mai noi se numără Antonia Lambă, între cei mai experimentați Rebeca Lungu, Sara Maria Badea, Alina Badea, dar absolut toți se pot lăuda cu distincții cucerite la concursuri muzicale naționale, cu melodii compuse de Bela Andrași (ce imaginație debordantă, ce varietate ritmică și armonică...de la blues la rock!) pe versurile simpatice ale

reputatei interprete Camelia Florescu, uimitoare prin capacitatea de a surprinde teme potrivite vârstei copiilor sau a adolescenților. Regăsim aici frumoasa prietenie cu o altă solistă binecunoscută, Ionela Mardare Mirică, a cărei voce remarcabilă apare în imnul propriei școli de muzică de la Piatra-Neamț, Noblesse Art, în timp ce o altă micuță „noblesse”, Anastasia Airinei, ne declară fără ezitare cum că „Muzica e viața mea”. O altă voce excepțională ne plimbă, alături de David Dan, în sania lui Moș Crăciun – este vorba de Sorin Lupu, reputat cântăreț de operă din Cluj-Napoca, la rândul-i titrat și multi-laureat artist al romanței (are la activ toate Trofeelee genului!), asemeni Cameliei Florescu, Ionelei Mardare Mirică sau lui Bela Andrași. Ascultând acest album editat de Eurostar m-a încântat reîntâlnirea... auditivă cu surorile Maria și Ioana Ciobanu, cu Carmen Șerban, dar mai ales cu formidabilul grup al elevilor de la Kids Castle, prezent la unison în patru piese, dintre care se detașează Imnul Taberei „Be-La-Mi” de la Straja, lângă Lupeni. Ce bucurie a cântului, ce entuziasm, câtă fericire, prospețime și antren! Camelia, Bela, nu primiți la Castel și elevi mai în vârstă? Fiindcă în timp ce scriu aceste rânduri m-am surprins fredonând „Sus pe val” și mai ales piesa... autobiografică „Rockul e povestea mea”! (D. M.)

Revistă lunară de informare, opinie și dezbateri editată de
UNIUNEA COMPOZITORILOR ȘI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA
și finanțată cu sprijinul MINISTERULUI CULTURII

ACTUALITATEA MUZICALĂ

Redactor șef:

Mihai COSMA

Redactori: Octavian URSULESCU

Norela-Liviana COSTEA

Secretar de redacție: Costin ASLAM

Corespondenți:

Mariana POPESCU, Constantin-Tufan STAN,

Carmen STOIANOV, Alex VASILIU

Semnează în acest număr:

Vlad R. BACIU, Maria Cristina BOSTAN, Ioana CĂRĂUȘU,
Oana GEORGESCU, Răzvan GEORGESCU, Thorsten GUBATZ,
Doru IONESCU, David LAPADAT, Florian LUNGU, Marin MARIAN,
Despina PETECEL THEODORU, Carmen POPA, Irina NIȚU,
Anca SÎRBU, Oltea ȘERBAN-PĂRĂU, Ioana Alexandra ȚINTEA,
Cristina ZAMORA

<https://ucmr.org.ro/revistele-ucmr/revista-actualitatea-muzicala/>

Adresa redacției: București, str. Ecaterina Teodoroiu nr. 19,
sect. 1, 010971, România. **Tel./Fax:** +40-21-312.98.67

E-mail: em@edituramuzicala.ro

TIPOGRAFIA - INTERSIGMA-ERICOM SRL

TEL: 021-242.30.32

ISSN: 1220-742x